

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE
ARHEOLOĢIJAS UN VĒSTURES PALĪGDISCIPLĪNU KATEDRA

Vēstures bakalaura studiju programmas

3.kursa students

Oskars Freimanis

Stud.apl.Nr.of17003

**LIMBAŽU PILSĒTAS UN APRIŅĀ PAŠVALDĪBAS DARBĪBA
(1919.–1940.)
BAKALAURA DARBS**

Darba zinātniskais vadītājs
Dr.habil.hist. Aivars Stranga

RĪGA, 2020.

SATURS

ANOTĀCIJA	3
ANNOTATION	4
IEVADS	5
AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS	7
1. VISPĀRĪGS IESKATS LIMBAŽU VĒSTURĒ LĪDZ 1918. GADAM	10
2. LIMBAŽU DOMES DARBĪBA (1919-1940)	14
2.1. Iedzīvotāji Limbažos.....	14
2.2. Limbažu politiskās partijas un to darbība.....	16
2.3. Limbažu finanses no 1919. – 1940. gadam.....	26
3. LIMBAŽU PILSĒTAS LABIEKĀRTOŠANA UN ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAI	37
3.1. Limbažu pilsētas labiekārtošana.....	37
3.2. Limbažu pilsētas satiksmes un transporta attīstība.....	42
3.3. Limbažu pilsētas domes atbalsts uzņēmējdarbībai.....	48
4. KULTŪRA, SPORTS, IZGLĪTĪBA LIMBAŽOS	52
4.1. Limbažu pilsētas domes atbalsts kultūras un sporta un biedrību attīstībai.....	52
4.2. Limbažu pilsētas domes atbalsts vispārizglītojošajām iestādēm.....	55
4.3. Limbažu pilsētas domes atbalsts veselības aprūpei.....	65
IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA	73
PIELIKUMI	79

ANOTĀCIJA

Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbība laikposmā no 1919.-1940. gadam ir mazpētīta un vēstures literatūrā šis posms pilsētas vēsturē ir pētīts vispusēji, neiedziļinoties domes darbībā. Līdz ar to ir nepieciešama plašāka, padziļināta Limbažu domes darbības pētniecība. Pašvaldībām ir liela nozīme pilsētu un to apkārtnes iedzīvotāju labklājības veicināšanā, kā arī tām piederošo teritoriju administrēšanā.

Bakalaura darba mērķis ir analizēt Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbību un tās atbalstu kultūras, izglītības, pilsētas labiekārtošanas u.c. jomās.

Izpētes gaitā var secināt, ka Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldība konkrētajā laikposmā ir spējusi darboties veiksmīgi, neskatoties uz ekonomisko krīzi 1920. gadu beigās un ierobežotajiem resursiem, kuru dēļ pilsētai nācās atlikt uz vairākiem gadiem daudzus projektus, tajā skaitā nācās ierobežot arī skolu apgādi.

Atslēgvārdi: Limbaži, Pašvaldība, Darbība, Attīstība.

ANNOTATION

Municipal policy of city council and district of Limbaži in the period from 1919.- 1940. have been little studied and have been viewed comprehensively, without overlooking the activities of the council itself. Thus, more extensive in depth research into the activities of Limbaži City Council is needed. Municipalities play an important role by promoting city and district inhabitants wealthfare, and also in administrating their own territory.

Bachelor's Thesis is aimed to study municipal policy of city council and district of Limbaži and its support for culture, education, city and district improvements, and e.t.c. activities in Limbaži and its surroundings.

In conclusion, Limbaži and district municipal policy has been able to operate successfully un the given period, despite the economic crisis in the late 1920's, although financially changes are visible. Municipal policy of city council and district of Limbaži in interwar period can be considered as successful and good, despite the limited resources, that caused to postpone multiple projects for a lot of years, including the restriction for supplies for school.

IEVADS

Ievada nodaļā autors sniedz nelielu ieskatu Limbažu pilsētas vēsturē, jo Limbaži nav liela pilsēta. Noslēdzoties Latvijas Neatkarības karam, Latvijas pilsētām, to skaitā – arī Limbažiem, vajadzēja saimnieciski, ekonomiski un kulturāli atgūties no Pirmā pasaules kara notikumiem. Limbažus karš neskāra, atšķirībā no citām Vidzemes pilsētām, lai gan tomēr bija jūtamas kara sekas – ļoti nelielais budžets, kas apgrūtināja pat malkas piegādi skolu apkurei, kā arī regulārās sūdzības no iedzīvotājiem, kuras bieži vien nevarēja apmierināt. Limbaži saskārās arī ar teritoriālajām problēmām, kuras ir meklējamas vēl pirms Pirmā pasaules kara notikumiem, piemēram, zemes gabali ap Limbažiem piederēja Rīgai un daļēji traucēja Limbažu attīstību.

Limbaži ir Latvijas pilsētvides kultūrvēsturiskajā ainavā tipiska mazpilsēta, bet ar unikālu un interesantu vēsturi. Limbaži, tobrīd, bija Valmieras apriņķa pilsēta, tās attālums no Rīgas ir 92 km un no Valmieras ir 55 km, tā atrodas starp Lielezeru (dienvidos) un Dūņezeru (ziemeļos). Limbaži atrodas 50 metrus virs jūras līmeņa. Limbažiem piederēja tobrīd 140 ha zemes.¹ 1933. gadā Limbažos bija 326 gruntsgabali ar 63 mūra ēkām, 130 koka un 21 jaukta materiāla ēkām.²

Limbažu pilsētas pašvaldība, līdzīgi kā pārējo pilsētu pašvaldības šajā laikposmā pārzināja saimnieciskās, kulturālās, pilsētas pārvaldes lietas, kā arī bija atbildīgas par kustamo un nekustamo mantu, kapitālu, apbūves un izbūves plāniem, ielu un dažādu citu ceļu remontiem, bija atbildīga rūpēties par aizsardzību pret dažādām nelaimēm, piemēram ugunsgrēkiem. Tāpat pilsētai vajadzēja apkarot alkoholismu, nodrošināt izglītību, sniegt sociālo apgādību, sekmēt tirdzniecības, rūpniecības attīstību, rūpēties par juridiskās palīdzības sniegšanu pilsētas iedzīvotājiem u.t.t. Tāpat, kā citas pilsētas, Limbaži slēdza līgumus ar citām pašvaldībām un stājās savienībās.³

Pie Limbažiem piederēja šādi pagasti – Umurgas, Viļķenes, Katvaru, un Limbažu pagasti. Limbažu pagastā uz 1935. gadu dzīvoja 1013 iedzīvotāji, no kuriem 502 bija vīrieši, bet 511 – sievietes.⁴ Viļķenes pagastā iedzīvotāju skaits bija mazliet lielāks – 1184, no kuriem 550

¹ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 35. lpp

² Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23525. lpp

³ Valdības vēstnesis, 1930. gada 30. novembris, Nr.272.

⁴ Maldups, A. Apriņķu un pagastu apraksti. Valsts Statistiskās pārvaldes izdevums, Rīga, 1937. 119. lpp

bija vīrieši, bet sievietes – 634.⁵ Umurgas pagastā dzīvoja 1102 iedzīvotāji (529 vīrieši, 573 sievietes).⁶ Katvaru pagastā dzīvoja 976 iedzīvotāji (478 vīrieši un 498 sievietes).⁷ Visos šajos pagastos absolūtais vairākums bija latvieši. Limbažu pagastā – 96,05%,⁸ Viļķenes – 90,88%,⁹ Umurgas – 98,82%¹⁰ Katvaru – 96,72%¹¹

Tēmā ir mazpētīta pilsētas domes darbība, pieejamajos avotos ir maz informācijas par tās darbību. Pētījumi par mazpilsētu pašvaldību iestādēm Latvijā ir maz un šis darbs ir pieņemams Limbažu vēsturei.

Bakalaura darba mērķis ir raksturot Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbību un tās atbalstu kultūras, izglītības, labiekārtošanas u.c. darbiem Limbažu pilsētā un tās apkārtnē no 1919. gada līdz 1940. gadam. Attiecīgais laikposms ietvara sākums ir izraudzīts, jo 1919. gadā Limbažu pilsētas dome atsāk savu darbību un tika izraudzīts jaunā pilsētas galva. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, darbam bija vairāki uzdevumi:

1. Raksturot Limbažu pilsētas domes vēlēšanas un ievēlēto domes sastāvu darbību. 20. gs. 20. un 30. gados;
2. Raksturot pilsētas finansiālo situāciju no 1919. gada līdz 1940. gadam;
3. Raksturot pilsētas un apkārtnes attīstību, apskatot kultūras, izglītības, medicīnas attīstību.

Darbs ir strukturēts trīs nodaļās. Pirmajā nodaļā ir apskatīta Limbažu domes darbība no 1919. gada līdz 1940. gadam. Apakšsadaļās ir sniegts pārskats par pilsētas finansēm un iedzīvotājiem, lai sniegtu plašāku ieskatu Limbažu un apriņķa pašvaldības darbībā.

Otrajā nodaļā ir apskatīta Limbažu labiekārtošana, atbalsts uzņēmējdarbībai, kā arī satiksmes un transporta attīstība, savukārt trešajā nodaļā ir apskatīta kultūras, sporta un izglītība Limbažos.

Darbam ir arī pievienoti ilustratīvi pielikumi.

⁵ Turpat, 141. lpp

⁶ Turpat, 136. lpp

⁷ Turpat, 113. lpp

⁸ Turpat, 119. lpp

⁹ Turpat, 141. lpp

¹⁰ Turpat, 136. lpp

¹¹ Turpat, 113. lpp

AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS

Nepublicēti avoti

No nepublicētajiem avotiem tika izmantoti Latvijas Nacionālā Arhīva (turpmāk LNA) dokumenti. Visvairāk darbā tika izmantoti dokumenti, no 3723. fonda (“Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments.”), kurā plaši tika aprakstīti pilsētu protokoli, kuri sniedza vērtīgu ieskatu pilsētas darbībā, kā arī pilsētas un arī tās apkārtnes attīstībā.

Darba izstrādē tika izmantots arī 406. fonds (“Limbažu pilsētas valde,”). Šajās lietās ir mazāk informācijas, nekā F. Nr.3723, toties šis avots sniedza apjomīgu informāciju par 1919. gadu.

Izglītības jautājumos daudz informācijas sniedza 6637. fonda 1. apr. 53. lieta (“Limbažu Valsts ģimnāzija.”) Avotā ir sniegta detalizēta informācija par Limbažu Valsts Ģimnāziju, par tās tapšanu un darbību, it īpaši 20. gadu sākumā.

Tāpat tika apskatītas medicīnas iestādes Limbažos - 3723 fonda 2. apr., 396. lieta un 3723 f. 2. apr. 400 lieta. Šie avoti aprakstīja Limbažu medicīnas iestāžu attīstību, it īpaši slimnīcas, kā arī sniedza noderīgu informāciju par abām pilsētas aptiekām.

5563.fonda (Apriņķu un pilsētu ģerboņi), 1. apr., 31. lieta tika izmantota ilustratīviem mērķiem pielikumu sadaļā – Šajā dokumentā ir attēlots Limbažu pilsētas ģerbonis.

Valsts Statistikas pārvaldes pilsētu pašvaldību finanšu grāmatas sniedza vērtīgu informāciju par Limbažu pilsētas statistiku ietverot arī iedzīvotāju tautību, reliģisko piederību u.t.t. Īpašu autora uzmanību Limbažu pagasta (ne pašu Limbažu, bet Limbažu pagasts arī ir Limbažu domes pārziņā) mazliet zemākā lasītprasme, nekā pārējā Limbažu apkārtne, kas trešās tautas skaitīšanas laikā vairs netika atzīmēts.

Tika arī raksturotas pilsētu pašvaldību finanses 1919 – 1940, kur var iepazīties ar Limbažu pilsētas, kas sniedza vispārēju izziņu par nodokļiem Latvijā šajā laika periodā. Grāmatā ir arī “Likumu un noteikumu saraksts,” kas sniedza ieskatu par Latvijas un pilsētu pašvaldību pieņemtajiem likumiem.

Lai gan likumu var izlasīt Likumu un Ministru kabineta noteikumu krājumā, toties grāmatā pieminētie pieņemtie likumi atviegloja darbu ar avotiem un literatūru.

Lielākoties no pārlūkotajiem LVVA fondiem, tika pārlūkoti sēžu protokoli - 3723. fonda ("Tekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments."). LVVA fondi deva padziļinātāku ieskatu Limbažu domes darbībā un apkārtnes attīstībā.

Prese

Izdevums "Pašvaldības Balss" sniedza ieskatu Latvijas pilsētu domju un, vēlāk, valžu darbībā un izveidē. Pašā izdevumā ir maz informācijas par Limbažiem. Taču vairāk informācijas sniedza "Valdības Vēstnesis," kurā tika publicēti visi pašvaldību pieņemtie, apstiprinātie likumi un noteikumi.

Daudz informācijas par Limbažu dzīvi sniedza izdevums "Limbažu Vēstnesis," kurš sāka iznākt 1928. gadā. Tā cena bija 10 santīmi, iznāca katru piektdienu. Tā saturu veidoja tajā skaitā arī Limbažu iedzīvotāji, kuri varēja rakstīt par pilsētu un lauku notikumiem. Tika publicētas ziņas gan par pilsētas notikumiem, gan arī par pasaules notikumiem, tāpat publicējot arī Limbažu inteliģences darbus, pētījumus, kā arī Domes protokolus. Izdevums publicēja arī dažādus dzejoļus, izgriezumus no stāstiem un romāniem. Taču laikraksts tomēr saturēja ideoloģiju. Sākotnēji laikraksts attēloja sociāldemokrātus kā ļaunus, savtīgus cilvēkus, kur vēl sliktu ne tikai Limbažiem, bet arī Latvijai, taču pēc Ulmaņa apvērsuma laikraksts sāka propagandēt vadoņa kultu un sāka novērsties no pilsētas aktivitātēm. Laikrakstu iespieda P. Paucīša izdevniecībā. "Limbažu Vēstnesis" neiznāca laika periodā no 1932. gada līdz 1935. gadam.

Izdevuma redaktors bija kāds V. Lācis, kurš bijis arī Stienes pagasta priekšnieks¹² bet 1930. gadā pēc viņa nāves par redaktoru kļuvis Limbažu domes sekretārs V. Dambītis, bet 1936. gadā par redaktoru kļuvis M. Francis, bet 1939. gadā – H. Kalniņš. Izdevumam laika gaitā ir mainījušies arī izdevēji – tā P. Paucīša izdevniecību 1936. gadā nomaina Limbažu Saviesīgā biedrība.

Literatūra

Literatūra par tēmu ir pieejama plaši. Tika izmantota Latviešu konversācijas vārdnīca Anša Gulbja apgādā, ar šķirkli "L" – Limbaži., kurā īsi un vispārīgi tiek sniegta informācija par pašiem Limbažiem kā pilsētu. Latviešu konversācijas vārdnīca ir A. Gulbja apgāda izdevums.

¹² Valdības vēstnesis, 1922. gada 23. septembris, Nr. 214.

Grāmata “Vecie Limbaži” (2008. gads), kas ir vairāku autoru¹³ kopdarbs, sniedza ļoti plašu ieskatu Limbažu pilsētas vēsturē sākot no arheoloģiskiem datējumiem, beidzot līdz 1940. gadam. Grāmata ir arī ilustrēta. Taču grāmatā informācija par konkrētiem laika posmiem ir apkopota ļoti kompakti, līdz ar to izslēdz daudz vērtīgas informācijas par pašu pilsētu.

Kārļa Apiņa sastādītās grāmatas “Latvijas pilsētas” šķirklī “Limbaži” ir apkopota vērtīga informācija par Limbažu pilsētu, bet līdzīgi, kā grāmatā “Vecie Limbaži”, informācija ir ļoti plaša, bet lielākoties vispārēja.

¹³ I. Brikmane, I. Lūse, D. Nipāne, I. Noriņa, R. Noriņa, G. Plešs.

1. VISPĀRĪGS IESKATS LIMBAŽU VĒSTURĒ LĪDZ 1918. GADAM

Par Limbažu pilsētas (pils) dibināšanas gadu parasti uzskata 1223. gadu, kad uzcēla Limbažu pili uz pakalna starp diviem ezeriem, kur agrāk atradies seno lībiešu pilskalns¹⁴, lai gan jau 1207. gadā šī zeme pienācās Rīgas bīskapam.¹⁵ Lībiešu pilskalnu, kuru avotos apraksta kā Metsepoli, min 1226. gadā. Tas bijis atradies Limbažu pilsētas ziemeļu daļā.¹⁶ Šī vieta bija viegli aizsargājama un ērti sasniedzama no jūras pa Salacas upi.¹⁷ 1927. gadā vietu uzmērīja, kur augsne un tā kalna pakāje saturēja trauku lauskas un ogļu gabaliņus. Plakumā dažās vietās atradies 1m dziļš kultūrslānis.¹⁸ Pastāv versijas, ka pils būve varētu būt sākusies pat ātrāk, nekā 1223. gadā, pēc igauņu sacelšanās apspiešanas, kas varētu dot pamatu nocietinājuma būvniecībai Limbažu teritorijā.¹⁹

Kā vietvārdu pirmoreiz min 1318. gada 23. februārī Rīgas arhibīskapa uzturēšanās vietā Aviņonā, kur figurē vārds “Levisel”.²⁰ 1387. gadā parādās vārds “Lemisel,” ko var uzskatīt kā nepārprotamu Limbažu apzīmējumu. Ir versijas, ka šis vārds varētu būt saliktenis no Baltijas somu valodās sastopamiem vārdu celmiem “lemme-”, “lembi-” (mīlestība, maigums), “lāmini-” (siltums) u.c. celmiem, taču otro vārda daļu sasaista ar Igaunijas vietvārdiem, kuru galotnes bieži vien ir “-salu.” Latviešu valodā, domājams šis vārds ir ticis pārveidots par “Limbažiem” ap 19. gs, lai gan vēl 20. gs. pirmajā pusē plaši lietoja krievu un vācu valodu versiju “Lemzaļ” un “Lemsal”.²¹

1385. gadā pils pakājē jau atradās ne vien pils, bet arī pilsēta, kura vēlāk kļuva par Hanzas savienības locekli.²² Šajā laikā tika arī uzrakstīta “Limbažu brīvības grāmata,” kas bija senās privilēģijas neapliecinātā kopija. Iespējams, šo grāmatu piešķīris Rīgas arhibīskaps Johans III 1296. vai 1297. gadā, bet Rīgas arhibīskaps Johans IV 1385. gadā to tikai apstiprinājis.²³

¹⁴ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 35. lpp

¹⁵ *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 12. lpp

¹⁶ Turpat

¹⁷ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 37. lpp

¹⁸ *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 12. lpp

¹⁹ Turpat, 15. lpp

²⁰ Turpat, 9. lpp

²¹ Turpat, 11. lpp

²² K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 36. lpp

²³ *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 27. lpp

Rīgas arhibīskapa cīņās ar ordeni Vidzemē ievilka Limbažus kā virsbīskapa rezidenci, t.s. “lībju galā.” Nav īsti zināms, kad Ordenis ieņēma Limbažus, iespējams 1296. gadā²⁴, bet Rīgas arhibīskaps jau 1318. gadā sūdzās, ka Ordenis nevēlas atdot pili, kur tas iekārtoja to kara vajadzībām. Tam nelīdzēja pat Pāvesta Johana XII lāsti.²⁵ Pilij bija divi torņi, lai gan laika gaitā tas tika mainīts.²⁶

Laika gaitā arī pils iekārta tiek mainīta, it īpaši pēc reformācijas. Rīgas arhibīskaps Johans Blankenfelds centās apturēt Limbažos reformāciju, bet neveiksmīgi.²⁷

Livonijas kara laikā Limbaži nonāk Žecpospoļitas kontrolē. 1560. gadā tiek nodedzināti Limbaži, bet 1567. gadā Limbažiem uzbrūk zviedru karaspēks Klause Kurseļa vadībā, kur Limbažus izlaupīja un nodedzināja, bet vēlāk, 1576. gadā nonāk dāņu prinča Magnusa rīcībā. Jau nākošajā gadā pili sagrābj poļi, bet 1582. gadā noslēdz Zapoljē mieru starp Krieviju un Poliju, kur Limbaži nokļuva pilnā poļu kontrolē.²⁸ 1591. gada poļu veiktajā pils revīzijā ļoti detalizēti apraksta pašu pili, kur līdz sīkumam centās izstāstīt katru pils detaļu.²⁹ 1599. gadā nebija ziņu par nekādām drupām, neskatoties uz to, ka Livonijas kara laikā nopostīja Limbažu pili un pašus Limbažus.³⁰

Zviedru – Poļu kara laikā Limbaži atkal tika postīti, kur jau pirmajā gadā zviedru karavadonis Gillenhjelmis ieņēma Limbažu pili. Tā kā vara pār Limbažiem svārstījās starp zviedriem un poļiem, tas atstāja arī ievērojamas sekas arī pēc kara. 1622. gadā Limbažu iedzīvotāju skaits bija vien 12, kur pilsoņiem vajadzēja zvērēt uzticību Rīgai, kur Rīga ar saviem pārvaldniekiem piedzina desmito daļu no tūrumiem, akcīzi no dzērieniem, gruntsnaudu no mājām un muitu no precēm. No akcīzes nodevas pilsētnieki bija atsvabināti tikai tādā gadījumā, ja viņi šos dzērienus darīja pašu vajadzībām, t.i., kāzām, pļaujas svētkiem u.t.t. Pilsētniekiem piekodināja savus mājlopus neizlaist ārā no sava lauka, citādi tos varēja nokaut. Pilsētnieki nevarēja zvejot, vien šaut putnus, kuri ir ūdenī. Tāpat nevarēja bez pārvaldnieku ziņas slēgt līgumus vai pārdot mājas. Pilsētniekiem bija pienākums stiprināt pils vaļņus.³¹ Runājot par pili,

²⁴ Turpat, 15. lpp

²⁵ Turpat, 15. lpp

²⁶ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 36. lpp

²⁷ Turpat

²⁸ Turpat

²⁹ *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 19. lpp

³⁰ Turpat, 21. lpp

³¹ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 38. lpp

tā pēc zviedru revīzijas materiāliem 1624. gadā raksturota kā izdegusi.³² 1630. gadā Limbažu iedzīvotāju skaits bija norucis vēl līdz 8 iedzīvotājiem.³³

Līdz redukcijai Limbaži palika netraucēts Rīgas “īpašums”. 1681. gadā Limbaži bija valsts īpašumā, bet 1710. gadā atkal nonāca Rīgas īpašumā. Pēc kara Limbažu stāvoklis bija ļoti slikts, bet 1747. gadā to noposta ugunsgrēks.^{34,35}

1773. gadā Limbažu iedzīvotāju skaits bija 549,³⁶ kur, salīdzinot ar 1622. gadu, ir ievērojami pieaudzis.

Rīgas rāte, lai novērstu lielās jukas nekustamo īpašumu piederības lietās, nolēma pārmērīt visus tīrumus un pils laukums, sadalot tos no jauna, kur pilsoņi ieguva labāk pieejamus laukus, lai gan tas tomēr radīja turpmāk iebildumus, kuri sāka rasties ap 1770. gadu.

Tirdzniecība ar Rīgu un Pērnavu, pārdodot auglīgās apkārtnes lauksaimniecības ražojumus, stipri veicināja Limbažu uzplaukšanu. Limbaži eksportēja labību, linus, kaņepājus, ādas un vaskus. Ādmiņi pelnīja vislabāk, jo apkārtnē saveda daudz ādu, kuru tirdzniecība atradās ādmiņu rokās. Limbaži lielākoties piekopa dārzkopību, kuras preces arī nonāca tirgū.³⁷

1795. gada Broces uzzīmētajos Limbažos manāmi nopostītie pils pamati.³⁸ Pili pēcāk, 19. gs. apsekoja baltvācietis fon Meinārs, kurš rakstīja, ka pils vaļņi bija nolīdzināti un ūdensgrāvji aizbērti.

Pilsētai ir bijuši mūri, pilsētu vēlējusi savu rāti, birģermeistaru un fogtu, lai gan atcelt pilsētniekiem tiesību nebija. Nav skaidru ziņu par Limbažu rātes locekļu skaitu, lai gan 18. gs. rātē sēdējuši vien 2 – 3 rātskungi, līdz ar to var secināt, ka agrāk ir bijis līdzīgi. Limbažos, neskatoties uz to, ka bija rāte, galvenais pārvaldnieks tomēr bija arhibīskapa fogts.³⁹

Limbažu iedzīvotāju skaits 1800. gadā bija 600, 1840. – 877, 1863. – 1134., 1881. – 1814., 1897. – 2412, 1914. – 4700, bet 1920. gadā – 2501 iedzīvotājs.⁴⁰ Jāņem vērā, ka Limbaži necieta 1. Pasaules karā.⁴¹

³² *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 21. lpp

³³ *Latviešu konversācijas vārdnīca*, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23528. lpp

³⁴ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 38. lpp

³⁵ Broce. J. H. *Zīmējumi un apraksti*. 3. Daļa. Rīga: Zinātne, 2002., – 307. lpp

³⁶ *Latviešu konversācijas vārdnīca*, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23523. lpp

³⁷ K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931., 39. lpp

³⁸ *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 22. lpp

³⁹ Turpat, 28. lpp

⁴⁰ *Latviešu konversācijas vārdnīca*, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23523. lpp

⁴¹ Turpat,

Lauku novadi bija pakļauti Limbažu rātei, bet nav ziņu par tās pārvaldi, iespējams, teritorijas ir pārvaldījis Limbažu zemes fogts vai arī viņa vārdā arhibīskapa amtmanis.⁴²

⁴² *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 28. lpp

2. LIMBAŽU DOMES DARBĪBA (1919-1940)

2.1. Iedzīvotāji Limbažos

Lai raksturotu Limbažus un tās apkārtni plašāk, ir jāizprot Limbažu demogrāfija. Pirms kara, 1914. gadā, Limbažos iedzīvotāju skaits bija 4700. Jāatgādina, ka turpmākajos gados, līdz 1940. gadam, Limbaži nerasniedza šādu iedzīvotāju skaitu, tomēr iedzīvotāju skaits lielākoties bija konstants. Iespējams, iedzīvotāju skaits varēja mazliet pieaugt pēc dzelzceļa atklāšanas Limbažos, bet, dēļ tā, ka nav skaidru datu par 1934. un 1940. gadam, ir grūti apgalvot, ka iedzīvotāju skaits ir pieaudzis. 1936. gadā tika apgalvots, ka Limbažos dzīvo 2870 iedzīvotāji,⁴³ kas varētu liecināt, ka dzelzceļa izbūve uz Limbažiem nav īpaši veicinājusi jaunu iedzīvotāju ieplūšanu.

Pēc 1925. gada tautas skaitīšanas, Limbažos dzīvoja 3085 iedzīvotāji.⁴⁴ No tiem Latvijas pavalstniecība bija absolūtajam vairākumam – 3034. No Latvijas pavalstniekiem vīrieši bija 1298, bet sievietes – 1736. Starp šiem iedzīvotājiem, tie, kuri bija vecāki par 21 gadu, sastādīja mazliet vairāk par pusi – kopumā 1834. Starp tiem visvairāk bija sievietes – kopumā 1100, vīrieši bija 743. Dalot pēc dzimumiem, citu valstu pilsoņi (kopumā 51) visvairāk bija vīrieši – kopumā 30, kamēr sievietes – 21. Vislielāko citu valstu pilsonību sastādīja iedzīvotāji, kuriem nebija pilsonības, jeb nansenieki, kuri bija 23. Vēl lielu daļu sastādīja iedzīvotāji, kuriem nebija zināma pilsonības, kopumā sasniedzot 13 no visiem iedzīvotājiem, kuri nebija Latvijas pilsoņi. Pieci iedzīvotāji bija ar Igaunijas pilsonību, no tiem trīs sievietes un divi vīrieši; četri iedzīvotāji ar Polijas pilsonību, kur trīs bija vīrieši un viena bija sievete; trīs Lietuvas iedzīvotāji, no kuriem visi bija vīrieši; divas sievietes ar Vācijas pilsonību, kā arī viens ar citas valsts pilsonību.^{45,46}

⁴³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 93. lpp

⁴⁴ Valsts statistikas pārvalde. Otrā tautas skaitīšana 1925. gadā, M. Skujenieka teksts un redakcija, Rīgā, 1925. – 1928. g. 28. lpp

⁴⁵Turpat

⁴⁶Turpat, 29. lpp

Pēc reliģiskās piederības, Limbažos 1925. gadā visvairāk dzīvoja luterāņi, kopumā sastādot no iedzīvotājiem 2584. Citi, kuri arī bija protestanti, kopumā sastādīja 47 no visiem iedzīvotājiem. Otra lielākā reliģija bija pareizticīgie, kopumā sastādot 336 no visiem iedzīvotājiem. Mazāk bija Romas katoļi, kuri bija kopumā 9. Limbažos dzīvoja arī viens vecticībnieks. Jūdaisti kopumā bija 98, bet reliģiju pārstāvji, kuru ticība nav norādīta, kopumā sastādīja 10.⁴⁷

Limbažu pilsētā 1930. gadā pēc tautas skaitīšanas datiem dzīvoja 2935 iedzīvotāji.^{48, 49} Salīdzinot ar 2. Tautas skaitīšanu 1925. gadā iedzīvotāju skaits samazinājies par -150 iedzīvotājiem,⁵⁰ no tiem vīrieši 1294 un sievietes – 1641.⁵¹ Latvijas pavalstniecība vīriešiem bija 1283, sievietēm – 1635. Igaunijas pavalstniecība vīriešiem – 4, sievietēm – 2, Lietuvas – 1 sieviete, Polijas – 1 vīrietis, Vācijas – 1 sieviete, nav norādīta viena vīrieša pavalstniecība. No PSRS nav neviena pavalstniecība. Nansenisti – 4 vīrieši, 2 sievietes. Nezināma valsts pavalstniecība bija vienam vīrietim.⁵²

1930. gadā pēc Tautas Skaitīšanas iedzīvotāju sastāvs Limbažos bija 2692 latvieši, 61 vācietis, 28 krievi, 6 baltkrievi, 105 ebreji, 3 poļi, 17 igauņi, 3 lietuvieši, 18 citas tautības un 2 nezināmas tautības.⁵³

Limbažu pilsētā bija 2459 luterāņi, 41 – protestanti, 10 Romas katoļi (katoļi), 310 Grieķu katoļi (pareizticīgie), 105 Mozus ticīgie (jūdaisms), 10 nezināmas konfesijas pārstāvji.⁵⁴

Limbažos 1925. gadā lasītpratēju skaits bija mazliet zemāks nekā visā Valmieras apriņķī, t.i. no 90% līdz 95%, savukārt Valmieras apriņķī pārsvarā bija pāri 95%. 1930. gadā Limbažos lasītpratēji bija pāri 95%.⁵⁵ Vadoties pēc 1925. gada datiem, Limbažos no visiem iedzīvotājiem lasīt prata kopumā 2657, kur lasītpratošas sievietes bija vairāk – kopumā sastādīja 1553.

⁴⁷Turpat, 144. lpp

⁴⁸ Valsts statistikas pārvalde. Trešā Tautas Skaitīšana Latvijā 1930. Gadā. M. Skujenieka teksts un redakcija. Rīgā, 1930. gadā, 13. lpp.

⁴⁹ Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23523. lpp

⁵⁰ Valsts statistikas pārvalde. Trešā Tautas Skaitīšana Latvijā 1930. Gadā. M. Skujenieka teksts un redakcija. Rīgā, 1930. gadā, 40. lpp

⁵¹ Turpat, 41. lpp.

⁵² Turpat, 40 – 41. lpp.

⁵³ Turpat, 45. lpp.

⁵⁴ Turpat, 182. lpp.

⁵⁵ Turpat, 333 lpp.

Lasītnepratēji kopumā bija 428 iedzīvotāji.⁵⁶ Lielais lasītnepratēju skaits varētu būt saistāms arī ar lielo iedzīvotāju skaitu, kuri nav sasnieguši 21 gadu vecumu. Limbažos kopumā bērni līdz 7 gadu vecumam bija 268.⁵⁷

Pēc statistikas datiem var secināt kādi iedzīvotāji ir dzīvojuši Limbažu pilsētā un pēc lasītprasmes var secināt, ka cilvēki ir bijuši izglītoti, salīdzinot ar pārējo Latviju, it īpaši ar Latgali, kur lasītprasme ir bijusi bieži vien zem 50%.⁵⁸

2.2. Limbažu politiskās partijas un to darbība

Domnieku skaits ir bijis 15, līdz 1931. gadam, kad to skaits palielinās līdz 17.⁵⁹ Tos parasti ievēlēja no 2000 līdz 3000 iedzīvotājiem,⁶⁰ līdz ar to, salīdzinot ar Limbažu iedzīvotāju skaitu, aktivitāte vēlēšanās bija ļoti augsta. Līdzīgi kā pārējā Latvijā, sākotnēji domi vēlēja uz 2 gadiem, bet pēc 1923. gada, vadoties pēc jaunajiem noteikumiem, pilsētu domju pilnvaras tika pagarinātas uz 3 gadiem. Pilsētas valde sastāv no pilsētas galvas kā priekšsēdētāja, un ne mazāk kā diviem valdes locekļiem. Domes nosaka valdes locekļu skaitu, kā arī nosaka, vai ievēlams viens vai vairāki pilsētas galvas biedri no valdes vidus. Pilsētas galvai un viņu biedriem, un citām vēlētam personām attiecīgu atalgojumu uz ievēlēšanas laiku noteica dome pirms viņu ievēlēšanas amatā. Darbinieku skaits Limbažu pilsētas pašvaldībā bija 37- 1929. gada 15. aprīlī, no tiem vēlētam personas 3, ierēdņi, kalpotāji un strādnieki – 17, skolu personāls (no tiem skolotāji un skolu pārziņi) – 15, kalpotāji – 2.⁶¹

Pilsētas valdes ēka atradās Burtnieku ielā 4 (sk. 1. un 2. att).⁶² Laikposmā no 1919. gada līdz 1940. gadam Limbažos bija 3 pilsētas galvas. Limbažu pilsētas galva kopš 1919. gada līdz

⁵⁶ Valsts statistikas pārvalde. Otrā tautas skaitīšana 1925. gadā, M. Skujenieka teksts un redakcija, Rīgā, 1925. – 1928. g. 386 lpp

⁵⁷ Turpat, 222 lpp

⁵⁸ Turpat

⁵⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 53. lpp

⁶⁰ Valsts statistikas pārvalde. Pilsētu pašvaldību finanses 1920 – 1930. Sastādījis J. Jurevics, Rediģējis V. Salnais. Rīgā 1931. gadā, 146. lpp.

⁶¹ Turpat, 150. lpp.

⁶² Salnais, V. Maldups, A. Pilsētu apraksti (Pēc 1935. gada tautas, sējumu – mājlopu un tirdzniecības – rūpniecības skaitīšanas materiāliem). Pirmā daļa. Valsts Statistiskās Pārvaldes Izdevums. Rīga, 1936. gads, 73. lpp

1934. gadam ir bijis jurists Gastons Prange.⁶³ G. Prange kandidējis visus gadus no Limbažu apvienoto pilsoņu saraksta. 1929. gadā G. Prange bija saņēmis 4. šķiras 3. zvaigžņu ordeni.⁶⁴ Viņš ir piedalījies arī Latvijas skolotāju slimības pilnvarnieku vēlēšanās, kā arī bijis Limbažu ugunsdzēsēju biedrības biedrs.

Pirms G. Pranges pilsētas galva bija Kārlis Deideris.⁶⁵ K. Deiders bija dzimis 1880. gadā, bija skolotājs. Viņam piederēja privātskola, kura nonāca Limbažu pilsētas rīcībā pēc tam, kad to 1919. gada 24. augusta sēdē atsavināja pamatskolas vajadzībām.⁶⁶ Sakarā ar pilsētas komandanta rīkojumu, dome 1919. gada 2. jūnijā pieņēma, ka pilsētā jādarbojas 1917. gadā ievēlētajai domei, kur K. Deideris būtu pilsētas galva. Bez viņa tika ievēlēti arī 10 strādnieku priekšstāvji.⁶⁷ Ir grūti izprast, ar ko ir domāti strādnieku priekšstāvji, bet, visticamāk, tie ir bijuši LSDSP Limbažu nodaļas pārstāvji. Taču jau pēc 2 dienām, 1919. gada 4. jūnija sēdē K. Deideris atkāpjas no pilsētas domes galvas, kā pamatu minot veselības problēmas. Līdz ar to tika izvirzīti 3 kandidāti Pilsētas galvas amatam – E. Linde, G. Prange un Dr. K. Miklāvs. Linde un Miklāvs savas kandidatūras atsauca, līdz ar to par pilsētas galvu kļuva G. Prange.⁶⁸

Pēc 1934. gada 15. maija, tika izdoti jauni noteikumi par pilsētu darbību, kuras rezultātā tika atcelti visu pilsētu amatpersonas, tajā skaitā – arī Limbažos. Limbažos 1934. gadā par pilsētas galvu iecēla D. Kesselu, savukārt par viņa priekšsēdētājiem iecēla P. Džindži un M. Franci.⁶⁹

Dāvids Kessels bija pilsētas un slimnīcas ārsts, studēja Pēterburgā. Viņš ieguldīja daudz līdzekļu medicīnas attīstībai Limbažos. D. Kessels panāca kāda domnieka Kārļa Stumpa atlaišanu no valdes locekļa amata 1934. gada 6. aprīlī, pamatojot, ka “viņš ir iestājies nelīgā partijā.⁷⁰” Tā paša gada otrajā pusē K. Stumps mira, lai gan ir apšaubāms, ka ticis noslepkavots.

Atstādinot G. Prangi, tika arī izplatīta neslava un pat krimināllieta par viņu, tā, piemēram, 1935. gada atskaitē minēts, ka viņa un Pētera Eglīša “nolaidīgai darbībai,” pilsētai tika atņemtas

⁶³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 53. lpp

⁶⁴ Iekšlietu ministrijas Vēstnesis, 1929. gada 22. novembris, Nr. 349.

⁶⁵ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 1. lpp

⁶⁶ Latvijas Kareivis, 1936. gada 4. janvārī, Nr. 3.

⁶⁷ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 1. lpp

⁶⁸ Turpat, 2. lpp

⁶⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 93. lpp

⁷⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 404. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1934. gadā), 42. lpp

20 pūrvietas, bet par pašu G. Prangi un P. Eglīti tika ierosināta krimināllieta par Ls 3100, kā īri par šīm 20 pūrvietām, kuras “pilsēta bija pārvaldījusi kopš neatmināmiem laikiem.”⁷¹ Par G. Pranges galveno vainu uzskata advokāta P. Eglīša izvirzīšanu pilsētas tiesību aizstāvēšanai un prasību celšanai pret L. Gregenfelsu 1925. gada 7. decembrī, kā arī lietas izskatīšanas turpināšanu.⁷²

Šo apsūdzību izvirzīja Leopolds Grefenfelss. Viņš apgalvoja, ka 6 gruntsgabali, kurus izmantoja izmantoja Limbažu pilsēta, ir mantojis no tēva un 1880. gadā Limbažu maģistrāts bija reģistrējis uz viņa tēva vārda, līdz ar to viņš prasījis zemes gabalus atpakaļ. Šis zemes gabalus L. Grefenfelss ieguva 1933. gada 4. decembrī.⁷³ Pēteris Eglītis lietu tālāk neveda, jo šī kļūda tika pielaista pirms 55 gadiem un nav zinājis, kā šādu kļūdu var izlabot.⁷⁴

Pret P. Eglīti izvirzīja apsūdzību Limbažu domes maldināšanā, minot, ka lieta nebija pienācīgi sagatavota, motīvi nebija izgatavoti, lieta tika vilcināta u.t.t.⁷⁵ ko Zv. adv. Padome 1935. gada 2. maijā atzina par nepamatotu,⁷⁶ bet D. Kesseļa secinājumus – par pārsteidzīgiem.⁷⁷ Nav uzskatāms, ka D. Kesselim būtu bijis personīgs nauds pret P. Eglīti, jo, kā pats P. Eglītis apgalvo, viņš viņu pazinis maz.⁷⁸ P. Eglītis apgalvoja, ka jaunā Limbažu pilsētas valde nav ļāvusi lietu nobeigt.⁷⁹ Pēc 1936. gada 8. oktobra sēdes Limbaži varēja turpināt izmantot šos zemes gabalus, bet L. Grēfenfelss pieprasīja par to nomas naudu Ls 3120, taču šo lēmumu neapstiprināja.⁸⁰

Tomēr, neskatoties uz to, 1934. gada 16. oktobrī G. Prange tika atstādināts no dzimtsarakstu nodaļas pārziņa pienākuma, pamatojot, ka viņam trūkstot laiks pildīt attiecīgos

⁷¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 106. lpp

⁷² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 406. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1936. gadā), 228. lpp

⁷³ Turpat, 227. lpp

⁷⁴ Rīts, 1935. gada 21. marts, Nr. 80.

⁷⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 406. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1936. gadā), 228. lpp

⁷⁶ Turpat, 227. lpp

⁷⁷ Turpat, 228. lpp

⁷⁸ Turpat, 231. lpp

⁷⁹ Turpat, 232. lpp

⁸⁰ Turpat, 202. lpp

pienākumus. Pēc viņa tika iecelts viņa vietnieks Voldemārs Dambītis, bet par vietnieku iecēla Kārli Hofmani.⁸¹

1936. gadā, 13. oktobrī, vienu dienu pirms 14. oktobra sēdes, no Limbažu pilsētas pilsētas galvas amata tika atstādināts D. Kessels, viņa vietā ieceļot Rūdolfu Eglīti,⁸² kurš amatā stājās 15. oktobrī, līdz ar to šo 14. oktobra sēdi viņš novada kā Pilsētas Galva. D. Kessles pēc tam devies uz Preiļiem, kur turpināja darboties kā ārsts.⁸³ R. Eglītis bija dzimis 1892. gada 16. septembrī, ieguvis izglītību Tērbatas Universitātē, kuru beidz 1918. gadā. Studiju laikā darbojies Vecpiebalgā, bet 1920. gadā bijis 9. Rēzeknes kājnieku pulka vecākais ārsts. No 1921. gada strādājis Limbažu slimnīcā un bijis par rajona ārstu Vainižos, Umurgas un Naubes pagastos. Pēc Ulmaņa apvērsuma kļuvis par revīzijas komitejas priekšsēdētāju.⁸⁴ Viņš bija tobrīd valdes loceklis, kurš 1936. gada novembrī pēc D. Kessela aicinājuma Iekšlietu ministram ticis iecelts.⁸⁵

Limbažos pirmās vēlēšanas, pamatojoties uz pagaidu noteikumiem par pilsētu domnieku vēlēšanām, notika 1919. gada 30. novembrī. Pagaidu noteikumi noteica, ka vēlēšanās drīkst piedalīties visi, kuri attiecīgajā pilsētā ir nodzīvojuši 8 nedēļas, vai arī dzīvojuši līdz 1914. gada 1. jūlijam un dzīvo šajā pilsētā no 1914. gada 1. jūlija. Tāpat kandidātam bija jābūt vismaz 21 gadu vecam, kā arī tie karavīri, kuri pilsētā dzīvojuši jau pirms iestāšanās karadienestā un dzīvo vēlēšanu laikā. Nedrīkstēja piedalīties karadienestā esošas personas, mūki un mūķenes, nepieskaitāmas personas, kā arī kurlmēmie un tie, kuri atrodas aizbildniecībā. Domniekus ievēlēja uz 2 gadiem.⁸⁶ Šajās vēlēšanās piedalījās 15 kandidāti no diviem sarakstiem. Jaunievēlētā dome sanāca 1919. gada 12. decembrī, kur par Limbažu pilsētas domes kandidātiem tika izvirzīti G. Prange un Arturs Lēnmans. Šajā balsošanā G. Prange tika ievēlēts ar 10 balsīm par, 1 pret un 1 atturoties.⁸⁷

Otrās vēlēšanas notika 1921. gada 4. decembrī, trešās – 1924. gada 6/7. decembrī, ceturtais - 1927. gada 10/11. decembrī, kā arī piektās vēlēšanas 1931. gada 28/29. martā.⁸⁸

⁸¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 404. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1934. gadā), 130. lpp

⁸² Limbažu Vēstnesis 1936. gada 17. oktobris.

⁸³ Latgales Vēstnesis, 1937. gada 5. jūlijs, Nr. 74.

⁸⁴ Limbažu Vēstnesis 1936. gada 13. oktobrī.

⁸⁵ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 6. novembris, Nr. 45.

⁸⁶ Pagaidu likumu noteikumi par pilsētu domnieku vēlēšanām, 1919. gada 27. oktobris, Nr. 10.

⁸⁷ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 19. lpp

⁸⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 54. lpp

1921. gada vēlēšanās Limbažos ievēlēja 7 sociāldemokrātus un 8 deputātus no dažādām citām partijām.⁸⁹ Kopumā piedalījās pieci saraksti.

Vadoties pēc 1925. gada 8. janvāra Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamenta rakstu, kurā Limbažu dome lūdza paziņot par 1924. gada 6. un 7. decembra notikušajām pilsētas domes vēlēšanām, redzams, ka šajās vēlēšanās tika nodotas 1400 balsis, kur tika ievēlēti 15 domnieki. Piedalījās 3 kandidātu saraksti - Limbažu namsaimnieki, Latvijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partija, un Limbažu apvienotie pilsoņi. Par katru sarakstu nodotās balsis bija šādas: Limbažu namsaimnieki - 303 balsis, LSDSP - 495 balsis, un Limbažu apvienotie pilsoņi - 602 balsis. Kopumā no šiem sarakstiem ievēl - 4 domnieki (1. saraksts), pieci domnieki (2. saraksts), un seši domnieki - (3. saraksts). Visi ievēlētie bija vīrieši. Ievēlētās domes sastāvs pēc nodarbošanās bija šāds: namsaimnieks - 1, tirgotāji un rūpnieki - 4, amatnieks - 1, strādnieki - 3, brīvās profesijas - 6. Jaunievēlētās domes sastāvs pēc izglītības: pagasta skolas - 1, draudzes skolas - 2, pilsētas skolas - 3, Skolotāju semināru absolventi - 2, Speciālās skolas - 1, bet augstskolas izglītība - 2.⁹⁰

Dome apsprieda 1926. gadā jautājumu par delegātu sūtīšanu šā paša gada 30. un 31. oktobrī uz kongresu, kurā lēma par iestāšanos pilsētu un miestu savienībā,⁹¹ kur 1928. gada 10. februāra sēdē tika uzklauts ziņojums par Pilsētas un Miestu Savienības kongresu.⁹²

1927. gada 10. janvāra domes sēdē notika domes priekšsēdētāja un viņa vietnieka pārvēlēšana. Par priekšsēdētāju palika Eglītis un viņa vietnieks Dūnis. Nolēma, ka domes sēdes notiks pirmdienās. Tika apspriests un pieņemts budžets 1927. gadam.

1927. gada 13. decembra ziņojumā redzams, ka 1927. gada 10. un 11. decembrī notika Limbažu pilsētas domnieku vēlēšanas, kurās piedalās 5 saraksti ar 75. kandidātiem, kas bija vairāk, nekā 1925. gada vēlēšanās. Saraksti bija sekojoši: 1. Limbažu namsaimnieki - 15 kandidāti; 2. Limbažu pilsētas bezpartejisko pilsoņu saraksts - 7 kandidāti; 3. Limbažu strādnieku saraksts - 15 kandidāti; 4. Limbažu apvienotais saraksts - 15 kandidāti; 5. Limbažu apvienotais pilsoņu saraksts - 15 kandidāti. Jaunais domes sastāvs (pēc sarakstiem) bija šāds: 3

⁸⁹ Kopdarbība, 1921. gada 10. decembris, Nr. 49.

⁹⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 5. lpp

⁹¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 41. lpp

⁹² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 398. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1928. gadā), 15. lpp

ievēlēti domnieki no Limbažu namsaimnieku saraksta, 1 ievēlēts domnieki no Limbažu pilsētas bezpartejisko pilsoņu saraksta. 6 ievēlēti domnieki no Limbažu strādnieku saraksta, no Limbažu apvienotā saraksta – 1 ievēlēts domnieki, bet no Limbažu apvienoto pilsoņu saraksta tika ievēlēti 4 ievēlēti domnieki. Pēc vēlēšanām 1927. gada 30. decembrī pilsētas namā sanāca jaunievēlētā domnieku sēde, uz kuru ierodas visi 15 ievēlētie domnieki. Ievēl balsu skaitītājus un domes sekretāru. Par kandidātu uz domes priekšsēdētāja amatu izvirzīja Dr. Rūdolfu Eglīti. Aizklāti balsojot ar 14 balsīm par un 1 atturoties, ievēlēja Eglīti. Dienas kārtībā bija jautājumi par domes priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšanu, valdes sastāvu un atalgojuma lieluma noteikšanu, pilsētas galvas un valdes locekļu ievēlēšanu, komisiju, skolu valdes, Bāriņtiesas locekļu ievēlēšanu un domes sēžu dienu noteikšanu 1928. gadā. Par pilsētas galvu tika pārvēlēts G. Prange.⁹³

1931. gada vēlēšanās piedalījās kopumā septiņi saraksti – Namsaimnieku saraksts, Bezpartejisko pilsoņu saraksts, Strādniecības saraksts, Kara Invalīdu saraksts, Apvienoto pilsoņu saraksts, Kristīgo pilsoņu apvienība un Apvienotie progresīvo pilsoņu saraksts.⁹⁴ Kopumā, piedaloties 1629 vēlētajiem, tika ievēlēti šādi kandidāti – R. Eglītis, D. Kessels no Namsaimnieku saraksta, iegūstot 191 balsi; K. Stumps no bezpartejisko pilsoņu saraksta, iegūstot 69 balsis; U. Kreiers, K. Sedlenieks, J. Bērziņš, E. Gailītis, J. Dulis un E. Upmalis no Strādniecības saraksta, iegūstot 597 balsis; G. Vilciņš no Kara invalīdu saraksta, iegūstot 81 balsi; G. Prange, V. Dambītis, U. Graudiņš, E. Janelis un E. Dubnis no Apvienoto pilsoņu saraksta, iegūstot 532 balsis; J. Veide no Kristīgo apvienības saraksta, iegūstot 79 balsis, bet U. Ozols no Progresīvo pilsoņu apvienības saraksta, iegūstot 78 balsis.⁹⁵ Šajās vēlēšanās Apvienoto pilsoņu domnieku saraksts zaudēja vienu domnieku, kur, ja būtu vēl vismaz 7 balsis, tad Apvienoto pilsoņu domnieku skaits nebūtu mainījies. Bezpartejisko pilsoņu saraksts bija ieguvis tik maz balsis, ka varēja arī tik neievēlēts.⁹⁶

Pēc pilsētas vēlēšanām rakstīja gan “Limbažu Vēstnesis,” gan arī izdevums “Latvis,” kurā tika paziņots, ka Limbaži ir kļuvuši par “sarkanu” pilsētu, kur G. Prange ir viens no tiem.⁹⁷ 1931. gada 14. aprīlī sanāca Limbažu pilsētas jaunievēlētās domes pirmā sēde, kurā piedalījās visi 17. ievēlētie domnieki. Sēdi atklāja Pilsētas galva G. Prange. Iekams stājās domnieki pie savu pienākumu pildīšanas, Pilsētas galva uzaicināja domniekus parakstīt svinīgo solījumu “Es

⁹³ Turpat, 5 – 6 lpp

⁹⁴ Limbažu Vēstnesis, 1931. gada 14. aprīlis, Nr. 82.

⁹⁵ Turpat

⁹⁶ Turpat

⁹⁷ Latvis, 1931. gada 22. aprīlis, Nr, 2842.

apakšā parakstījies dodu svinīgu solījumu, ka savus pilsētas domnieka pienākumus izpildīšu pēc likuma un labākās apziņas.”⁹⁸ Pirmajā sēdē tika ievēlēta pilsētas valde, kura sastāv no Pilsētas galvas un 3 valdes locekļiem. Tika noteikts atalgojums pilsētas domei (Pilsētas galvai Ls 200, un katram valdes loceklim Ls 30 mēnesī). Par pilsētas galvu tika pārvēlēts G. Prange.

Šajā dienā tika ievēlēta arī komisijas locekļi: 1. Sanitārā komisija – 3 locekļi; 2. Dzīvokļu komisija – 3 locekļi; 3. Sociālās apgādības komisija – 3 locekļi; 4. Bāriņu tiesa – 3 locekļi; 5. Skolu valde – 2 locekļi.⁹⁹

Nepaejot mēnesim, tika sasaukta domes ārkārtas sēde, jo no domnieku pienākumiem atsakās A. Ozols un tā vietā nāk cits deputāts.¹⁰⁰ 1932. gada 19. decembrī tika pieņemts Limbažu pilsētas domes Kārtības rullis, kurš noteica domes sanāksmju kārtību.¹⁰¹

Pēc 1939. gada 21. jūnija likuma “Pilsētu pašvaldības likums,” tika izveidoti jauni amati iepriekšējo vietā – pilsētas vecākais, pilsētas valde, pilsētas padome un revīzijas komisija. Amatā nevarēja stāties personas, kuras bija jaunākas par 25 gadiem, kuras bijušas sodītas, tiek izmeklētas par noziedzīgiem nodarījumiem, ir aizgādniecībā un kas savā starpā, izņemto pilsētas padomniekus atrodas radniecībā līdz 3. pakāpei, vai arī rados ar māsas vīru līdz 2. pakāpei, faktiski izslēdzot ļoti lielu daļu iepriekšējo domnieku.¹⁰² Likums paredzēja, ka Pilsētas vecāko varēja iecelt Iekšlietu ministrs, amatā atrodas uz 6 gadiem, pēc kura var iecelt no jauna. Viņa vara bija paredzēta ļoti liela – Pilsētas vecākais bija atbildīgs par budžetu, varēja iecelt pats savus pārstāvjus dažādās komisijās, apspriedēs un iestādēs, apstiprināt būvprojektus, rūpēties par saistošu noteikumu izdošanu un pildīšanu, kā arī atlaist pašvaldības iestāžu un uzņēmumu darbiniekus, kuru atalgojums nav zemāks par valsts darbinieku VII kategorijai paredzēto atalgojumu, taču šajā gadījumā – vienīgi ar pilsētas valdes piekrišanu.¹⁰³ Par pilsētas vecāko palika R. Eglītis līdz pat 1940. gadam, kad Latviju okupē PSRS. 1940. gada 16. jūnijā R. Eglītis arī apsveica A. Kirhenšteinu stāšanos amatā.¹⁰⁴ Tomēr jau pēc mēneša Vilis Lācis viņu atbrīvoja no amata, ieceļot Kārli Sedlinieku viņa vietā. Tika atbrīvoti arī valdes locekļi M. Francis un T.

⁹⁸ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.), 1. lpp

⁹⁹ Turpat, 2. – 3. lpp

¹⁰⁰ Turpat, 4. lpp

¹⁰¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 403. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1933. gadā), 68. lpp

¹⁰² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1923. lieta (Laikrakstu izgriezumi par Limbažu pilsētas pašvaldības dzīvi un darbību 1937-1938.g.), 2. lpp.

¹⁰³ Turpat, 2. lpp.

¹⁰⁴ Latvijas Kareivis, 1940. gada 16. jūlijs, Nr. 158.

Brīvulis, kā arī revīzijas komisijas locekļus K. Cīruli, J. Vītoli un J. Zeidmani. Par valdes locekļiem iecēla P. Zaķi un E. Gaili, bet Revīzijas komisijā iecēla A. Krievu, A. Cukuru un M. Legzdiņu.¹⁰⁵

1. Saeimas vēlēšanās Limbažos kopā nobalsoja 18512 vēlētāji,¹⁰⁶ bet 2. Saeimas vēlēšanās – 10741.¹⁰⁷ Tas ir ļoti interesanti, jo Limbažos iedzīvotāju skaits šajā laika periodā nepārsniedza 5000. Šajā vēlēšanās vislielāko balsu skaitu saņēma LSDSP – 8638 balsis. Tūlīt aiz šīs partijas sekoja LZS ar 7377 balsīm. Pārējas partijas nerasniedza 1000 balsis.¹⁰⁸ Savukārt, 2. Saeimas vēlēšanās par LZS nobalsoja vairāk, nekā LSDSP – 5678 balsis, bet LSDSP – 3604 balsis.¹⁰⁹

Kad 1928. gada 28. septembrī iznāca pirmais “Limbažu Vēstneša” numurs, tajā aktīvi sāka agitēt pret sociāldemokrātiem, taču tajā pašā laikā aicināja cilvēkus doties uz iecirkņiem un nebūt kūtriem, pamatojot, ka tādējādi kritīs sociāldemokrātu atbalsts. Tajā pašā laikā izdevums aicināja nebalsot arī par citiem vēlēšanu sarakstiem,¹¹⁰ izņemot vienu – Latviešu Zemnieku savienību, kura “esot pierādījusi sevi darbos, nav pierādījusi šauru elites politiku un ir vienmēr stāvējusi par valsts pamatšķiru – zemniekiem.¹¹¹” Acīmredzot, izdevums centās “spiest” uz zemnieku vairākumu, kā arī citiem, kuri nodarbojās ar lauksaimniecību, lai gūtu sev atbalstu Limbažos. Izdevuma galvenie redaktori bija arī izteikti LZS atbalstītāji, piemēram, Voldemārs Dambītis, kurš vienlaicīgi bija arī pilsētas sekretārs. Izdevums apzināti jauca komunistisko ideoloģiju ar sociāldemokrātisko, piemēram, apgalvojums, ka sociāldemokrāti nevēlas privātīpašumu.¹¹² Šī darbība bija populistisks mērķis, jo pilsētā sociāldemokrāti baudīja lielu atbalstu, un, tomēr, neskatoties uz Limbažu vēstneša regulārajiem pārmētiem sociāldemokrātiem, pat apgalvojot, ka viņi neieviesīs valstī kārtību, mieru,¹¹³ un ka viņi pat ir

¹⁰⁵ Cīņa, 1940. gada 5. augusts, Nr. 46.

¹⁰⁶ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanu iznākumi//M.Skujenieka ievads un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1923.gadā, 37. lpp

¹⁰⁷ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1925.gadā//M.Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1926.gadā, 42. lpp

¹⁰⁸ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanu iznākumi//M.Skujenieka ievads un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1923.gadā, 38. lpp

¹⁰⁹ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1925.gadā//M.Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1926.gadā 42. lpp

¹¹⁰ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

¹¹¹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

¹¹² Turpat

¹¹³ Turpat

“parazīti,”¹¹⁴ “sarkanie kungi,”¹¹⁵ visās Saeimas vēlēšanās Limbažos LSDSP ieguva vērā ņemamu balsu skaitu. “Limbažu Vēstnesis,” lai gan regulāri aģitēja pret sociāldemokrātiem, un, faktiski pret jebkuru partiju, kura nebija LZS, tomēr savos izdevumos regulāri aicināja cilvēkus doties uz vēlēšanām.

Izdevums negatīvi izteicās arī par citām partijām. Tā 1928. gadā pirms vēlēšanām Limbažos aģitējis arī kāds Ābrams Krieviņš no radikāldemokrātu partijas. Viņš izteicies, ka daudzi Saeimā nevēloties tikt, lai gūtu labumu, ko Limbažu avīze iztulkoja kā viņa nevēlēšanos tikt Saeimā, uz ko ciniski piebilda, ka “viņš var justies drošs – tauta viņa vēlēšanos ievēros.”¹¹⁶ Izdevums līdzīgi izteicās arī par citu partiju kandidātiem, piemēram, daudzas ēkas bija aplīmētas ar vēlēšanu aģitācijas lapām ar aicinājumu balsot par kandidātu Rūdolfu Vējiņu no Jaunsaimnieku partijas saraksta, kura plakātu rotāja gaiļi un vistas. Izdevums piemetina, ka “2. Saeimas vēlēšanas dienā Limbažos tāda vista (partija) izdējusi olu ar uzrakstu “Rūdolfis Vējiņš,”” un ka “šis dabas brīnums ir nolikts perēšanai”¹¹⁷

Radikāldemokrātu sapulce pati bija ļoti apmeklēta, lai gan atdoto balsu skaits bija niecīgs.¹¹⁸

1928. gada 4. oktobrī Limbažu Saviesīgās biedrības telpās tika noturēta Nacionālās apvienības sapulce. Starp šīs partijas aģitācijas lapām tika izplatītas arī sociāldemokrātu skrejlapīņas, kur kāds zēns saplēsta vienu no šīm sociāldemokrātu skrejlapīņām, pēc kā zēnu gribēja vest uz iecirkni rakstīt protokolu, kas netika izdarīts.¹¹⁹ Zēnam tika uzticēts turēt rokās skrejlapu.¹²⁰

Izdevums par partiju “Agrāko naudas noguldītāju un citu cietušo kandidātu saraksts” izsakās, ka partijas nosaukums ir populistisks, kur arī tiek uzdots jautājums – kā viņi spēs veikt savu programmu un atgriezt naudu naudas noguldītājiem.¹²¹

1928. gada 30. septembrī Tūjā notika divu partiju sapulces – Latviešu Zemnieku savienības un LSDSP. LSDSP pārstāvis bija K. Dziļleja, bet vēlāk nomainīts ar Jerkinu, bet

¹¹⁴ Turpat

¹¹⁵ Turpat

¹¹⁶ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

¹¹⁷ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

¹¹⁸ Turpat

¹¹⁹ Turpat

¹²⁰ Turpat

¹²¹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

vakarā viņš Vecmuižas 1. pakāpes pamatskolā uzstājās ar referātu “Strādniecība un valsts.”¹²² Skolā telpas bija nolīmētas ar aģitācijas plakātiem, par ko ļoti negatīvi izsakās “Limbažu Vēstnesis,” minot, ka pat skolēnu mācību laikā šie plakāti stāv.¹²³

Pēc 3. Saeimas vēlēšanām kāds “Limbažu Vēstneša” žurnālists, redzot, ka iedzīvotāji ne tikai Limbažos, bet visā Latvijā, atdeva balsis par LSDSP, minējis, ka “viņam ir gandrīz kauns būt par latvieti.”¹²⁴ Izdevums tomēr nākamajā izdevumā svinīgi paziņoja, ka tauta novēršas no sociāldemokrātiem, kuri bija zaudējuši daudz vietu¹²⁵ lai gan ignorēja faktu, ka Latviešu Zemnieku Savienības vietu skaits nebija audzis.

Kopumā, 3. Saeimas vēlēšanās nobalsoja 1863 iedzīvotāji, no tiem 799 balsis tika atdotas par LSDSP, 212 balsis – Latviešu Zemnieku savienību, 164 – Nacionālo apvienību, 159 – Kristīgo apvienību, 145 – Miera kārtībnieku un ražotāju apvienību, 107 – Latvijas neatkarīgo sociālistu partiju, 63 – Latvijas vācbaltiešu partiju apvienību, 47 – Mizrahi, 33 – Agrāko naudas noguldītāju un citu ciet. savienību, 27 – Demokrātisko centru, 22 – Pareizticīgo, vecticībnieku un apvienoto krievu organizācijas sarakstu, 19 – Apvienoto zemnieku kandidātu sarakstu, 16 – Latvijas darba savienību, 14 – Saimniecisko apvienību, 10 – Latvijas sieviešu apvienību, 7 – Latvijas jaunsaimnieku sīkgruntnieku partiju, 6 – Radikāldemokrātu partiju 5 - Sociāldemokrātiskā maziņu un laukstrādnieku savienību, 4 – Latvijas poļu un katoļu savienību, 3 – Latvijas jaunzemnieku savienību, 1 – Vislatvijas tautas sapulces kandidātu sarakstu.¹²⁶

Umurgā uz vēlēšanām ieradās paprāvs pulciņš, piemēram, 7. oktobrī, otrajā vēlēšanu dienā jau 9:00 ieradās 20 vēlētāji. kas bija neraksturīgi Umurgai, kur kopumā vienas dienas laikā nodotas 100 balsis, bet kopumā 569 vēlētāju (80% no visiem iedzīvotājiem), kur visvairāk nobalsoja par zemnieku savienības sarakstu.¹²⁷ Vainižos, savukārt, vēlēšanu komisijā darbojās vienīgi zemturi.¹²⁸

Latviešu Zemnieku savienība bija iegādājusies veselu sleju lapas garumā ar savu programmu un uzsaukumiem par to, cik netaisnīga ir pašreizējā vara. (Limbažu Vēstneša viens

¹²² Turpat

¹²³ Turpat

¹²⁴ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

¹²⁵ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.

¹²⁶ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1928. gadā//M. Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīga, 1929. gads. 62. – 63. lpp.

¹²⁷ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

¹²⁸ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.

izdevums bija ne vairāk kā 4 - 7 lapas biezs),¹²⁹ toties vadoties pēc 3. Saeimas vēlēšanu rezultātiem, redzams, ka Zemnieku savienība īpaši lielu atbalstu, uz LSDSP fona, nebija guvusi.

“Limbažu Vēstnesis” tomēr pozitīvi izteicās arī par citu partiju biedriem, kuru darbībai aizrādīja sociāldemokrāti, piemēram, tika apgalvots, ka Pilsētas galva G. Prange un viņa piesēdētājs Hincenbergs (abi no Apvienotā pilsoņu saraksta) strādājot labi, kamēr Sedlenieks (LSDSP) nespēj veikt pienācīgi darba pienākumus, it īpaši tad, kad viņam uzticēja pārzināt valdes pienākumus G. Pranges un Hincenberga prombūtnes laikā.¹³⁰

4. Saeimas vēlēšanās nodotais balsu skaits bija ļoti neliels – 344 uz 2935 iedzīvotājiem.¹³¹ Šajās vēlēšanās vislielāko balsu skaitu saņēma LZS ar 162 balsīm un LSDSP ar 55 balsīm.¹³²

2.3. Limbažu finanses no 1919. – 1940. gadam

Limbažu pilsētas pašvaldības budžets ir bijis mainīgs, piemēram, salīdzinot 1919. gadu un 1929. gadu, tas ir pieaudzis vairākas reizes. 1919. gadā pilsētas budžets bija 5810 Ls, jeb 1162000 Latvijas rubļu.¹³³ 1920. gadā - 8148.64 Ls,¹³⁴ 1921. gadā – 23240 Ls,¹³⁵ 1922. gadā – 45920 Ls,¹³⁶ 1923. gadā – 47376 Ls,¹³⁷ 1924. gadā – 49416 Ls,¹³⁸ 1925. gadā – 59652 Ls,¹³⁹ 1926. gadā – 68914 Ls,¹⁴⁰ 1927. gadā – 74032 Ls,¹⁴¹ 1928. gadā – 80476 Ls,¹⁴² 1929. gadā – 147978 Ls.¹⁴³

¹²⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

¹³⁰ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

¹³¹ Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1931.gadā//M.Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1933.gadā. 2.daļa, 21. lpp

¹³² Turpat, 21. lpp

¹³³ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 67. lpp

¹³⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 49. lpp

¹³⁵ Turpat,

¹³⁶ Turpat,

¹³⁷ Turpat,

¹³⁸ Turpat,

¹³⁹ Turpat,

¹⁴⁰ Turpat, 50. lpp

¹⁴¹ Turpat,

¹⁴² Turpat,

¹⁴³ Turpat,

Tomēr, pēc 1929. gada budžets vairs nav pastāvīgi augošs un ir palicis lielā mērā stagnējošs - 1930. gadā pilsētas budžets bija – 127543 Ls,¹⁴⁴ 1931. gadā – 104443 Ls,¹⁴⁵ 1932. gadā - 109038 Ls, bet 1933. gada budžets bija 80422 Ls.¹⁴⁶ 1934. gada budžets bija 78712 Ls,¹⁴⁷ 1935. gada budžets bija 110858,22 Ls,¹⁴⁸ 1936. gada budžets bija 125752 Ls,¹⁴⁹ 1937. gada budžets bija 94427 Ls,¹⁵⁰ 1938. gada budžets bija 98500 Ls, 1939. gada budžets bija 103518 Ls,¹⁵¹ 1940. gada budžets bija 106458 Ls,¹⁵²

Limbažos budžetu pieņēma dažādos datumos, reizēm – arī pēc jaunā gada. Tajā arī mēdza veikt grozījumus, piemēram, algas jautājumos.

Vislielāko ienākuma daļu pilsētas budžetā ienesa nodokļi, nodevas un maksājumi (piemēram, soda naudas). Nodokļos un nodevās Limbažu pašvaldība 1925. gadā ieņēma 30000 Ls, bet 1930. gadā – jau 43000 Ls.¹⁵³ 1929. gadā Limbažu pilsētā bija 110 tirdzniecības uzņēmumu.¹⁵⁴ 1930. gadā Limbažu pilsētā bija 12 apreibinošo dzērienu tirgotavas, no kurām pilsētas budžetā tika ieskaitīts nodoklis (izpircu nodoklis no 10% – 25%), no kurām 4 ir tirgotavas ar alu un vīnu, 2 – otrās šķiras traktieri, 1 – pirmās šķiras traktieris, 1 – cita veida apreibinošo dzērienu tirgotava un 4 – tirgotavas alkoholisko dzērienu līdz nešanai.¹⁵⁵ Liela daļa ienākumu pilsētai ienāca arī no dažādām alkoholisko dzērienu tirgotavām un tirgotājiem, kas arī parāda to, ka pilsētā ir bijusi alkoholisma problēma, ar ko Limbaži centās cīnīties. To pierāda arī tas, ka uz 1921. gadu Limbažos tika ieviests traktieru nodoklis.¹⁵⁶ 1928. gada 2. marta sēdē, sakarā ar žūpības apkarošanu, Saviesīgās biedrības bufetei uzliek papildus traktieru nodokli, kurš šajā gadā bija 470 Ls.³³⁹ Uz 1929. gadu noteica 1 vīna tirgotavu, 2 alus noliktavas, četrus otrās šķiras traktierus un vienu biedrības bufeti. 1928. gada 2. septembra sēdē tika prasīts Saviesīgās

¹⁴⁴ Turpat, 85. lpp

¹⁴⁵ Turpat, 86. lpp

¹⁴⁶ LNA LVVA, 3727.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1962. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu budžetu ieņēmumiem un izdevumiem 1919-1936.g), 73. lpp

¹⁴⁷ Turpat, 74. lpp

¹⁴⁸ Pašvaldību dzīve, 1936. gada 30. oktobris. Nr. 44.

¹⁴⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 53. lpp

¹⁵⁰ Pašvaldību dzīve, 1937. gada 19. februāris, Nr. 8.

¹⁵¹ Brīvā Zeme, 1938. gada 19. decembris, Nr.288.

¹⁵² Latvijas Kareivis, 1940. gada 18. janvāris, Nr. 13.

¹⁵³ Valsts statistikas pārvalde. Pilsētu pašvaldību finanses 1920 – 1930. Sastādījis J. Jurevics, Rediģējis V. Salnais. Rīgā 1931. gadā, 66. lpp.

¹⁵⁴ Turpat, 77. lpp.

¹⁵⁵ Turpat, 98. – 99. lpp.

¹⁵⁶ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 54. lpp

biedrības bufeti padarīt par 2. šķiras traktieri, bet tad 14. septembra sēdē lika atļaut vēl 3 biedrību bufetes, kur neviens no šiem ierosinājumiem netika pieņemts.³⁴⁰ Taču 14. septembra sēdē Saviesīgās biedrības bufetei un četriem otrās šķiras traktieriem uzlika kopīgu nodokli uz 1929. gadu – 6000 Ls, kuru tika tad vēlāk lūgts samazināt uz 4700 Ls, pamatojot, ka nespētu to samaksāt.³⁴¹

Lai ierobežotu alkohola apriti, 1924. gada Limbažu pilsētas dome nolēma nepārdot alkoholu svētdienās un svētku dienās.¹⁵⁷ Tomēr tas pastiprināja vēlmi iedzīvotājiem tikt pie nelegālā alkohola, kā arī ražot to, piemēram, divas iedzīvotājas Skultes pagastā tika sodītas par nelegālā alkohola ražošanu.³⁴²

1936. gada septembrī Limbažos pieņēma jauno traktieru nodokli 1937. gadam, kas paredzēja diviem traktieriem uzstādīt summu 4200 Ls, vienam – 1700 Ls, Saviesīgās biedrības bufetei – 1000 Ls, trim ēdienu veikaliem ar alu – 750 Ls, vienai vasaras sezonas bufetei – 625 Ls, kā arī konditorejām – 500 Ls, kopumā 8775 Ls. Vīntirgotavām un alus noliktavām nodokli pacelts 200% apmērā no pašreizējajiem ienākumiem.¹⁵⁸ 1939. gada 21. jūnija Ministru kabineta izdotajā likumā “Pilsētu pašvaldību likums” tika paredzēts, ka pilsētu pašvaldībām ir pašām jāapkaro žūpība.¹⁵⁹

1919. gadā Limbažu dome ieņēma 110568 Latvijas rubļu, visvairāk – no aizņēmumiem (kopumā 50000 Latvijas rubļu).¹⁶⁰ Visvairāk izdeva pilsētas valdes kancelejas izdevumos – 17350 Latvijas rubļu, bet kopumā izdevumi sastādīja 44578 Latvijas rubļu.¹⁶¹

Uz 1920. gadu Limbažu pilsētai bija pabalsti un izdevumi, pārrēķinot uz latiem, kopā sastādot 46563 Ls, no kuriem šajā pašā gadā tika dzēsti 11924,55 Ls.¹⁶²

1921. gadā Limbažos strādnieka alga ir bijusi 2500 rubļu (aptuveni 50 Ls). Salīdzinot ar citām pilsētām, Valmierā tā ir bijusi 3875 rub (apt. 75 Ls), Valkā – 2500 rub (50 Ls), bet Rīgā – 2700 rub. (apt 54 Ls).¹⁶³

¹⁵⁷ Jaunā Balss, 1924. gada 6. septembris, Nr. 36.

¹⁵⁸ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 25. septembris, Nr. 39.

¹⁵⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1923. lieta (Laikrakstu izgriezumi par Limbažu pilsētas pašvaldības dzīvi un darbību 1937-1938.g.), 2. lpp.

¹⁶⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 391. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1919-21. g.), 47. lpp

¹⁶¹ Turpat, 48. lpp

¹⁶² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 55. lpp

¹⁶³ Ekonomists, 1921. gada 15. septembris, Nr. 15.

1921. gada 21. jūnijā Ministru kabinets izdeva likumu, kurš noteica pašvaldību ienākumu avotus. 1921. gadā Limbažu domes bilance bija 1789245,80 Latvijas rubļu.¹⁶⁴ Vislielākie domes izdevumi bijuši skolu uzturēšanas ziņā, kur tika izdoti 977290,90 Latvijas rubļu, kas ievērojami pārsniedzis budžeta pieņemto summu – 390000 Latvijas rubļu.¹⁶⁵ No ienākumiem, savukārt, Limbažu dome visvairāk ieņēma no nekustamajiem īpašumiem, kopumā sastādot 268241,82 Latvijas rubļu.¹⁶⁶

Pamatojoties uz 1924. gada 24. augusta Iekšlietu Ministrijas rīkojuma, pašvaldības departaments, veica inventarizāciju Limbažu pilsētas darbvadībā. Pārbaudot kasi, dokumentus un kasu grāmatas, redzams, ka:

1) atlikums ir 72,82 Ls, kuri atrodas ugunsdrošā skapī. Naudas summa Latvijas bankā nav un trūkst jebkādu ierakstu, sākot no 1923. gada 6. oktobra, kaut gan naudas iemaksas un izmaksas šajā laikā bijušas.

2) Vajadzīgās kases grāmatas vestas pareizi, tikai pilsētas valde nav parakstījusi;

3) Izdevumu attaisnojoši dokumenti nav vienkopus; nauda izdota bez kādiem attaisnojošiem dokumentiem;

4) Trūkst pilsētai piederošā inventāra grāmata un daudz citu “nebūšanu.”¹⁶⁷

Iekšlietu Ministrijas departaments 1925. gada 5. februārī nosūtīja Limbažu pilsētas domei rakstu ar 13 punktiem par norādīto trūkumu novēršanu.¹⁶⁸

Iestājoties 1925. gadam, Limbažu pilsētas domnieki 5. janvārī sanāk uz domes pirmo sēdi, kurā apsprieda jautājumus par nodokļu noteikšanu 1925. gadam: mājlopiem, ratiem un kamanām, veikala telpām, velosipēdiem, vīna tirgotavām u.c. Izvirzīja tirdzniecības deputātus un viņu substitus.¹⁶⁹ Īres valdes locekļu pārvēlēšana un citi sadzīviski jautājumi tika pieņemti vienbalsīgi.

1926. gada 8. februāra Domes sēdē galvenais jautājums bija 1926. gada budžets. Šis budžets ir sabalansēts uz 70314 Ls, tas tika vienbalsīgi pieņemts ar piezīmi, ka jautājums par valsts vidusskolas apgādāšanu ar brīvām telpām (īres maksu) un malkas piegādi Pilsētas valdei

¹⁶⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 391. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1919-21. g.), 90. lpp

¹⁶⁵ Turpat, 93. lpp

¹⁶⁶ Turpat, 95. lpp

¹⁶⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 8. lpp

¹⁶⁸ Turpat, 10. lpp

¹⁶⁹ Turpat, 2.; 5. lpp

jānokārto ar Izglītības Ministriju, lūdzot šos izdevumus segt uz Valsts rēķina, jo pilsētas budžets neatļauj atmaksāt minētos izdevumus un noslēgt budžetu ar iztrūkumu, jo pamatskolas izdevumi pārsniedza 50% no vispārējā budžeta.¹⁷⁰ Ar Ministru kabineta 1926. gada 9. februāra sēdē aizdevumu dzēšanai atvēlēto pabalstu 4590 Ls, parāds un procenti 654,37 Ls daļēji dzēsti, vēl pāri paliek 5124,37 Ls.

Aizdevumi saņemti Valsts pastāvēšanas pirmajos gados, kad pilsēta bez Valsts aizdevuma nevarēja iztikt un tādēļ visi aizdevumi Valstij bija jādzēš, un tādēļ Limbažu pilsētas dome lūdza Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departamentam gādāt par to dzēšanu.¹⁷¹ Domnieki pieņēma lēmumu par laikā nenomaksātiem dzīvokļa nodokļiem aprēķināt 1% kavējuma naudas ar šī gada 15. maiju.¹⁷²

1927. gadā Iekšlietu ministrijas Pašvaldības Departamentam tika aizsūtīts ziņojums par to, ka pilsēta ir saņēmusi sekojošus valsts aizdevumus: 1) No izglītības ministrijas – laika posmā no 1920 – 1921. gadam 2690 Ls, 2) no zemkopības ministrijas kurināmās komisijas no 1920 – 1921. gadam 3000 Ls, 3) no zemkopības ministrijas kūdras izmantošanas valdes 1920. g – 300 Ls; 4) no Apgādības ministrijas 1920. g 1000 Ls, 5) no Iekšlietu ministrijas 1921. g 600 Ls, kopējais parāds 1590 Ls un kopā ar procentiem 9063 Ls.¹⁷³ 1927. gadā no kravu nodokļa bija paredzēts ieņemt 1500 Ls.¹⁷⁴ Faktiskie ieņēmumi no nodokļiem Limbažu pilsētā 1927. gadā 36177 Ls, bet 1928. gadā - 42401 Ls.¹⁷⁵

1928. gada 12. janvāra sēdē lēma jautājumus par komisijas locekļiem, tirdzniecības deputātiem un viņa vietniekiem, par atalgojuma apstiprināšanu valdes darbiniekiem un par ziedojumiem un par pabalstiem.¹⁷⁶ 1928. gada 27. janvāra sēdē dome, nobalsoja par budžetu, kuru pieņēma vienbalsīgi un to apstiprināja: ienākumi ir 80476 Ls, bet izdevumi ir tieši tikpat lieli.¹⁷⁷

¹⁷⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 6. lpp

¹⁷¹ Turpat, 4. lpp

¹⁷² Turpat, 14. lpp

¹⁷³ Turpat, 2. lpp

¹⁷⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 42 lpp

¹⁷⁵ Valsts statistikas pārvalde. Pilsētu pašvaldību finanses 1920 – 1930. Sastādījis J. Jurevics, Rediģējis V. Salnais. Rīgā 1931. gadā, 154. lpp.

¹⁷⁶ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 398. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1928. gadā), 12. lpp

¹⁷⁷ Turpat, 15. lpp

1928. gada 10. februāra Domes sēdē uzklusēja, iespējams, vienu korupcijas gadījumu Limbažu domē – tika uzklusēts Revīzijas komisijas ziņojumu par kasiera Zaula rīcību attiecībā uz santīmu ieturēšanu no kara invalīdu un karā cietušām ģimenēm, Dome uzdeva valdei atlaist kasieri Zaulu un ne vēlāk kā 1. janvārī 1929. gadā, un sūtīt savu pārstāvi pie invalīdu un kritušo karavīru ģimenēm ar pabalstu izmaksām.¹⁷⁸ Rīgas apgabaltiesā nonāca Kārļa Hofmaņa prasība pret Limbažu pilsētas domi, par papildu traktiera nodokli Limbažu saviesīgās biedrības bufetei.¹⁷⁹

Limbažu pilsētas valde ziņoja, ka 1928. gada 4. decembrī tika uzsākta bezdarbnieku reģistrēšana. Trīs dienās reģistrēti 53 bezdarbnieki, bet paredzams, ka būs aptuveni 200 bezdarbnieki.¹⁸⁰

1929. gadā no nodokļiem, ko valsts iestādes plānoja iekasēt, kopumā sastādīja 23983 Ls, kur 17000 Ls iekasē par 1929. gada nodokļiem, bet 6983 Ls – par iepriekšējiem gadiem.¹⁸¹ Par 1929. gadu Valsts iekasē kopumā 17628 Ls, kur visa iekasētā nauda ir par 1929. gadu, līdz ar to pilsēta paliek parādā valstij 6355 Ls.¹⁸² Pati pilsēta plānoja iekasēt 1929. gadā 23053,97 Ls. No 1929. gada nodokļiem, kuru apjoms bija aprēķināts 17816,36 Ls, iekasēja 13652,25 Ls bet no pārējo gadu nodokļiem, kuri bija aprēķināti 5237,61 Ls, kopumā iekasēja 2876,99 Ls, līdz ar to tika kopumā iekasēti 16529,09 Ls, kur parādā palika 6524,88 Ls.¹⁸³ 1929. gadā Limbažos no nodokļiem visvairāk ieguva no pilsētas uzņēmumiem – 37500 Ls. Limbaži daudz iekasēja arī no dažādiem neparedzētiem ienākumiem, kopumā iekasējot 30650 Ls, no pabalstiem – 20000 Ls. No nodokļiem, nodevām un maksājumiem no tirdzniecības un rūpniecības Limbaži kopumā iekasēja 17818 Ls. No dažādiem nodokļiem, nodevām un maksājumiem kopumā iekasēja 14720 Ls. No nekustamajiem īpašumiem iekasē 9260 Ls. Taču no sabiedriskajiem darbiem iekasē 7150 Ls, kopumā paredzot iekasēt šajā gadā 147978 Ls, bet reāli iekasējot 140583,79 Ls.^{184,185} Limbažu pilsētas lielākie izdevumi 1929. gadā ir saistāmi ar pilsētas uzņēmumu un pasākumu uzturēšanu, kur kopumā tika izdoti 51448 Ls. Ļoti lieli izdevumi ir saistāmi arī ar skolu

¹⁷⁸ Turpat, 19. lpp

¹⁷⁹ Turpat, 28. lp

¹⁸⁰ Turpat, 121. lp

¹⁸¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 43 lpp

¹⁸² Turpat, 43. lpp

¹⁸³ Turpat, 44 lpp

¹⁸⁴ Turpat, 51. – 52. lpp

¹⁸⁵ Turpat, 91. lpp

uzturēšanu, kuri kopumā sastāda 38040 Ls. Lielākā daļa no skolu izdevumiem ir saistāma ar skolotāju algu uzturēšanu, sastādot 31280 Ls. Valsts izdevumi pamatskolu algu uzturēšanā bija 20000 Ls. 11280 Ls sedza pati pilsēta. Citi skolu izdevumi sastādīja 6760 Ls.¹⁸⁶ Cita veida skolu izdevumi sastāda 29780 Ls.¹⁸⁷ No izdevumiem pašvaldības pārvaldes dzimtsarakstu nodaļu uzturēšana sastādīja 11174 Ls. No dažādu kapitālu dibināšanas izdevumi sastādīja 7060 Ls. Pilsētas nekustamo īpašumu uzturēšana sastādīja 5150 Ls, par līdzdalību pie valsts iestāžu uzturēšanas 1690 Ls, bet dažādi neparedzēti izdevumi sastādīja 444 Ls.¹⁸⁸ Tika paredzēts izdot 147978 Ls, bet reāli izdeva 144962,17 Ls.¹⁸⁹ Uz 1929. gada 7. novembra pilsētas domes sēdē Pilsētas galva ziņoja, ka pilsētas lūgums pēc 4000 Ls iepriekšējā gada budžeta iztrūkuma segšanai ir noraidīts līdzekļu trūkuma dēļ. Tāpat ir noraidīts lūgums pēc 8000 Ls valsts aizdevuma pārkamās skolas nama samaksai.¹⁹⁰ Vecgada priekšvakarā, 1929. gada 30. decembrī notika pēdējā domes sēde. Galvenais dienaskārtības punkts ir budžeta pieņemšana 1930. gadam. 1930. gada budžets ir 112543 Ls, kurš tika apstiprināts ar 10 balsīm par un trim – atturoties.¹⁹¹

Ar 1930. gada 1. janvāri no valsts papildus budžeta līdzekļiem tiks algots pilnā apmērā 1 skolotājs, un ielu slaucītājam nolēma paaugstināt algu no 40 Ls uz 46 Ls, uzliekot viņam arī pilsētas pulksteņa uzvilkšanu. Pieņēma arī žūpības apkaršanas budžetu. Žūpības apkaršanas budžets pieņemts uz 5000 Ls.¹⁹² 1930. gadā arī apstiprināja 1929. gada pārskatu par iztērētiem līdzekļiem – ienākumi 140583,79 Ls, izdevumi 144962,17 Ls. Izdevumi ir par 4378,38 Ls lielāki nekā ienākumi.¹⁹³ Limbaži 1930. gadā piemaksās pie valsts nodokļiem piemaksāja kopumā 18300 Ls, no kā vislielāko daļu sastādīja nekustamās mantas piemaksas – 10100 Ls. Procentuālās peļņas un ienākuma nodokļu piemaksas ir vienādas – abas 3500 Ls, kopā sastādot 7000 Ls. Tirdzniecības un rūpniecības zīmju nodoklis sastādīja 1000 Ls, bet notariālā akta piemaksas sastādīja 200 Ls.¹⁹⁴

¹⁸⁶ Turpat, 56. lpp

¹⁸⁷ Turpat, 55. lpp

¹⁸⁸ Turpat, 56 lpp

¹⁸⁹ Turpat, 92. lpp

¹⁹⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 53. lpp

¹⁹¹ Turpat, 2. lpp

¹⁹² Turpat, 4. lpp

¹⁹³ Turpat, 47. – 48. lpp

¹⁹⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 75. lpp

1931. gada 5. novembrī pilsētas sēdē viens no galvenajiem jautājumiem ir Revīzijas komisijas ziņojums par 1930. gada domes darbību un līdzekļu izlietošanu. Dome šo pārskatu apstiprināja. Pēc revīzijas ziņojuma redzams, ka ienākumi ir 127500,02 Ls, savukārt izdevumi 126760,71 Ls. Budžeta atlikums 739,31 Ls un bilance 198522,35 Ls. Tika uzdots valdei nākošajā sēdē sniegt izsmeltošus paskaidrojumus par revīzijas komisijas aizrādījumiem. 1931. gadā Limbažu piemaksas pie valsts nodokļiem kopumā sastādīja 17300 Ls. Vislielāko daļu sastādīja nekustamās mantas piemaksas – 8200 Ls, tad ienākuma nodokļa piemaksas – 4500 Ls, procentuālā peļņas nodokļa piemaksas – 3300 Ls, tirdzniecības un rūpniecības zīmju nodokļa piemaksas sastādīja 1000 Ls, bet notariālā akta piemaksas – 300 Ls¹⁹⁵ 1931. gada 17. decembra domes ārkārtējā sēdē dienas kārtībā ir jautājums par 1932. gada budžetu un domes sēžu dienu noteikšanu. Budžets tika pieņemts vienbalsīgi ar dažām piezīmēm. Sēžu dienas 1932. gadā tika noteiktas piektdienās.¹⁹⁶

1932. gada 2. decembra sēdē tika uzklauts revīzijas ziņojums par līdzekļu izlietošanu 1931. gadā un vienbalsīgi dome apstiprināja revīzijas lēmumus, kurā redzams, ka ir naudas atlikums 4871,60 Ls.¹⁹⁷ 1932. gadā Limbažu piemaksas pie valsts nodokļiem kopumā sastādīja 17250 Ls. Vislielāko daļu sastādīja nekustamās mantas piemaksas – 8200 Ls, pēc tam – ienākuma nodokļa piemaksas – 4200 Ls, procentuālā peļņas nodokļa piemaksas – 3000 Ls, tirdzniecības un rūpniecības zīmju nodokļa piemaksas – Ls 1500, bet notariālā akta piemaksas sastādīja 350 Ls.¹⁹⁸ 1932. gadā pilsētas budžets bija 109038 Ls,¹⁹⁹ kur vislielākā daļa no ienākumiem nāca no nodokļiem, nodevām no pabalstiem, kopumā sastādot 26000 Ls, pilsētas uzņēmumiem - Ls 24101, kā arī tirdzniecības un rūpniecības, kopumā sastādot 17879 Ls.^{200,201} Citi budžeta ienākumi sastādīja no dažādiem nodokļiem, kopumā sastādot 15470 Ls. No pilsētas nekustamajiem īpašumiem iekasēja 12338 Ls, no pārējiem nekustamo īpašumu nodokļiem, nodevām un maksājumiem – 8200 Ls, no dažādiem neparedzētiem ieņēmumiem iekasēja 5000

¹⁹⁵ Turpat, 89. lpp

¹⁹⁶ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.), 9.– 10. lpp

¹⁹⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 402. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1932. gadā), 72. lpp

¹⁹⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 94 lpp

¹⁹⁹ Turpat, 93. lpp

²⁰⁰ Turpat,

²⁰¹ Turpat, 96. lpp

Ls, bet no dažādiem kapitāliem – 50 Ls.^{202,203} No izdevumiem, ugunsdrošībai pilsēta atveltīja kopumā 200 Ls, kur telpu īrēšanai atveltīja 150 Ls, bet naudas pabalstiem – 50 Ls.²⁰⁴ Pilsētas galvas atalgojums laika gaitā ir mainījies - alga pilsētas galvai 1919. gadā bija 600 markas.²⁰⁵ 1920. gada sākumā pilsētas galva mēnesī saņēma 500 Latvijas rubļus mēnesī,²⁰⁶ bet tā paša gada 1. aprīlī pilsētas galvas alga tika pacelta līdz 900 Latvijas rubļiem, līdzīgi arī paceļot algu pārējiem domniekiem.²⁰⁷ 1. jūlijā pilsētas galvas alga saņēma jau 1500 Latvijas rubļu.²⁰⁸ 1921. gadā pilsētas galva saņēma mēnesī 2250 Latvijas rubļu,²⁰⁹ bet šī paša gada laikā tā dubultojs. Atalgojums Latvijas rubļos ir bijis ļoti neliels un sasniedza ne vairāk par Ls 24. Laika gaitā Pilsētas galvas alga auga, un 1929. gada aprīlī Limbažos pilsētas galva gadā saņēma Ls 2160, bet pilsētas valdes locekļi (2 personas²¹⁰) – 960 Ls.²¹¹ Pilsētas valdes kancelejas darbinieki (3 personas²¹²) saņēma gadā 2040 Ls.²¹³ 1932. gadā Pilsētas Galvai tika izmaksāts 2400 Ls (200 Ls mēnesī),²¹⁴ un šāda alga palika arī turpmākos gadus.

Pēc Tirgus nodokļa Limbažos par lopiem iekasēja 0,50 – 1.00 Ls, par sīkpārdošanu - 0,50 Ls, par lielākām tirgotavām – 0,50 Ls par kv. asi. Par vezumiem un pajūgiem vajadzēja izmaksāt 0,20 – 0,40 Ls.²¹⁵ Lopkautuves nodoklis sastādīja par cūkām 0,60 – 3.00 Ls, bet par pārējiem lopiem – 0,60 līdz 0,90 Ls. Par jaunlopiem, zirgiem un putniem visi izdevumi miesniekiem bija par 1/3 lētāki.²¹⁶ Gaļas izmeklēšanas taksē par liellopiem vajadzēja maksāt 1,50 Ls, par sīklopiem – 0,30 – 0,50 Ls, bet par cūkām - 0,40 – 2.00 Ls²¹⁷ Jāatceras, ka Limbažos nodokļi gadatirgos dubultojs, izņemot par zirgiem un liellopiem, kas nav bijis novērojams citās pilsētās.²¹⁸

²⁰² Turpat, 95. lpp

²⁰³ Turpat, 96. lpp

²⁰⁴ Turpat, 100. lpp

²⁰⁵ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 2. lpp

²⁰⁶ Turpat, 22. lpp

²⁰⁷ Turpat, 46. lpp

²⁰⁸ Turpat, 51. lpp

²⁰⁹ Turpat, 65. lpp

²¹⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 66. lpp

²¹¹ Turpat, 59. lpp

²¹² Turpat, 65. lpp

²¹³ Turpat, 60. lpp

²¹⁴ Turpat, 102. lpp

²¹⁵ Turpat, 106. lpp

²¹⁶ Turpat, 107. lpp

²¹⁷ Turpat,

²¹⁸ Turpat, 106. lpp

1936. gada decembra sēdē lēma par dzīvokļu nodokli 1937. gadam, kur apstiprināja, ka dzīvokļiem, kura gada īre sastāda 80 Ls, būs atvieglojumi 5% apmērā, savukārt dzīvokļiem ar gada īri no 31 Ls līdz 150 Ls – 10%. 151 Ls – 300 Ls atvieglojumi -15%, bet virs 300 Ls -20%²¹⁹ Galu galā 1936. gadā Limbažu pilsētas budžets bijis 94967 Ls.²²⁰ Šajā pašā sēdē Limbažu dome lūdza pacelt tarifus elektrībai. Apgaismošanai mājā paredzēja 0,40 Ls/h, publiskajām iestādēm – 0,40 Ls par 300 kWh, bet no 601 līdz 1000 kWh – 0,35 Ls, bet pārējie – 0,30 Ls. Rūpniecības vajadzībām paredzēja, ka pirmās 20 kWh izmaksās 0,25 Ls (par pirmo stundu), bet pārējās stundas – 0,25 Ls. Paredzēja arī elektrības tarifus par mēnešiem – janvārī un decembrī paredzēja 0.10 Ls, februārī un novembrī – 0,08 Ls, martā un oktobrī – 0,05 Ls, aprīlī un septembrī – 0,03 Ls, bet pārējos mēnešos – Ls 0,02.²²¹

1937. gada Limbažu pilsētas budžets bija par 22% mazāks, nekā 1936. gada budžets. Vislielāko daļu ieņēmumu sastādīja nodokļu nodevas – 60%, nekustamie īpašumi – 14,4%, kā arī uzņēmumi – 4,3%. Ārkārtējie ieņēmumi bija Ls 2000. Izdevumos pilsēta visvairāk izdeva kapitālieguldījumos, kuri sastādīja 7820 Ls. Daudz izdevumi bija arī labierīcību ierīkošanai (6350 Ls) un jauna transformatora būvei (1500 Ls). Galvenokārt pilsētai izdevumi bija izglītībi – 37,6%, administratīvie – 16,9%, sociālās palīdzības veicināšanai – 13,9%, kā arī labierīcību ierīkošanai – 10,2%.²²²

1939. gada budžetā turpināja palielināt nespējnieku un bērnu pabalstus, kā arī veicināt Izglītības līmeņa celšanu.²²³

1940. gada budžetu apstiprināja šī gada janvārī un tas bija par 2096 Ls mazāks, nekā iepriekšējā gada budžets.²²⁴

Limbažu domes darbība ir uzskatāma par vienmērīgu - nav redzami korupcijas gadījumi, domes sēdes norisinājās bez starpgadījumiem, lai gan bija gadījumi, kad tika atlaists domnieks K. Stumps. Ekonomiski dome spēja noturēt vienmērīgu budžetu pat krīzes periodā, lai gan tomēr līdzekļi izrūka gan ceļu remontā, gan satiksmes nodrošināšanā, gan arī pilsētas labiekārtošanā. Ļoti augsti bija traktieru nodokļi, taču, lasot Limbažu domes protokolus, var izdarīt secinājumu,

²¹⁹ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 4. decembris, Nr. 49.

²²⁰ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.

²²¹ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.

²²² Pašvaldību Dzīve, 1937. gada 19. februārī, Nr. 19

²²³ Brīvā Zeme, 1939. gada 19. decembris, Nr. 288.

²²⁴ Jaunākās Ziņas, 1940. gada 17. janvāris, Nr. 13.

ka alkoholisma problēmu pilsētā ar nodokļu palielināšanu īpaši nemainīja, vien apgrūtināja dažu traktieru darbību, piemēram, Limbažu Saviesīgās biedrības bufetes darbību.

3. LIMBAŽU PILSĒTAS LABIEKĀRTOŠANA UN ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAI

3.1. Limbažu pilsētas labiekārtošana

Limbažu pašvaldībai daudz problēmu sagādāja gan ūdens apgāde pilsētā gan arī ūdens kvalitātes nodrošināšana, kā arī kanalizācijas sistēmas un atkritumu savākšana un izvešana. Tikai 1935. gadā izbūvē cauri kanalizācijas galveno vadu visai apdzīvotajai daļai, kas izmaksāja 26383,85 Ls. Šis vads stiepās no Cēsu ielas līdz Jūras ielai un turpmākos gadus tika paplašināts.²²⁵ Par pievadu ierīkošanu no namsaimnieka izmaksāti 2413,12 Ls. Kopumā tobrīd 76 privātpašumiem, 4 pilsētas pašvaldības namiem un 2 privātpašnieku neapbūvētiem īpašumiem bija pieslēgta kanalizācija.²²⁶ 1934. gada 4. septembrī tika lemts, ka jāierīko kanalizāciju Jaunā ielā no Rīgas ielas līdz kanalizācijas vadam Dārza ielā²²⁷ 1935. gadā daudz pilsētas līdzekļi aizgāja kanalizācijas izbūvē, kas iesaldēja citus projektus Limbažos.²²⁸

1920. gada 10. oktobrī pilsētā tika atklāts pieminekļis kapsētā Baumaņu Kārlim, kurš tika veidots pēc G. Šķiltera projekta. Tā uzstādīšanas izmaksas sedza Limbažu Saviesīgā biedrība, kura šim nolūkam vāca ziedojumus. Iecere par pieminekli Baumaņu Kārlim bija sen, un stiepjas laikā vēl pirms Pirmā Pasaules kara sākšanās. Atklāšanā piedalījās Limbažu pilsētas domnieki, skolu, dažādu biedrību pārstāvji, kā arī aptuveni 10 tūkstoši iedzīvotāju. Tā atklāšanā piedalījās arī Valsts prezidents J. Čakste.²²⁹ Limbažos bija arī citi pieminekļi, piemēram, 1923. gada 1. jūlijā tika atklāts pieminekļis Neatkarības karā kritušo piemiņai.²³⁰

1925. gada 2. februārī pilsētas valde nolēma lūgt Saeimas Pašvaldības komisijai paātrināt Limbažu pilsētas administratīvo robežu likuma pieņemšanu Saeimā, lai šis likums ar šā gada 1. aprīli jau stātos spēkā. 1925. gadā tika noteiktas pilsētas administratīvās robežas, kuras

²²⁵ Pašvaldības balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05. – 06.

²²⁶ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 99. lpp

²²⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 404. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1934. gadā), 103. lpp

²²⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 100. lpp

²²⁹ Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1920. gada 1. novembris, Nr. 11.

²³⁰ Kopdarbība, 1923. gada 7. jūnijs, Nr. 27.

paredzēja Limbažu novadam pievienot daļu Pilsmuižas, Lemškalnu un Preiju māju zemes, kā arī pievienot obroka gabalu, kā arī paredzēja Limbažu pilsētas administratīvās robežās ietilpstošās zemes atdalīt no vietējās Limbažu apriņķu pašvaldības vienības. Likums par Limbažu pilsētas administratīvām robežām ir šāds:

“Sākot pilsētas robežu no Dūņu ezera vidus pret robežu starp Pilsmuižas un Mačkiņu mājas zemēm, tā iet pa šo robežu līdz Limbažu – Viekažu ceļam un tad pāri šim ceļam taisnā līnijā pār Limbažu – Ozolu ceļu līdz Preijas mājas robežai, turpinot ceļu taisnā virzienā līdz punktam ziemeļu virzienā, kur saiet kopā Preijas mājas, Rīgas pilsētas purva un Limbažu obroka gabalu robeža, tad pa šo obroka gabalu robežu dienvidus virzienā līdz Martinsona nomas gabalam, tālāk pa Martinsona nomas gabala robežu, atstājot šo gabalu pa labi un turpinot robežu austrumu virzienā starp purvu un obroka gabaliem līdz Sāruma muižas zemei, tad pa Sāruma muižas robežām līdz Urbanu pušmuižas robežai. No šejienas pilsētas robeža iet pa Urbanu pusmuižas, Paukciema, Šnābeļu mājas un “Ķestera” zemes robežām, pāri Limbažu – Rīgas lielceļam, atstājot visas minētās saimniecības pa kreisi, līdz Limbažu – Lielezera vidum, bet tad pa ezera vidu līdz upītei, kura iztek no šī ezera, un tālāk pa upītes vidu pāri Limbažu jūrmalas ceļam līdz upītes ietekai Dūņu ezerā un tad pa Dūņu ezera vidu līdz robežai izejas punktam.”

Taču tomēr jauno pilsētas plānu sastāda 1930. gadā, bet nākamo pilsētas plānu sastāda 1937. gadā, kur 1937. gada plāns ir vairāk detalizētāks, nekā 1930. gada plāns.

Apkārt Limbažiem daudzas zemes jau kopš Zviedru laikem piederēja Rīgai. Līdz ar to Limbažu pilsētas dome bija ieinteresēta šīs zemes iegūt Limbažu īpašumā lai tās, vismaz, nomātu.²³¹

1925. gadā tika apstiprināts arī Limbažu ģerbonis (sk. 3. att), kura heraldiskais apraksts bija šāds “Sudraba laukā sarkans pilsētas mūris ar diviem torņiem un atvērtiem vārtiem, kuros redzama lauvas galva. Starp torņiem Andrejkrusta veidā salikts bīskapa zizlis un krusts.” (sk. 4. att).²³²

1928. gadā Jautājumā par t.s. brīvkapu ierīkošanu, dome uzdeva valdei rūpēties, lai pilsētā tiktu ierīkoti brīvkapi, izraugoties attiecīgu vietu.²³³

²³¹ Baltijas Vēstnesis, 1919. gada 10. novembris, Nr. 140.

²³² LVVA. 5563.f., 1. apr., 31. lieta, 2. lpp

²³³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 39. lpp

Tā, piemēram, Pilsētas teritorijai 1925. gadā ir vajadzīga parka paplašināšanai zeme un nolēma no Krolla mantiniekiem pirkt par 3000 Ls gruntsgabalu,²³⁴ kur 1925. gada 5. aprīļa sēdē paziņoja, ka pilsētas administratīvais robežu likums Saeimā pieņemts un publicēt šā gada 17. martā Valdības vēstneša 61. numurā. 1937. gadā plānoja ieguldīt naudu laukumam un apstādījumu izveidošana pie Mazezeriņa.²³⁵ 1935. gadā pilsētas ielu un laukumu ierīkošanai un uzturēšanai izdeva 6076,58 Ls.

Ar Rīgu Limbaži vairākkārt apmainīja vai pirka zemi. 1936. gadā apmaiņas kārtībā Limbaži iegūst 132 zemes ierīkojumus, kurus 1937. gadā sadala. Limbaži ieguva arī Pilsmuižas centra daļas ar vecajām pilsdrupām, kas kopā izmaksāja 15000 Ls, ko paredzēja samaksāt 10 gadu laikā, proti, tika paredzēts saņemt kredītā zemi. Pilsētas centra daļu pilnā Limbažu kontrolē nonāk vien 1939. gada 23. aprīlī.²³⁶

Limbažos, palielinoties vēlmei iegūt papildus īpašumus ēku būvniecībai, 1935. gadā no neizpārdotajiem zemes gabaliem stacijas apkārtnē tika veidots jauns dzīvokļu rajons, bet 1937. gadā tika slēgts līgums par Dzegužkakta zemju apmaiņu ar Valsts fonda zemēm, lai būvētu ēkas.²³⁷

Limbažos bija problemātiska elektrības nodrošināšana pilsētā un tās apkārtnē. Tā, piemēram, 20. gs. 20. gados kā ielu apgaismojumu izmantoja pārsvarā petroleja lampas, izņemot atsevišķos posmos un ēkās. Jāatgādina, ka šajā laikā arī visā pārējā Latvijā elektrību ražoja salīdzinoši maz. Lai veiktu šo lampu iedegšanu un nodzēšanu (iededz plkst. 21:00, nodzēš plkst. 3:00), pilsētas dome algo speciālu pilsētas apgaismotāju. Šis apgaismotājs dzēsa arī elektriskās lampas. 20. gs. 20. gadu vidū pilsētas dome meklēja dažādas iespējas pilsētas elektrifikācijai. Pēc pilsētas domes pasūtījuma 1928. gada 14. augusta ārkārtas sēdē pieņēma lēmumu par pilsētas elektrības tīkla izbūvi. Pilsētas galva ziņoja, ka ir ievāktas ziņas no firmām. Redzams, ka firma "AEG" paaugstinājusi cenu par 5% sakarā ar sadārdzinājumu, bet firma "Latem" ir ar mieru izbūvēt par piedāvātajām cenām. Dome nolēma un izdeva valdei parakstīt līgumu ar "Latem" par elektrības tīkla izbūvi, ko plānoja uzsākt ar 1928. gada novembri.²³⁸ Elektrības vadu būvniecību uz pilsētas rēķina nolēma 1928. gada 2. novembra sēdē, kur tika lemts, ka tālvadus no līnijas līdz

²³⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 21. lpp

²³⁵ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.

²³⁶ Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

²³⁷ Pašvaldības balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

²³⁸ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

mājas sienai, ja tālvadu garums nepārsniegs 10 metrus, pilsēta to izbūvi apmaksās. Elektrības ietaisi paredzēja maksāt pa daļām – 1/3 bija jānomaksā tūlīt pēc elektrības ievilkšanas, bet pārējās 2/3 bija jānomaksā 6 mēnešu laikā. Ja maksājums tika nokavēts, tad bija jāmaksā 1% liela kavējuma maksa.²³⁹ 1928. gada 7. decembra sēdē pilsētas galva ziņoja par to, ka sabiedrība “Latem” pilsētas elektrības tīklu un transformatora staciju ir izbūvējusi, un šā gada 6. decembrī sastādītā komisija apskatīja to, un tehniskus trūkumus neatrada.²⁴⁰ 1937. gadā tika plānota trešā transformatora uzstādīšana.²⁴¹

Svarīga ir 1925. gada 29. augusta domes sēde, kuras dienaskārtībā ir Saeimas vēlēšanu komisijas ievēlēšana pilsētas vēlēšanu iecirknim, aizdevuma lūgšana Valdībai Braslas elektrības stacijai un saistošo noteikumu pieņemšana jaunbruģētajām ielām. Projekts par Braslas elektrostaciju tika apstiprināts 1926. gada 4. janvāra sēdē, 1926. gada 4. janvāra sēdē kā arī nolēma piedalīties A/S “Brasla” centrāles izbūvē par 50000 Ls, šo summu aizņēmties no Kredītu Departamenta. Šī uzdevuma veikšanai pilnvaro Pilsētas galvu Gastonu Prangi.²⁴² Līgumprojekts par A/S “Brasla” par elektrotīkla izbūvi pilsētā tika nolasīts 1926. gada 6. septembra sēdē.²⁴³ Balsojot par 50000 Ls aizdevumu lūgšanu no valdības Braslas elektrības stacijai, domes priekšlikumu pieņēma ar 7 balsīm par un 4 balsīm atturoties. Tā kā 4 balsis atturas, jautājums kvoruma trūkuma dēļ paliek neatrisināts, tas tika atrisināts 1926. gada oktobra valdes sēdē.²⁴⁴

1927. gada 1. augusta sēdē Dome nolēma valdei atļaut iegādāties A/S “Brasla” akcijas – 200 gab,²⁴⁵ kuru vērtība 1935. gadā bija 11000 Ls.²⁴⁶ Tajā pašā gadā Dome nolēma valdei atļaut iegādāties A/S “Brasla” akcijas – 200 gab.²⁴⁷ Dome, uzklusot ziņojumu par elektrības piegādi pilsētai, nolēma pieprasīt no A/S “Brasla” paskaidrojumu, kad tiks padota elektrība pilsētai, un

²³⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 9. novembris, Nr. 7.

²⁴⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 121. lpp

²⁴¹ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.

²⁴² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 1. lpp

²⁴³ Turpat, 32. lpp

²⁴⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 119. lpp

²⁴⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 36. lpp

²⁴⁶ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 98. lpp

²⁴⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 36. lpp

cik tā maksās.²⁴⁸ Pilsētas dome 1927. gadā par pilsētas apgaismojumu samaksā 1438 Ls (petrolejas laternu apgaismojums), bet elektrības maksājumi 1929. gadā izmaksā 126,53 Ls (starpība ir acīmredzama par labu elektrībai).

1928. gadā Dome apsprieda jautājumus par elektrības tīkla izbūvi pilsētā, šai izbūvei vajadzīgi 25000 Ls. Tika nolemts lūgt aizdevumu par 25000 Ls. elektrības tīkla izbūvei pilsētā, aizdevumu nodrošinot ar pilsētas īpašumu ieķīlāšanu. Limbažu dome izdeva saistošos noteikumus, kas regulēja elektrības ierīkošanu, abonementu uzskaiti un strāvas izmantošanu pilsētā. Tā 1928. gada 5. oktobra sēdē tika pieņemti saistošie noteikumi elektrības ierīkošanai, tarifu abonentiem un elektrības strāvas lietošanu pilsētā. Tika noteikts, ka elektrības apgaismošana mājās izmaksās 0,50 Ls par kw/h. Uz 1 sveci tika rēķināts 1,2 vati (1 kw/h = 1000 W). Elektrības strāvas skaitītājus apgādāja pati pilsēta un strāvas patērētājs tos varēs saņemt pret tūlītēju samaksu, vai arī nomaksu par 5 Ls mēnesī. Tos varēja arī nomāt par 0,40 Ls mēnesī, bet tad strāvas stiprums bija tikai 5 ampēri. Skaitītāju pieslēdzta tikai tad, ja pieslēgto sveču kopskaits bija ne mazāk kā 32 normālsveces. Ja bija mazāk, tad septembrī, oktobrī, novembrī, decembrī, janvārī un martā bija jāmaksā pēc pauskaltarifa, proti vienā mēnesī par katru normālsveci bija jāmaksā 0,15 Ls. Augustā un aprīlī – 0,10 Ls, bet maijā, jūnijā un jūlijā – 0,07 Ls.²⁴⁹ Pilsētas tīkla pārzināšanai pieņēma elektrotehniķi, kur konkursā no 13 kandidātiem, par elektrotehniķi uzvarēja Kārlis Zirnītis no Jaunjelgavas.²⁵⁰ 1928. gada decembrī tika uzsākta elektrības pievade pilsētai no A/S Brasla.

Limbažu dome 1929. gadā paredzēja izdevumus elektrotīklu tālākai izbūvei un maksai par strāvu 42000 Ls. Tika izdoti Limbažu saistošie noteikumi par trepjtelpu un koridoru apgaismošanu ziemas periodā (Interesanti, ka tika paredzēts no 1. augusta līdz 15. maijam). Elektrības parādīšanās dzīvokļos un mājās uzlaboja pilsētnieku sadzīvi. 1930. gada 7. marta pilsētas domes sēdē pilsētas galva ziņoja, ka A/S “Brasla” akcijas (11000 Ls vērtība), ir saņemtas un sastāv no 200 akcijām, katra par 55 Ls. Ar A/S “Brasla” ir vestas sarunas par elektrības strāvas pazemināšanu rūpniecībai.²⁵¹ 1938. gadā pilsēta no A/S “Brasla” iepirka vēl papildus 100 akcijas, kopumā sastādot 300 akcijas, kuru kopsomma bija 16700 Ls.²⁵²

²⁴⁸ Turpat, 48. lpp

²⁴⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

²⁵⁰ Turpat

²⁵¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 6. lpp

²⁵² Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

Līdz 1935. gadam jautājumi par elektrību bija lielā mērā atrisināti, kur gandrīz pusei no dzīvokļu bija elektrība. Braslas elektrostacijas lielākā problēma bija upes nevienmērīgais ūdens līmenis. 1940. gadā Limbažu pilsētas valde veda sarunas par daudz efektīvākā enerģijas avota pieslēgumu no Ķekavas HES.

1935. gada atskaitē redzams, ka A/S Brasla kopumā kredīts sasniedza 12000 Ls no tobrīdējās Latvijas Kredītbankas. Kopumā iepirktā strāva sastādīja 37330 kWh par 9967 Ls, kur no tās tika izdots telpu apgaismošanai un mājturībai 37854,4 kWh par 15151,56 Ls. Ielu apgaismošanai tika iztērēts 3872 kWh par 1548,80 Ls, kā arī rūpniecībai 4100 kWh par 822,16 Ls. Tarifi apgaismošanai pēc skaitītāja par 1 kWh bija 0,40 Ls, rūpniecībai – 0,20 Ls, bet mājturībai – 0,25 Ls. Elektrības zudums bija 160,28 (3,37%) no visas izmantotās elektrības (45837,2 kWh par 17522,52 Ls). A/S Brasla ieņēmumi 1935. gadā bruto bija Ls 9944,55. No elektrības uzņēmuma Limbaži ieņēma 22459,64 Ls, bet izdeva 17938,43 Ls, kas atstāj pilsētas budžetā atlikumu 4521,21 Ls. Elektrības uzņēmuma bilance aktīvos kopā sastādīja 40628,95 Ls, kur ieņēmumus sastādīja debitori (11884,04 Ls), elektrības tīkls sastādīja 16830 Ls, inventārā – 9484,91 Ls, bet materiālos – 2420 Ls. Pārējās summas sastādīja 10 Ls. Pasīvi bija vienādi ar aktīviem. Abonentu skaits bijis 391.²⁵³

Zemsprieguma tīkla garums bijis 5900 m, zemes vadu garums bijis 100 m, bet augstsprieguma garums – 200 m 1935. gadā. Spriegums zemsprieguma tīklam – 380/200 voltu, un augstsprieguma vadiem – 15000 volti.

3.2. Limbažu pilsētas satiksmes un transporta attīstība

Pilsētas lielākā daļa trotuāru bija nelīdzeni vai izbruģēti ar apaļiem laukakmeņiem.²⁵⁴ Limbažos nebija arī šosejas, bija lielākoties zemes ceļi, kuri ziemas mēnešos un ļoti lietais laikos bija grūti izbraucami. Līdz ar to tika pieņemts lēmums par saistošajiem noteikumiem trotuāru ierīkošanā un kārtību uzturēšanā gar jaunbruģētajām ielām. Noteikumus par trotuāru

²⁵³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 98. lpp

²⁵⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 50. lpp

ierīkošanu, ceļu labiekārtošanu un grāvju tīrīšanu uzdeva valdei izstrādāt mēneša laikā.²⁵⁵ Pilsētas valde arī pati algoja sētniekus.²⁵⁶ 1927. gadā arī nolēma, ka ielas ir jātīra katru dienu.²⁵⁷ Saistošos noteikumus par ielu tīrīšanu Limbažos dome pieņēma 1927. gada 2. maija sēdē. Ielas jātīra katru dienu no gruntsgabala līdz ielas vidum, sākot no 1. aprīļa, līdz 31. augustam jānotīra līdz 7. rītā, bet no 1. septembra līdz 31. martam – līdz 9 rītā. Ielai jābūt tīrai visu dienu. Par noteikumu nepildīšanu vainīgie sodāmi pēc pastāvošajiem sodu likumiem. Uzraudzība par šo noteikumu izpildīšanu tika uzlikta pilsētas valdei un policijai.²⁵⁸

Šajā laikā tika daudz apspriesti jautājumi par Jūras ceļu (ceļš no Limbažiem uz Tūju) starp Limbažu pilsētu un Limbažu pagastu, sākot no vietējā iedzīvotāja Jekabsona mājām līdz Limbažu pagasta Sliēkas krogam nepilnu viena kilometra garumā. Ceļš, kura viena puse atrodas pie Limbažu pilsētas robežas, otra puse – Limbažu pagasta robežās, ir ļoti sliktā, praktiski nelietojamā stāvoklī. Šī vieta ir vairāku ceļu krustpunkts, atrodas zemā un purvainā vietā un tāpēc ar granti nav uzlabojams, tāpēc tika nolemts lūgt Satiksmes ministrijas apzīmēto ceļa gabalu izbruģēt par šoseju uz Valsts rēķina.²⁵⁹ 1927. gadā Limbažu pilsētas dome ceļu, ielu un šoseju ierīkošanai, un to uzturēšanai izlietoja Ls 1447, bet 1928. gadā tika iztērēti 3879,86 Ls, savukārt 1929. gadā pilsētas budžetā ceļu un ielu labiekārtošanai un, tajā skaitā, arī remontdarbiem iedalīja 4000 Ls, no kuriem daļa aizgāja Jaunās ielas bruģēšanai, iepērkot akmeņus par 72 Ls kubā.^{260,261,262} 1935. gadā Jaunajā un Parka ielā ir izbruģēti posmi no apskaldītiem akmeņiem, daudzas ietves ir izbūvētas ar cementu, bet pa Jauno ielu līdz dzelzceļa stacijai abās pusēs tika uzliktas dēļu ietnes.²⁶³ 1935. gadā ar Centrālās zemes ierīcības komitejas lēmumu, tika arī piešķirts laukums tirgus vajadzībām. Šajā laukumā tika izveidoti ceļi pēc t.s.

²⁵⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 116. lpp

²⁵⁶ LVVA. 3723 f. 2. apr., 57. lieta, 38. lpp

²⁵⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 17. lpp

²⁵⁸ Turpat, 20. lpp

²⁵⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 2. lpp

²⁶⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 23. lpp

²⁶¹ Turpat, 25. lpp

²⁶² Limbažu Vēstnesis, 1929. gada. 8. februāris, Nr. 17.

²⁶³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 106. lpp

“krīzes šoseju” principa.²⁶⁴ Notika remontdarbi arī citās ielās, piemēram, Burtnieku, Dārza, Parka u.c., un Tirgus laukumā.²⁶⁵

1928. gada 2. martā Dome lēma jautājumu par ielu pārdēvēšanu un apvienošanu, kā rezultātā apvieno Kungu un Jūras ielu zem nosaukuma “Jūras iela.” Šī paša gada 14. septembra sēdē lēma par Burtnieku (agrāk – Rēveles) un Dzirnavu ielas stūrī esošo namu pārbūvi, lai ierīkotu apakšstāvu veikalu telpām, bet augšstāvu – dzīvokļu telpām, lai gan bija ideja arī ierīkot otro stāvu par tautas namu,²⁶⁶ bet 5. oktobrī lēma par 300 Ls izdalīšanu no pilsētas budžeta, tajā skaitā arī Burtnieku ielas nama Nr. 37. pārbūvei.²⁶⁷ Domu par tautas namu izvirzīja sociāldemokrāti.²⁶⁸

1929. gadā tika pieņemti saistošie noteikumi par trotuāru ierīkošanu, uzturēšanu un ūdens novadīšanu, šie noteikumi paredzēja, ka trotuāriem jābūt no cieta, līdzena materiāla. Lai šie noteikumi tiktu ievēroti, par to rūpējās un uzraudzības darbus veica pilsētas valde kopā ar policiju.²⁶⁹ 1930. gadā pēc domes saistošajiem noteikumiem trotuārus izbūvēja Jūras ielā līdz lopu ganībām, tika izbūvēts arī pilsētas centrs, kas izmaksāja pilsētas budžetā 1015,17 Ls.

1930. gadā tika vestas sarunas un sarakstīšanās ar Šoseju un zemes ceļu departamentu par Limbažu – Cēsu ceļa labošanu uz Valsts rēķina.²⁷⁰ Pavasara domes sēdē, 1930. gada 2. maijā Pilsētas galva ziņoja, ka Šoseju un Zemes ceļu departaments pārņem Valsts labošanā pilsētas robežās esošo Limbažu – Cēsu ceļu 2,22 km garumā.²⁷¹ Balsojot par komisijas projektu, Cēsu iela sākas no Tirgus laukuma virzienā uz Cēsīm, bet Rīgas iela no Cēsu ielas atzarojuma virzienā uz Rīgu. Pārdēvē Rēveles ielu par Burtnieku ielu. Tika pārdēvētas arī citas ielas.²⁷²

Līdz ar to, ka bija uzlabojies ielu un ceļu segums, sāka nostabilizēties saimnieciskā vide. Limbažu iedzīvotāji sāk nodarboties ar preču un pasažieru pārvadāšanu. Limbažu pilsētas valdes dokumentos redzams, ka tika izņemtas tirdzniecības un rūpniecības zīmes saimnieciskajai

²⁶⁴ Turpat, 106. lpp

²⁶⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 32. lpp

²⁶⁶ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

²⁶⁷ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

²⁶⁸ Turpat

²⁶⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 55. lpp

²⁷⁰ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 6. lpp

²⁷¹ Turpat, 31. lpp

²⁷² Turpat, 22. lpp

darbībai. 1934. gadā redzams, ka tika izņemtas zīmes smago automobiļu turēšanai un arī šo automobiļu izmantošanai peļņas nolūkos, taču vēljoprojām izmanto zirgu pajūgus. Viens brauciens vienai personai ar ormani ar vai bez bagāžas maksā 0,70 Ls. (no stacijas līdz pilsētas centram). Tarifs par pusstundu bija 1,00 Ls., bet par stundu – 1,50 Ls.²⁷³

1935. gadā Cēsu iela un Baumaņu Kārļa laukums tika segti ar bitumena segu, bet 1936. gadā no 28 Limbažu pilsētas robežās esošajām ielām ar apaļiem akmeņiem ir izbruģētas - 12, lielākā daļa izbruģētas - 4, bruģētas mazākā daļā - 3, savukārt nebruģētas – 9.²⁷⁴ 1936. gadā apzinājās, ka pilsētai pieder valdes nams, kurai nepieciešams kapitālremonts.²⁷⁵

1936. gadā tika pārbūvēta arī Jūras iela, kurā iegulda 14475,58 Ls ielas remontā. Pārējo ielu remontu turpinājās 1937. gadā, kur tika izdoti 9249,17 Ls²⁷⁶ 1936. gadā Limbaži līdz Augustam bija atjaunojuši vienu ielu, kura tika izbruģēta ar akmeņiem.²⁷⁷ Šā paša gada Limbažu domes septembra sēdē tika lemts par kanalizācijas ierīkošanu Pērnavas ielā, kam bija arī paredzēti līdzekļi budžetā. Pērnavas un Rūjienas ielu bija pārņēmuši savā rīcībā Sevišķā šoseju un zemesceļu departamenta komisija.²⁷⁸

Pērnavas ielu plānoja izremontēt līdz 1937. gadam, bet papildus tai tika plānots remontēt arī Jauno un Lībiešu ielu.²⁷⁹

Limbažu tiltu stāvoklis arī bija ļoti slikts. Tā, piemēram, Salacas pagasta zemnieki 1927. gadā rakstīja Satiksmes ministram, ka lietusgāzes esot nonesušas tiltu Salacgrīvas – Alojās ceļā 9km attālumā no Salacgrīvas,²⁸⁰ bet nekas netika veikts veselu gadu, lai gan tika izmērīti postījumi un tika apsolīts atjaunot ceļu satiksmi.²⁸¹ Gada laikā postījumi palielinājās, 12 km attālumā uz Alojās pusi tilts pār Korģenes upi bija kritiskā stāvoklī, kuru vietējie iedzīvotāji jau bija labojuši.²⁸²

²⁷³ Turpat, 39. lpp

²⁷⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 95. lpp

²⁷⁵ Turpat, 95. lpp

²⁷⁶ Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

²⁷⁷ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 14. augusts, Nr. 33.

²⁷⁸ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 11. septembrī, Nr. 37.

²⁷⁹ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.

²⁸⁰ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

²⁸¹ Turpat

²⁸² Limbažu Vēstnesis 1928. gada 5. oktobris, 3. lapa.

Ceļa segumu centās atjaunot arī paši pagasti. Tā, Vainižu pagasta padome 1928. gadā lēma par divu ceļu labošanu divu kilometru garumā, kuri iet paralēli viens otram – viens iet no Limbažiem uz Umurgas - Augstrozes ceļu, otrs – līdz Pociema pagasta robežai.²⁸³

1928. gadā bija privāta preču un pasažieru satiksme “Rīga - Limbaži” un “Rīga- Straupe-Umurga.” Pasažieru satiksme uz Limbažiem notika katru dienu no plkst. 16:00, bet uz Umurgu satiksme, izņemot svētdienās, bija no plkst. 17:00. No Limbažiem satiksme notika plkst. 4:00, Vidrižos iebraukšana bija plkst. 5:00, bet no Umurgas uz Limbažiem – plkst. 4:00, un Straupē iebrauca ap plkst. 5:00., braucot uz Rīgu.²⁸⁴ Preču satiksme uz Limbažiem katru dienu, bet uz Straupi un Umurgu preču satiksme notika otrdienās un piektdienās.²⁸⁵

Tomēr bija ļoti slikta autobusu satiksme uz Ozolu – Limbažu ceļa un no Limbažu ceļa uz Ozoliem. Bijis arī gadījums, ka dēļ iedzīvotāju sūdzībām par biļeti 3 latu vietā nācās samaksāt 4.²⁸⁶

Limbažos kursēja arī starppilsētu autobusi, ar kuriem varēja aizbraukt uz tuvākajām pilsētām (Valmieru, Cēsis), kā arī aizbraukt uz Rīgu. Brauciena ilgums uz Rīgu ilga parasti 3 stundas. Braucieni notika divreiz dienā,²⁸⁷ bet kopš 1931. gada beigām visi braucieni ar autobusiem uz Rīgu tika pārtraukti.²⁸⁸ Šī satiksme tika likvidēta, jo paredzēja drīzu dzelzceļa atklāšanos. Autobusu satiksmi tomēr Limbažu dome neslēdza – to slēdza Šoseju un Zemes ceļu departaments.

Pie apkārtējo pagastu satiksmes var pieminēt pagasta telegrāfa un telefona iestādes, kuras bija visos pagastos, ar kuriem bija saistīti Limbaži. Arī pašos Limbažos bija pasta – telegrāfa kantoris, kurš atradās Burtnieku ielā 7.²⁸⁹

Plāni par dzelzceļu Rīga – Limbaži – Rūjiena, kura caurbrauktu arī Limbažus, bija jau 1914. gadā, kā arī pašos pirmajos Latvijas pastāvēšanas gados, toties, budžets nav bijis pietiekams dzelzceļa izbūvei²⁹⁰ Tam var piekrist, jo Pirmais pasaules karš tiešām iesaldēja dzelzceļa līnijas “Rīga – Limbaži - Rūjiena” izbūvi, bet pirmajos Latvijas pastāvēšanas gados

²⁸³ Limbažu Vēstnesis 1928. gada 9. novembris, 3. lapa.

²⁸⁴ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada. 5. oktobris. 6 lapa

²⁸⁵ Turpat

²⁸⁶ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 16. novembris, Nr. 8.

²⁸⁷ Motors, 1935. gada 1. decembris, Nr. 12.

²⁸⁸ Motors, 1932. gada 1. marts, Nr. 3.

²⁸⁹ Salnais, V. Maldups, A. Pilsētu apraksti (Pēcc 1935. gada tautas, sējumu – mājlopu un tirdzniecības – rūpniecības skaitīšanas materiāliem). Pirmā daļa. Valsts Statistiskās Pārvaldes Izdevums. Rīga, 1936. gads, 74. lpp

²⁹⁰ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

bija citi, svarīgāki jautājumi, kurus bija nepieciešams atrisināt. Tikai 1927. gada novembrī Pilsētas Galva ziņoja, ka pilsētas delegācija apmeklējusi Saeimas Finanšu komisiju dzelzceļa būves jautājumā.²⁹¹

1928. gada 6. maija sēdē apsprieda jautājumu par Rīgas - Limbažu – Rūjienas dzelzceļa izbūvi. Pilsētas galva ziņoja, ka ir iesniegts Saeimas finanšu un tirdzniecības, un rūpniecības komisijai lūgums dzelzceļa būves lietā, apmeklējot šo komisiju. Ticies ar Finanšu Ministru, taču dzelzceļa būves jautājums vēl joprojām stāvēja uz vietas. Dome nolēma izdot valdei neatlaidīgi rūpēties par dzelzceļa izbūvi, jo tas ir nepieciešams ekonomikas izaugsmei.²⁹² Tika paredzēts, ka dzelzceļa būvniecība jāiesāk 1928. gada oktobrī, bet jāpabeidz 3 gadu laikā, t.i., 1931. gadā.²⁹³ 1928. gada 25. septembrī pilsētas valde bija ielūgusi dzelzceļa virziena veidotājus, inženierus un tehniķus uz Limbažu Saviesīgo biedrību, lai pārrunātu dzelzceļa būvniecības projektu. Paredzēja, ka gala pietātnē būs pie Braslas, bet braucot uz Rīgu, vilciens ies cauri Skultei, šķērsojot Stienes pagastu, bet tad tas dosies starp Lādes un Lielo ezeru uz Limbažiem.²⁹⁴ 1928. gada 3. oktobrī tika iesākta dzelzceļa līnijas būvniecība, taču dzelzceļš tomēr netika pabeigts trīs gadu laikā.

1934. gadā tika atklāts dzelzceļš un dzelzceļa stacijas ēka (sk. 5. att) caur Limbažiem, līdz ar to sākas straujš saimnieciskais uzplaukums. Dzelzceļa atklāšana bija augsts panākums ne tikai pilsētas satiksmes, bet arī pašu Limbažu attīstīšanā. Pirmais vilciens Limbažos “ieripo” 1934. gada 15. septembra 10:00, bet cilvēkus aicināja sapulcēties jau 9:30.²⁹⁵ Sākotnēji bija plānots dzelzceļu atklāt 1. jūlijā²⁹⁶

Kopumā tomēr satiksme Limbažos bija neērta līdz pat 1934. gadam, kas ļoti ietekmēja Limbažu rūpniecības attīstību. Dzelzceļa atklāšana nodrošināja to, ka Limbažos sāka aktīvāk būvēt ēkas, kur, 1935. gadā tika uzbūvēti 9 mājas, no kurām puse tika pabeigta būvēt.²⁹⁷

²⁹¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 56. lpp

²⁹² Turpat, 38. lpp

²⁹³ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

²⁹⁴ Turpat,

²⁹⁵ *Vecie Limbaži*, Limbažu pilsētas dome, 2008., 179. lpp

²⁹⁶ Latvijas Kareivis, 1934. gada 16. februāris, Nr. 37.

²⁹⁷ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 100. lpp

3.3. Limbažu pilsētas domes atbalsts uzņēmējdarbībai

Šajā laikā Limbažos galvenās saimniecības nozares bija apģērbu un apavu ražošana. Lielākais uzņēmums bija "Limbažu Filcs," kurš tika dibināts 1876. gadā. Šajā uzņēmumā izgatavoja platmales. Uzņēmums atradās Jūras ielā un bija vecākais uzņēmums Limbažos, kas ir saistīts ar pilsētas vēsturi, bet Pirmā pasaules kara laikā tā tehnika tika pārvesta uz Maskavu. Rūpniecība Limbažos sāk attīstīties pēc 1877. gada pilsētu likuma, kurš paredzēja, ka Limbaži nav zem Rīgas aizbildniecības.²⁹⁸

Limbažos Latvijas Tirgotāju savienība 1921. gada 23. novembrī dibina Limbažos nodaļu.²⁹⁹

1929. gadā Limbažu pilsētā bija 110 tirdzniecības uzņēmumu.³⁰⁰ Viens no šādiem uzņēmumiem atradās Jūras ielā Nr. 108, kurā tika pārdotas koloniālpreces.³⁰¹ Koloniālpreces pārdeva arī Stienes pagasta Stubrītu mājās, Pašķu mājā,³⁰² toties 1935. gadā tirdzniecības uzņēmumu skaits palielinājās līdz 139.³⁰³ Viens no šādiem uzņēmumiem bija arī viesnīca, kura atradās Parka ielā 14. Limbažos rūpniecības iestādes uz 1935. gadu bija 165.³⁰⁴

1930. gadā visvairāk Limbažos strādāja apģērbu un apavu rūpniecībā. Pēc tam sekoja būvniecība un ceļu darbi. Limbažos pastāvēja arī anonīmā cepuru fabrikas un austuves sabiedrība, kura bija dibināta 1913. gadā Vervjē, Beļģijā, kura savas preces ekspluatēja pilsētā.³⁰⁵

Limbažos nodarbojās arī ar pārtikas rūpniecību, metālrūpniecību, tekstilrūpniecībā u.c. rūpniecībās Limbažos slikti attīstīta bija kokrūpniecība, ko var izskaidrot ar to, ka Limbažu apkārtnes zeme bija nolīsta. Kopumā rūpniecībā 1930. gadā strādāja 15% no Limbažu iedzīvotājiem.³⁰⁶

²⁹⁸ Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23531. lpp

²⁹⁹ Latvijas Tirgotājs, 1921. gada 1. novembris, Nr. 11.

³⁰⁰ Valsts statistikas pārvalde. Pilsētu pašvaldību finanses 1920 – 1930. Sastādījis J. Jurevics, Rediģējis V. Salnais. Rīgā 1931. gadā, 77. lpp.

³⁰¹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

³⁰² Turpat

³⁰³ Salnais, V. Maldups, A. Pilsētu apraksti (Pēc 1935. gada tautas, sējumu – mājlopu un tirdzniecības – rūpniecības skaitīšanas materiāliem). Pirmā daļa. Valsts Statistiskās Pārvaldes Izdevums. Rīga, 1936. gads, 74. lpp

³⁰⁴ Turpat

³⁰⁵ Latvijas Tirgotājs, 1921. gada 1. oktobrī, Nr. 10.

³⁰⁶ Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23523. lpp

Limbažos otra lielākā darba grupa bija saistīta ar lauksaimniecību, kur darbojās ap 13% no Limbažu iedzīvotājiem, bet tirdzniecībā – 5% no visiem iedzīvotājiem.³⁰⁷

Limbažos bija arī lopkautuve, kura nebija pārāk labā stāvoklī. 1927. gadā Dome nolēma ar 1. aprīli dot pilsētas valdei tiesības lopkautuves izmantošanu izlikt izsolē,³⁰⁸ kur to uzturēja un nomāja uzņēmējs. Lopkautuvi apraudzīja pilsētas veterinārārsts ar savu palīgu, kuru algošanai izdeva 1935. gadā 1200 Ls. Citām vajadzībām izdeva 67.19, kur atlikums no lopkautuves izmantošanas sastādīja 2652,81 Ls.³⁰⁹ 1935. gadā par to ienākumi kopumā bija 3920 Ls, ieskaitot gan nodokli 3810 Ls, gan arī ienākumi no agrārās nomas maksas – 110 Ls.³¹⁰

Veterināru pārvalde aicināja Limbažu pilsētu izbūvēt jaunu lopkautuvi, kur kā pagaidu risinājumu izlēma pārbūvēt pilsētas lopkautuvi 1938. gadā, lūdzot Valmieras pilsētas inženieri sastādīt attiecīgu projektu pārbūvei.³¹¹

Limbažos un tās apkārtnē pastāvēja arī vairākas pienotavas un krejotavas, kas parāda, ka vietējie iedzīvotāji ir aktīvi nodarbojušies ar lopkopību. 1923. gadā tika nodibināta Liepupes piensaimnieku sabiedrība. Tajā brīvi darbojās Liepupes un tās apkārtnes iedzīvotāji. Vidēji dienā 1923. gadā tika saražots no 2000 līdz 3000 l piena, bet tā, kā ap 1925 – 1927. gadu bija nelabvēlīgi apstākļi graudu ražošanā, samazinājās arī piena ražošanas apjomi, bet 1928. gadā piena ražošanas apjomi pieauga līdz 10000 l piena dienā.³¹² Pieaugums saistāms arī ar jaunas ēkas būvniecību.³¹³ 1922. gada 29. martā tika reģistrēta Limbažu piensaimnieku sabiedrība,³¹⁴ bet 1923. gadā dibināja arī Lādes un Stienes iedzīvotāji.³¹⁵ 1927. gadā Tūjā pastāvēja viena piena krejošanas stacija, kur tā pati atradās pagasta nomalē, līdz ar to tika domāts par krejošanas jaunas stacijas izveidi saskaņā ar Limbažu vai Liepupes piensaimnieku sabiedrībām. Līdz ar to tapa jauna piensaimnieku sabiedrība – “Tūjas piensaimnieku sabiedrība.” Tā sev īpašumā ieguva

³⁰⁷ Turpat

³⁰⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā), 1. lpp

³⁰⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 99. lpp

³¹⁰ Turpat

³¹¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 407. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1937. gadā), 109. lpp.

³¹² Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

³¹³ Turpat

³¹⁴ Valdības Vēstnesis, 1922. gada 2. marts, Nr. 96.

³¹⁵ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 26. oktobris, Nr. 5.

Salas muižu,³¹⁶ bet tās krejošanas stacija gan tika izveidota tā gada jūnijā.³¹⁷ Mazezera krastā veco dzirnavu vietā (kādreiz atradās arī alus brūzis), tika izveidota pienotava ar siera ražotni, kas kļuva par vienu no lielākajām Latvijā.³¹⁸

1928. gadā, pēc Braslas upes pārplūšanas laikā, kad vēl siens nebija novākts, 23. septembrī tika izveidota Umurgas – Katvaru Meliorācijas sabiedrība, kura plānoja regulēt Lauteru upes ūdens līmeni, kā arī izbūvēt grāvjus un pietekas lauku efektīvākai apsaimniekošanai. Tajā bija ieinteresētas 22 saimniecības, tajā skaitā lauksaimniecības skola, Umurgas pagasta valde, arī Limbažu pareizticīgo un Umurgas evaņģēliski luterāņu draudzes. Kopumā ieinteresēto saimniecību pļavu kopplatība bija ap 400 pūrvieta.³¹⁹ Arī citas saimniecības izvēlējās meliorēt savus laukus, lai gūtu labāku ražu no nosusināta lauka. Tā, 1928. gada 1. novembrī tika izveidota meliorācijas sabiedrība “Ratlapurvs.” Netālu tai atradās otra meliorācijas sabiedrība – “Lielerziems.”³²⁰

Pēc dzelzceļa izveides, tika izveidots arī mājlopu tirgus, kurš tika iekārtots pie Limbažu dzelzceļa stacijas. Tāpat tika plānots būvēt jaunu paviljonu, kuru iesāk 1938. gadā Vienības dārzā, kura izmaksāja 24000 Ls.³²¹

Kopumā, salīdzinot ar Limbažiem saistītos pagastus, var izdarīt secinājumu, ka katrā pagastā bija vismaz viena pārtikas preču tirgotava un dzirnavas: Limbažu pagastā bija divas dzirnavas un viena pārtikas preču tirgotava.³²² Viļķenes pagastā bija divas dzirnavas – viena vēja un otra ūdens, viena pienotava, četras pārtikas preču tirgotavas, kā arī viena maiznīca.³²³ Umurgas pagastā bija viena dzirnavas, viens gateris, viena pienotava un divas pārtikas preču tirgotavas.³²⁴ Katvaru pagastā bija divas dzirnavas, viena austuve un divas pārtikas preču tirgotavas.³²⁵

Pilsētā un tās apkārtnē tomēr bija problēmas nodrošināt pilsētas labiekārtošanu un ceļu remontu, kur daudzus ceļus nespēja atjaunot līdz pat 1940. gadam, kā arī iedzīvotāji centās paši

³¹⁶ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 16. novembris, Nr. 8.

³¹⁷ Turpat

³¹⁸ Limbažu rajona padome; Limbažu muzejs; Limbažu rajona vēstures skolotāji. Limbažu novada vēsture. Sia “VALMIERAS TIPOGRĀFIJAS LAPA,” 83. lpp.

³¹⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

³²⁰ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 16. novembris, Nr. 8.

³²¹ Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

³²² Maldups, A. Apriņķu un pagastu apraksti. Valsts Statistiskās pārvaldes izdevums, Rīga, 1937. 119. lpp

³²³ Turpat, 141. lpp

³²⁴ Turpat, 137. lpp

³²⁵ Turpat, 113. lpp

atjaunot ceļus. Uzņēmējdarbība, uz pārējo mazpilsētu fona, ir uzskatāma par veiksmīgu, lai gan lopkautuves jaunās ēkas būvniecības realizācija prasīja laiku.

4. KULTŪRA, SPORTS, IZGLĪTĪBA LIMBAŽOS

4.1. Limbažu pilsētas domes atbalsts kultūras un sporta un biedrību attīstībai

Lielu daļu kultūras notikumus organizēja Limbažu Saviesīgā Biedrība, kura Limbažos nodibinājās 1884. gadā.³²⁶ Līdz 1926. gadam biedrības teātra izrādes organizēja un vadīja biedrības izrīkojumu komiteja, taču vēlāk nodibināja dramatisko sekciju, kuru 1927. gadā pārdēvēja par Limbažu teātri pie Saviesīgās biedrības, kas bija iedalīts III šķiras teātrī un tādēļ saņēma pabalstu no Kultūras fonda. 1928. gadā teātrī ierīkoja elektrisko apgaismošanu un uz skatuves ierīkoja reostatus. Šo teātri ilgu gadus vadīja Alfrēds Kreiers, kas bija enerģisks teātra darbinieks. Tomēr Alfrēds Kreiers tika acelts no amata 1928. gada 1. oktobrī,³²⁷ ko veic Limbažu Saviesīgās biedrības valde. Alfrēds Kreiers tomēr bija sociāldemokrāts, līdz ar to viņš 16. un 30. septembrī telpas iznomāja sociāldemokrātu mītiņiem, kā arī mutiski ienesa ierosinājumu aplikt biedrības teātra un sporta priekšnesumus ar 10% nodokli.³²⁸ Tāpat A. Kreiers 30. septembrī lika teātrim piedalīties Tūjas pagasta Strādnieku svētkos. 9. oktobrī viņa vietā iecēla Pēteri Zaulu. Darbības laikā teātris galveno vērību pievērsa oriģināllugām.³²⁹ Šo teātri, sākot no 1927. gada, līdz 1935. gadam atbalstīja Kultūras fonds.³³⁰

Pirmo gadu teātris bija bez saa noteikta režisora, kur atsevišķas lugas iestudēja citi režisori. 1928. gadā par māksliniecisko vadītāju kļuva Augusts Gulbis. 1936. gada 14. augustā Limbažu dome lēma, ka Limbažu teātris ir pilnībā jāatbrīvo no izprieču nodokļa, pamatojot to, ka teātris nesaņēma nekādus pabalstus tā uzturēšanā.³³¹

No 1927. gada līdz 1928. gadam kopumā iestudēja 29 izrādes, bet galvenais režisors iestudējis atsevišķi vēl 6 lugas. 1929. gadā bija plānots, ka teātrim pievienosies vēl dažas lauku

³²⁶ Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23531. lpp

³²⁷ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

³²⁸ Turpat

³²⁹ *Vecie Limbaži*, Limbažu pilsētas dome, 2008., 176. lpp

³³⁰ Turpat, 177. lpp

³³¹ Limbažu Vēstnesis 1936. Gada 14. Augusts.

biedrības.³³² Apmeklētāju skaits teātrim nav bijis pārāk liels, parasti tas nepārsniedza 360 personu. Ieejas cenas nav bijušas augstas.³³³

Par teātra uzturēšanas izdevumiem sniedza Limbažu Saviesīgās biedrības 1929/1930. gada budžeta projekts, kur bija noteikta gan režisora, gan arī aktieru alga – režisors mēnesī saņēma 240 Ls, kamēr aktieri – 1000 Ls gadā. Dekorācijām paredzēja tērēt 200 Ls gadā, apgaismošanai 3000 Ls gadā, mūzikai 2250 Ls gadā, bet rekvizītiem – 30 Ls.³³⁴

Plaši apmeklēti un populāri 20 – 30. gados bija biedrības kora koncerti, kurš sastāvēja no 25 – 50 dziedātājiem.

Saviesīgā biedrība regulāri noturēja arī citus pilsētas kultūras notikumus, piemēram, 1928. gada 21. oktobrī notika aizsargu vakars,³³⁵ kā arī vairāku partiju, biedrību un organizāciju sanāksmes. 1929. gada 12. februārī Limbažu Saviesīgā biedrība dibināja savu Mūzikas sekciju. Tās dibināšanas brīdī ieradās vairāki desmit vietējo muzikantu, kā arī tā nozīmi paskaidroja D. Kessels. Ar dažiem grozījumiem tika nodibināta mūzikas sekcija.³³⁶

Dažādus kultūras pasākumus veicināja arī pati pilsētas pašvaldība, tā piemēram 1928. gadā Limbažu pilsētas valde nolēma iznomāt pilsētas parka paviljonu kādam uzņēmējam L. Vulfam, lai nodrošinātu kino. Maksas noma par minēto laiku ir 500 Ls, ieskaitot arī izpriecu nodokli.

Lai Limbažos attīstītu sportu, 1924. gada 17. decembrī Limbažu pilsētas galva G. Prange ierosināja izveidot sporta sekciju, kurā ļoti ievērojama bija futbola komanda.³³⁷

Limbažos pastāvēja arī vairākas citas biedrības. Viena no tām bija Mednieku biedrība. Šī biedrība Limbažos pastāvēja kopš 1921. gada. 16. novembra, kad tā tika reģistrēta.³³⁸ Tās darbības rajonā ietilpa Limbažu pilsēta un apkārtnējie pagasti līdz Straupei, Liepupei un Salacgrīvai.³³⁹ Biedrība 1928. gada 20. septembrī noslēdza līgumu uz 5 ar pus gadiem ar Zemkopības Mežu departamentu par medību tiesībām Vecsalaces virsmežniecībās (Ķirbižu, Vecmuižas, Skultes, Duntē, Nabes un Stienes novados), kuru kopplatība sasniedza 8347 ha.³⁴⁰

³³² Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 25. janvāris, Nr. 15.

³³³ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.

³³⁴ *Vecie Limbaži*, Limbažu pilsētas dome, 2008., 177. lpp

³³⁵ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 26. oktobris, Nr. 5.

³³⁶ Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 15. februāris, Nr. 18.

³³⁷ *Vecie Limbaži*, Limbažu pilsētas dome, 2008., 177. lpp

³³⁸ Valdības Vēstnesis, 1921. gada 14. decembris, Nr. 283.

³³⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

³⁴⁰ Turpat

1928. gada 23. septembrī tika noturēta biedru sapulce, kuras laikā tika pieņemts, ka stirnu bukus un medņu gaiļus drīkst šaut tikai un vienīgi ar biedrības valdes sarīkotām kopmedībām. Tāpat tika noteikts medību ilgums, mednieku skaits konkrētā vietā, pirms tam paziņojot biedrības valdei, kā arī iemaksas biedrības kasē.³⁴¹ 1927. gadā mednieku biedrības biedru skaits bija 75, bet kopš 1928. gada biedru skaits palielinājies par 95. Mednieku biedrība vairākas reizes organizēja kopējās medības, piemēram, 1928. gada 14. oktobrī,³⁴²

1930. gadā arī Limbažu pilsētas un apkārtnes Mednieku Biedrība un pilsētas pilsoņu grupa, sastāvoša no 7 personām, lūdz iznomāt Limbažu pilsētai piederošo zemi un ūdeņus medībām. Dome nolēma uz 3 gadiem pa 15 Ls gadā iznomāt pilsoņu grupai.³⁴³ Limbažu pilsētas un apkārtnes mednieku biedrība iesniedza Iekšlietu Ministrijas Pārvaldības Departamentam sūdzību par Limbažu pilsētas domes 1930. gada 10. janvāra lēmuma atcelšanu.³⁴⁴ Iekšlietu departaments norāda, ka biedrībai ar sūdzību jāgriežas pie attiecīgās tiesas.³⁴⁵

1921. gada 1. maijā tika atjaunota Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrības Limbažu II. pārraudzības biedrība,³⁴⁶ kura tika reģistrēta tā paša gada 24. augustā.³⁴⁷ 1922. gada 22. martā Limbažos tika reģistrēta pirmā lopkopības pārraudzības biedrība.³⁴⁸

Limbažos pastāvēja arī atturībnieku organizācijas, piemēram, Jaunie atturības lektori, kuru adrese bija Limbažu vidusskolā³⁴⁹, kā arī Latvijas pretalkohola biedrības organizācijas Limbažu nodaļa. Šīs organizācijas nodaļai lielu problēmu sagādāja telpu īres jautājums, kur, 1927. gadā tā atradās telpās, kuras bija jāremontē, pie tam īres cena kopumā sastādīja 20 Ls mēnesī. Šī biedrības nodaļa izcēlās arī ar to, ka tai bija pašai savs radio.³⁵⁰

Atturībnieku biedrības veidojās arī lauku reģionos, piemēram, Viļķenē³⁵¹ un Pāles pagastā.³⁵²

³⁴¹ Turpat

³⁴² Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 13. oktobris, Nr. 41.

³⁴³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 4. lpp

³⁴⁴ Turpat,

³⁴⁵ Turpat,

³⁴⁶ Kopdarbība, 1921. gada 28. marts, Nr. 21.

³⁴⁷ Valdības Vēstnesis, 1921. gada 5. septembris, Nr. 199.

³⁴⁸ Valdības Vēstnesis, 1922. gada 21. aprīlis, Nr. 88.

³⁴⁹ Jaunā Balss, 1924. gada 29. oktobris, Nr. 48.

³⁵⁰ Jaunā Balss, 1927. gada 12. janvāris, Nr. 21-22.

³⁵¹ Jaunā Balss, 1928. gada 19. janvāris, Nr.1.

³⁵² Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 26. oktobris, Nr. 5.

Limbažu pagastā sabiedriskā dzīvi veidoja Limbažu draudzes dziedāšanas un bibliotēkas biedrība. Otra biedrība bija Limbažu pagasta izglītības biedrība.³⁵³

1935. gadā tika ierīkota aizsargu mītne pilsētas namā ar pilsētas līdzekļiem. Aizsargu organizācija Limbažos 1929. gada 7. aprīlī svinēja savu 10 gadu jubileju, kur pulcējās 8. Valmieras aizsargu pulka 5. rotas dalībnieki.³⁵⁴

4.2. Limbažu pilsētas domes atbalsts vispārizglītojošajām iestādēm

1918. gadā Limbažos pastāvēja L. Bērziņa un F. Šmidcera reālģimnāzija, taču šīs skolas darbība nebija ilga.³⁵⁵ Limbažu vidusskola nodibināta 1919. gadā ar nosaukumu “Limbažu pilsētas vidusskola” un atvērta tā paša gada 10. septembrī.³⁵⁶ Vidusskola tika dibināta pēc Luda Bērziņa sasauktās vecāku sapulces atzinuma. 1919. gada 10. septembrī atklāja pilsētas vidusskolu četru klašu sastāvā ar divām sagatavošanās klasēm. Šajā sapulcē bija sanākuši gan bērnu vecāki un skolotāji, gan arī pilsētas valdes priekšstāvji. Ludis Bērziņš kļuva par šīs skolas direktoru un palika tās amatā līdz 1922. gada 30. jūnijam,³⁵⁷ kurš tad devās tālāk uz Rīgu, lai kļūtu par Rīgas skolotāju institūta direktoru.³⁵⁸ Viņu nomainīja Ādams Reimanis, kurš ir skolas direktors līdz 1934. gada 15. septembrim.³⁵⁹ Ādams Reimanis bija ieguvis izglītību Maskavas universitātē, bija filoloģijas fakultātes kandidāts. Ā. Reimanis stingri vadījās no skolas padomes, pedagogu konferences lēmumiem, kā arī stingri turējās pie Izglītības ministrijas rīkojumu robežām.³⁶⁰

Skolu bija nepieciešams atvērt ātri, lai varētu turpināt mācības. 1919. gada 24. augusta sēdē tika plānots, ka vidusskolas darbība ir jāatsāk ne vēlāk, kā 10. septembrī,³⁶¹ tomēr vēl 3.

³⁵³ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.

³⁵⁴ Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 5. aprīlis, Nr. 25.

³⁵⁵ LNA LVVA, 6337.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. f, 1. apr., 53. lieta (Vēsturiskas ziņas par Jēkabpils, Bauskas, Valmieras, Alūksnes, J. Cimzes, Rūjienas, Mazsalacas, Limbažu, Cēsu valsts ģimnāzijām un Cēsu-Bērzaines valsts vidusskolu (Nedatēts), 85. lpp

³⁵⁶ Turpat, 85. lpp

³⁵⁷ Turpat, 86. lpp.

³⁵⁸ Turpat, 103. lpp

³⁵⁹ Turpat, 86. lpp

³⁶⁰ Turpat, 109.lpp

³⁶¹ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 9. lpp

oktobrī vidusskolā iztrūka skolotāji, līdz ar to tika papildus ievēlēti 3 skolotāji,³⁶² bet 25. oktobrī – vēl papildus 3.³⁶³

1919. gadā vidusskolas izdevumi sniedzās pie 135040 Latvijas rubļu (2700,80 Ls), kur daļa tika segta no audzēkņiem (62500 Latvijas rubļu, jeb 1250 Ls), kā arī Valdības (332 Ls), līdz ar to tika lūgts, lai Limbažu dome piešķirtu naudu skolai. Tā, kā šajā laikā Limbažu domei ienākumi bija ļoti nelieli, tā negribīgi, bet tomēr, pieņēma lēmumu, ka nauda ir jāpiešķir.³⁶⁴

17. novembrī tika nolemts skolai sniegt brīvas telpas un apgaismošanu.³⁶⁵ Drīz vien, jau 4. maija sēdē dome lūdz Izglītības ministriju vidusskolu pārņemt savā rīcībā pēc iespējas ātrāk.³⁶⁶ Līdz ar to 1920. gada 1. maijā, pēc noslēgtā līguma ar Izglītības ministriju, 1920. gada 1. maijā pilsētas vidusskola "pārvērtās" par Valsts Limbažu vidusskolu un nonāca valsts pārziņā^{367, 368}

1919. gadā pavisam mācījās 437 skolēni (218 zēni un 219 meitenes).³⁶⁹ Limbažos nebija piemērotas ēkas, kur šo skolnieku skaitu varētu novietot, tādēļ Limbažu vidusskola darbojās divās atsevišķās ēkās – namā Klosteru ielā 4 (sk. 6. att.), kurā agrāk atradās bijusī Sieviešu ģimnāzija, un bijušajā Deidera tirdzniecības skolas ēkā Rīgas ielā A2 (sk. 7. att.). 1919/20. mācību gada kopējās izmaksas bija 301078,65 rubļi. Valsts pabalsts skolai bija 141506,75 rubļu apmērā.

1920/21. mācību gada pirmajā pusē skolu pavisam apmeklēja 611 skolnieku. Pamatskolu apmeklēja 218 skolnieki, sagatavošanās klasēs – 190 skolnieki, bet vidusskolas klasēs – 203.³⁷⁰ Skolai bija problēmas uzsākt mācību gadu un mācības sākās veselu mēnesi vēlāk, papildus to veicināja tas, ka Limbažos bija izplatījusies dizentērija. Skolas budžets šajā gadā bija 110000,20 rubļi.³⁷¹ 1921/22. mācību gadā tika likvidēta pirmā klase, sakarā ar Izglītības ministrijas

³⁶² Turpat, 14. lpp

³⁶³ Turpat, 15. lpp

³⁶⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 391. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1919-21. g.), 5. lpp,

³⁶⁵ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 18. lpp

³⁶⁶ Turpat, 47. lpp

³⁶⁷ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.). 86. lpp

³⁶⁸ Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1921. gada 1. februāris, Nr 2.

³⁶⁹ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 85. lpp

³⁷⁰ Turpat, 102. lpp

³⁷¹ Turpat,

rīkojuma, pēc kura visas pamatskolas klases pie vidusskolām pakāpeniski likvidējamās. Dēļ šī paša lēmuma 1922/23. mācību gadā neatvēra otro klasi.³⁷²

Limbažos problēmas sagādāja arī pašu skolotāju dzīves līmeņa uzturēšana. Tas izskaidro, kādēļ 1921. gadā precēti skolotāji varēja saņemt savā īpašumā dzīvokli ar trim istabām un virtuvi, vai arī 150 rubļus dzīvokļa naudas mēnesī, 10 stopus (aptuveni 13 litrus) petrolejas dzīvokļa apgaismošanai ziemas mēnešos vai arī 66 stopus (apt. 84 litri) petrolejas gadā, kā arī 2 kubikasis bērzu malkas, vai arī 3 kubikasis priežu malkas gadā. Tāpat precēti skolotāji varēja saņemt zemi ¼ - 1 pūrvietas apmērā, atkarībā no ģimenes lieluma. Neprecēti skolotāji saņēma mazāk, nekā precēti, proti, dzīvokli ar divām istabām un virtuvi (vai 100 rubļus dzīvokļu naudas mēnesī), 1 ½ kubikasis bērza malkas vai 2 kubikasis priežu malkas gadā. Petrolejas daudzumu dzīvokļa apgaismošanai neprecēti skolotāji saņēma tādā pašā apjomā kā precēti skolotāji.³⁷³

1921/22. mācību gadā skolu apmeklēja 575 skolēni, no tiem pamatskolu apmeklēja 147 skolēni, bet sagatavošanās klases – 180, vidusskolas klases – 248. kopējais skolas budžets bija 1400400 rubļi.³⁷⁴

1922/23. mācību gadā Limbažu vidusskolā nodibinājās divi atsevišķi vidusskolas tipi: reālskola, un neogimnāzija, kas ar laiku pārveidojās vienā gimnāzijas tipā.³⁷⁵

1922. gada 7. oktobrī Stienes pagastā tika meklēti kandidāti skolotāja – pārziņa amata kandidāti vietējai skolai,³⁷⁶ līdzīgi tika meklēti arī citos pagastos – Viļķenē 3. augustā³⁷⁷

1924. gada 3. februārī notika bazars, kas ļāva skolai iegūt līdzekļus 2320 Ls skaidrā naudā.³⁷⁸ Šajā pašā laikā Liepupes pagastā Iekšlietu ministrija aizdeva 5000 Ls skolas izbūvei, kā arī vēl 5000 Ls tika dots jaunas skolas izbūvei, kur būves darbus saņēmis limbažnieks V. Runcis. Skolas izbūves darbus bija plānots beigt 1929. gadā.³⁷⁹

³⁷² Turpat,

³⁷³ Izglītības ministrijas mēnešraksts, 1921. gada 1. aprīlis, Nr. 4.

³⁷⁴ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. f, 1. apr., 53. lieta (Vēsturiskas ziņas par Jēkabpils, Bauskas, Valmieras, Alūksnes, J. Cimzes, Rūjienas, Mazsalacas, Limbažu, Cēsu valsts ģimnāzijām un Cēsu-Bērzaines valsts vidusskolu (Nedatēts), 102. lpp

³⁷⁵ Turpat, 109. lpp

³⁷⁶ Valdības Vēstnesis, 1922. gada 23. septembris, Nr. 214.

³⁷⁷ Valdības Vēstnesis, 1921. gada 11. jūlijs, Nr. 151.

³⁷⁸ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.). 109. lpp

³⁷⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.

Ar izglītības ministra 1929. gada 22. augusta rīkojumu Nr. 175 šo valsts vidusskolu pārdēvē par Limbažu valsts ģimnāziju, ar kuru nosaukumu darbojās līdz 1937. gadam.³⁸⁰

Vienā no ēkām, kurā mitinājās Limbažu Valsts Ģimnāzija, kuru tā pārdēvē 1930. gadā, celta 1902. gadā no ķieģeļiem privātdzīvokļa vajadzībām un atrodas Klosteru ielā 4, kurā atradās meiteņu ģimnāzija.³⁸¹ Šo ēku Limbažu sieviešu ģimnāzija ieguva 1917. gadā par 16500 rubļiem, tajā skaitā uzņemoties šīs ēkas parādus. Iepriekš tā piederēja kādai privātpersonai.³⁸² Īpašuma kopplatība ir ap 807. m², kur galvenā ēka ieņem 335 m², saimniecības ēka 138 m², bet neapbūvētais pagalmā sastādīja 334 m²; saimniecības ēka daļēji no koka un daļēji – no ķieģeļiem un ar piecām telpām³⁸³ Galvenā ēka ir divstāvēga, no mūra un ar apcinkotu skārda jumtu,³⁸⁴ Šo ēku pārņēma pilsētas valde ar visiem parādiem 1919. gada 24. augustā,³⁸⁵ pēc kā Limbažu sieviešu ģimnāzija likvidējās, kuras kuratorija nolēma nodod tās nekustamo un kustamo īpašumu Limbažu pilsētas valdei lietošanā, paredzot, ka ēka Klosteru ielā 4 tiks izmantota tikai vidusskolas vajadzībām, ka Limbažu pilsētas valdei ir jānodrošina, ka gadījumā, ja netiks ievērotas meiteņu vecāku prasības tādā līmenī, ka būs spiesti vērt vaļā atsevišķu skolu, pilsētas valdei šī ēka ir jānodod ar visu kustamo mantu jaunatklātajai meiteņu ģimnāzijai.³⁸⁶ Tāpat visa manta ir jānodrošina pret ugunsgrēka draudiem, kā arī Limbažu pilsētas valdei ir jānomaksā visi parādi 12100 rubļu apmērā.³⁸⁷

Otra ēka, kurā mitinās Limbažu valsts ģimnāzija, atrodas Rīgas ielā 2a, kura piederēja J. Griena mantiniekiem, no kuriem to ieguva savā īpašumā pilsētas valde par 20000 Ls. Šo ēku īrēja Izglītības ministrija no Limbažu pašvaldības par 135 Ls mēnesī. Tāpat šajā ēkā nekad nav bijuši ugunsgrēki.³⁸⁸

Zemes piešķiršanas jautājums tika izskatīts Ā. Reimaņa laikā, pēc tam, kad tika uzklautāta 1922. gada 6. septembra vecāku sapulces vienbalsīgi izteikto vēlēšanos,³⁸⁹ kā arī

³⁸⁰ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 86. lpp

³⁸¹ Turpat, 89. lpp

³⁸² Turpat,

³⁸³ Turpat, 91. lpp

³⁸⁴ Turpat,

³⁸⁵ Turpat, 89. lpp

³⁸⁶ Turpat,

³⁸⁷ Turpat,

³⁸⁸ Turpat, 90. lpp

³⁸⁹ Turpat, 91. lpp

pamatojoties uz Valdības rīkojumu par skolu nodrošināšanu ar vajadzīgo daudzumu zemes,³⁹⁰ un Centrālās Zemes Ierīcības Komitejas 1922. gada 28. jūlija rakstu Nr.17368, kā arī skolu departamenta priekšrakstu P-3867,³⁹¹ 1922. gada 2. oktobrī direktors iesniedza Zemkopības Ministrijas Zemes departamentam, Rīgas pilsētas Zemes ierīcības Komitejai, kā arī Limbažu pilsētas Zemes ierīcības komitejai plašus rakstus, aicinot piešķirt Limbažu vidusskolai zemes gabalu starp Rīgas lielceļu un Limbažu Lielezeru no vienas puses, kā arī starp Priežu kalniņa gravas un Mācītāju ielas no otras puses, kopplatībā 20 ha, kas piederēja līdz šim Rīgai.³⁹² Rīga saņēma tajā vietā paprāvu zemes gabalu no Spilves pļāvām un pieprasītais zemes gabals tika ieskaitīts Valsts Zemes fondā.³⁹³ Tobrīd faktiski visa zeme ap Limbažiem piederēja Rīgai, kur, pēc brīvprātīgas vienošanās pamata, Limbažu pilsēta saņēma no fonda ieskaitītās zemes divas piektdaļas, bet Limbažu valsts ģimnāzija saņēma trīs piektdaļas (14,52 ha, no kā 8,25 ha bija tūrums, pļava 6,15 ha, ceļi un grāvji 0,12 ha.³⁹⁴ Šo zemi kolabrēja un 1931. gada martā uz Izglītības ministrijas vārda ar nosaukumu “Limbažu valsts vidusskolas zeme,” un pēc tam, pēc noteikta plāna, tur tika ievest visi nepieciešamie meliorācijas darbi, daļa iežogota ar sētu un iedēstīti ap simts kociņu.³⁹⁵ Šajā dienā Limbažu pilsētas vārdā Pilsētas galva G. Prange sveica ģimnāziju un vēlēja, lai skolā arvien augtu krietni pilsoņi un pilsones, un lai, 1931. gada 1. maijā varētu svinēt Limbažu Ģimnāzijas jaunās ēkas pamatakmeņa likšanas svētkus.³⁹⁶

1931. gadā uz šīs zemes uzbūvē lauksaimniecības šķūni, kur tika izvietoti visi skolai piederošie kokmateriāli.³⁹⁷ 1935. gadā šajā zemē tika iestādīta t.s. “Vadoņa birzs.” 1930. gadā Izglītības ministrija piepirka klāt 5,72 ha lielu zemes gabalu par 1848 Ls.

1925. gada 1. jūnija sēdē dome nolema: skolu valdes lēmumu par 1. un 2. pamatskolas apvienošanu zem viena skolas pārziņa un skolas padomes, apstiprināt, nosaukt, ka apvienošana veicama ar nākošo mācību gadu.³⁹⁸

³⁹⁰ Valdības Vēstnesis, 1921. gada 29. janvāris, Nr. 23.

³⁹¹ Valdības Vēstnesis, 1922. gada 4. septembris, Nr. 197

³⁹² LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 91. lpp

³⁹³ Turpat,

³⁹⁴ Turpat, 92. lpp

³⁹⁵ Turpat,

³⁹⁶ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 43. lpp,

³⁹⁷ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 92. lpp,

Tāpat šī kuratorija paredzēja, ka tā pilnvaro savus trīs locekļus (T. Hanzenu, T. Brīvuli un O. Doku), piešķirot viņiem kooptācijas tiesības, novērot, vai visi nosacījumi tika ievēroti, kuri vajadzības gadījumā ziņotu, vai nepieciešams veidot atsevišķu skolu zēniem un meitenēm.³⁹⁹

Tāču kuratorijas darbība nebija ilga, jo ģimnāziju savā īpašumā pārņēma Izglītības ministrija 1920. gada 1. maijā, faktiski pārejot gan kustamai gan nekustamai mantai pilsētas īpašumā.⁴⁰⁰ Lai īpašuma piederības jautājumu noskaidrotu arī no tiesiskā viedokļa, Finanšu ministrijas administratīvā nodaļa, uz Izglītības ministrijas ierosinājumu un saskaņā ar “Likumu par pārgrozījumiem un papildinājumiem noteikumos par bezmantinieku mantu (Lik. un rīk. Kr. 1920. g. Nr. 169) p.1965,” 1927. gadā griezās pie Rīgas Apgabaltiesas III civilnodaļas ar lūgumu atzīt īpašumu par valstij piederošu.⁴⁰¹ Uz to šī tiesa aicināja pieteikties visiem, kuriem ir īpašumtiesības uz šo ēku sešu mēnešu garumā.⁴⁰² Tā, kā neviens nepieteicās, īpašumam 1928. gada 24. janvārī mantošanas tiesības noteica valstij, kura pēc mēneša stājās spēkā,⁴⁰³ bet šī paša gada 19. martā īpašumu korobrēja uz Finanšu ministrijas vārda, un nodeva to tālāk Izglītības ministrijas pārvaldīšanā un rīcībā.⁴⁰⁴

Limbažos bija divas pamatskolas, kuras abas tika atvētas 1919. gadā. Tomēr, 1919. gada 9. augusta sēdē tika pieņemts, ka pilsētā dzīvojošie skolnieki var šīs skolas apmeklēt nemaksājot naudu, bet lauku reģioniem bija jāmaksā nauda 400 markas par skolēnu līdz 5. klasei, bet 500 – līdz 6. klasei.⁴⁰⁵

1. pamatskolā par pārzini 1919. gada oktobrī tika iecelts bija Teodors Brīvulis, kuru ievēl arī mājmacības pārzināšanā, bet 2. vidusskolā – Alfrēds Kreiers.⁴⁰⁶ 1919. gada nogalē pamatskolām problēmu sagādāja apsildīšana, jo to pilsēta nenodrošināja finansiālu iemeslu

³⁹⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā), 116. lpp,

³⁹⁹ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 90.lpp,

⁴⁰⁰ Turpat,

⁴⁰¹ Turpat,

⁴⁰² Valdības Vēstnesis, 1927. gada 30. jūnijs, Nr. 140.

⁴⁰³ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 90.lpp

⁴⁰⁴ Turpat,

⁴⁰⁵ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 7. lpp

⁴⁰⁶ Turpat, 15. lpp

dēļ.⁴⁰⁷ Pamatskolu budžets vēl nebija apskatīts, tāpēc Limbažu dome aicināja Valdību to ātrāk izskatīt.⁴⁰⁸

Lai atbalstītu pamatskolu skolotājus, 1920. gada 15. janvārī tika noteikts, ka 1. un 2. pamatskolu skolotāji par 1919 otro pusgadu pusgadu saņems piemaksas 40 Latvijas rubļu vērtībā, kopā iztērējot 300 Latvijas rubļus par vienu skolotāju, kā arī skolotāju mēnešalgu noteica 300 Latvijas rubļu apmērā, kuru paredzēja izmaksāt visiem pamatskolu skolotājiem, par sākuma izmaksas datumu nosakot 1920. gada 1. janvārī⁴⁰⁹

Tomēr, bez pastāvīgas algas nodrošināšanas, Limbažu domei nebija arī malkas krājumu, ar ko apgādāt pamatskolas skolotājus, līdz ar to tika nolemts, ka skolotājiem jāizmaksā mēnesī papildus 100 rubļi, tajā skaitā iekļaujot izdevumus par dzīvokļiem.⁴¹⁰

1925. gada rudenī Limbažos apvienoja agrākās 1. un 2. pilsētas pamatskolas vienā sešu klašu pamatskolā.⁴¹¹ Tajā darbojās 13 klases, kuras tomēr nebija vienotā ēkā un atradās Jūras ielā un Parka ielā.⁴¹² Tika paredzēts, ka pēc apmēram 5 gadiem no īrētām telpām jāpāriet uz jaunuzbūvētu skolas ēku, kurā būtu piemērota vide mācībām. Bija plāns celt skolu aiz Rīgas ielas, iepretī pilsētas parkam.⁴¹³

Šajā skolā 1924/25. mācību gadā bija 424 skolēni, kur sevišķi liels pieaugums bija pirmskolas klasēs.⁴¹⁴ Tomēr tika atgādināts, ka skolā skolēni kavē stundas vai pat vispār uz tām nenāk, piemēram 40 skolēni nav atnākuši uz mācībām.⁴¹⁵ 1928. gada 28. oktobra vecāku sapulcē, kur ieradās 78 vecāki, tika lemts, ka no pilsētas ir jāprasa līdzekļi, lai skolēni varētu ierasties skolā.⁴¹⁶ Pēc pāris dienām, 5. novembrī tika rīkota otra sapulce, kur ieradās vien 25 vecāki, kur aplūkoja jautājumus par kopēdināšanu, jaunas vecāku padomes ievēlēšanu, kā arī citus jautājumus, kuri bija saistīti ar skolu, piemēram, malkas ieguvi, grāvju un bedru aizbēršanu, kā arī skolēnu kooperatīvu izveidi.

⁴⁰⁷ Turpat, 18. lpp

⁴⁰⁸ Turpat, 18. lpp

⁴⁰⁹ Turpat, 22. lpp

⁴¹⁰ Turpat, 57. lpp

⁴¹¹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 26. oktobris, Nr. 5.

⁴¹² Turpat

⁴¹³ Turpat

⁴¹⁴ Turpat

⁴¹⁵ Turpat

⁴¹⁶ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 2. novembris, 1. lapa.

1928. gadā Limbažu pilsētas valde, lai atrisinātu skolas jautājumu, prasīja no valsts 120000 Ls jaunas pamatskolas ēkas būvniecībai, lai gan tika apsvērts, ka skolas jaunās ēkas izmaksas varētu dubultoties.⁴¹⁷

1926. gada 4. janvāra Domes sēdē lēma par pamatskolas mācību atvēlētiem līdzekļiem. Agrāk, ja pamatskolas klases nebija nokomplektētas ar pilsētas bērniem, pieņēma laucinieku bērnus un ienākušos līdzekļus ieskaitīja mācību līdzekļu iegādāšanai, bet šajā mācību gadā no Skolu valdes ir noteikts, ka skolas nauda ir iemaksājama pilsētas kasē. Apspriežoties un balsojot, domē nolēma, ka skolas nauda jāiemaksā pilsētas kasē.⁴¹⁸

1926. gada 6. septembra Domes sēdē Dome nolēma pirkt vienu namu pilsētas skolas vajadzībām par summu 14.000 – 15.000 Ls un atļauj valdei skolas nama pirkšanai izlūgt veselības pabalstu un aizdevumus,⁴¹⁹ bet aizdevumus skolas nama pirkšanai šajā gadā nevarēja tikt saņemts, jo trūka finansiālie līdzekļi.⁴²⁰

1928. gada 2. septembra sēdē dome vienbalsīgi nolēma, ka nepieciešams būvēt jaunu pamatskolas namu piecu gadu laikā, kurā jābūt 12 klasēm, bet šī nama izmaksām jābūt ap 240000 Ls, no kuriem 120000 Ls būtu valsts pabalsts, kuru izsniegtu četru gadu laikā, 100000 Ls būtu valsts aizņēmums, bet 20000 Ls izdotu pati pilsēta no sava budžeta, tādējādi cerot atrisināt problēmu ar pamatskolu, kurai tika irēti divi nami par 1520 Ls gadā.⁴²¹

1928. gada 6. oktobrī vidusskolas skolas padome noturēja sēdi, kurā piedalījās 8 vecāku pārstāvji un 8 skolotāji, kurās skolas direktors iepazīstināja padomes locekļus ar valdības rīkojumu par māszinības naudas nomaksas kārtību un speciāliem līdzekļiem, kuri no valsts vidusskolām un arodskolām tika veltīti. Tika apspriesti arī jautājumi par elektrības ievilkšanu skolā. Tika arī apspriests jautājums par stipendiju piešķiršanu un mācību naudas atcelšanu skolēniem no mazturīgām ģimenēm, kā rezultātā 15 skolēni tika atcelti no naudas maksas, bet 70 skolēni saņēma pabalstu 10 – 30 Ls apmērā, kopumā iztērējot 1920 Ls.⁴²² No Kultūras fonda 8 skolēni saņēma pabalstu, kopumā iztērējot 100 Ls, bet no budžeta padome nolēma izniegt 32 skolēniem pabalstu 275 Ls apmērā. Līdz ar to skolas padome ir pabalstījusi 125 skolēnus, jeb

⁴¹⁷ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

⁴¹⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 2. lpp,

⁴¹⁹ Turpat, 38. lpp,

⁴²⁰ Turpat, 41. lpp,

⁴²¹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.

⁴²² Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

62,5% no visas skolas skolēniem. Pabalstu izsniegšanā ņēma vērā ne tikai materiālo stāvokli, bet arī skolēnu sekmes un viņu uzvedību skolā.⁴²³ Skola arī vērsās pie Izglītības Ministrijas ar lūgumu pagarināt mācību naudas nomaksas laiku no 1. novembra līdz 1. decembrim, sakarā ar to, ka laucinieku bērniem bija grūti izmaksāt pabalstus skolēniem. 1928. gads bija arī ļoti slikts lauksaimniecībā, kur ražas novākšana iekavējās.⁴²⁴

1928. gada 10. oktobrī tika izsecināts, ka pilsētas pamatskolā pie 13 klasēm strādā 15 skolotāji. Starp tām nedēļas laikā notika 26 virstundas, kuras bija sadalītas starp 11 skolotājiem, bet 12 stundas nedēļā būs mācības stundas.⁴²⁵ Arodskolas jautājumā skolu valde nolēma lūgt Izglītības ministriju nākotnē paredzēt atvērt tai būvniecības un kulturtehnikas nodaļas, lai audzēkņiem dotu iespēju apmeklēt arodskolu.⁴²⁶ Skolu valde apsvēra jautājumu par mūzikas skolas izveidi.⁴²⁷

1930. gada rudens domes sēdē lēma jautājumu par Skolas nama pirkšanu. Dome nolēma pilnvarot pilsētas valdi vest sarunas ar Jāņa Griena mantiniekiem par Skolas nama Rīgas ielā Nr. 4 pirkšanu, maksājot ne augstāk par 20000 Ls, un pārrakstīt namu uz pilsētas vārda.⁴²⁸

1930. gada 3. oktobra domes sēdē Pilsētas galva ziņoja, ka pilsētas valde ir panākusi vienošanos ar Griena mantiniekiem par ēkas pirkšanu. Uzdots valsts zvērinātam mērniekam sastādīt skolas nama atdalīšanas plānu. Pēc plāna izgatavošanas tiks noslēgts pirkšanas pārdošanas līgums.⁴²⁹

1931. gada 14. maijā Cēsu skolnieku rotas bijušie karavīri parādīja Limbažu Valsts Ģimnāzijai lielu godu, nododot Limbažu ģimnāzijas audzēkņu sargāšanā un glabāšanā uz vienu gadu savu karogu. Šis svinības pagodināja ar savu klātbūtni Valsts Prezidents A. Kviesis un citas augstas amatpersonas.⁴³⁰

Pilsētas galva ziņoja, ka skolas nama pirkšanai jāmaksā 20000 Ls. Šīs summas samaksai saņemts Valsts pabalsts 12000 Ls, bet pārējai summai ir vajadzīgs aizdevums. Aizdevums vai valsts pabalsts ir vajadzīgs 1929. gada budžeta iztrūkuma segšanai. Dome vienbalsīgi nolēma

⁴²³ Turpat,

⁴²⁴ Turpat,

⁴²⁵ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.

⁴²⁶ Turpat,

⁴²⁷ Turpat,

⁴²⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 41. lpp

⁴²⁹ Turpat, 47. lpp

⁴³⁰ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras aprīņa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 111. lpp

lūgt valsts aizdevumu skolas nama pirkšanai 8000 Ls un Valsts pabalstus 1929. gada budžeta iztrūkuma segšanai 4000 Ls apmērā.⁴³¹

1931. gada 9. maijā ārkārtas sēdē tika izskatīts jautājums par Skolas nama pirkšanu no M. Hincenbergas un R. Grīnas par 20000 Ls. Dome vienbalsīgi nolēma šo ēku iegūt Limbažu pamatskolas vajadzībām.⁴³²

1932. gadā pilsētas skolu uzturēšanai Limbaži atveltīja 26000 Ls, taču no šīs naudas nebija paredzēts uzturēt vidusskolas.⁴³³

1935. gadā pamatskolas uzturēšanai pilsēta izdeva kopumā 32613,66 Ls, bet papildskolām izdeva 710 Ls, līdz ar to skolām bija izdots kopumā 33323,66 Ls⁴³⁴

Lai sakārtotu skolu telpu jautājumu, bija plānots Izglītības ministrijai paātrināt realizēt projektu par Valsts ģimnāzijas ēkas celšanu Limbažos, uz zemes, kura piederēja Izglītības ministrijai, kura to ieguvusi no Valsts Zemes fonda šim mērķim. Ģimnāzijas ēkas būvei jau bija sagatavots daļa kokmateriālu. Līdz ar to bija plānots, ka pēc jaunās ēkas būvniecības, pilsētas pamatskola varētu pārcelties uz savu skolas namu Rīgas ielā, kuru tobrīd izīrēja Ģimnāzijas vajadzībām (Ģimnāzijas vajadzībām izmantoja arī ēku Klosters ielā).⁴³⁵

Skolā mācību programma 1919/20. mācību gadā izskatījies šādi: Visvairāk matemātika (50 stundas nedēļā starp visām klasēm,) pēc tam sekojusi latviešu valoda (37), angļu valoda (33), krievu valoda (26) un dabaszinības (26). Vācu valoda skolā tika pasniegta 24 reizes nedēļā starp klasēm, tāpat skolā tika pasniegta arī franču valoda (18), filosofija (3) u.c. stundas.⁴³⁶

Skolas apgādības ziņā pirmajā pastāvēšanas gadā bija ļoti vāja, jo pašai skolas uzturētājai – Limbažu vidusskolai nebija pietiekami daudz līdzekļu, lai uzturētu pašu skolu. Skolas stāvoklis apgādības ziņā sāka uzlaboties ar to brīdi, kad skolu pārņēma valsts savā uzraudzībā 1920. gadā, kas ļāva iekārtot dažus kabinetus, kā arī tos aprīkot ar nepieciešamajām iekārtām. Tāpat skolas bibliotēku varēja papildināt ar jaunām grāmatām. Skolas padome arī palīdzēja skolas uzturēšanā,

⁴³¹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 47. – 48. lpp

⁴³² LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.), 9. lpp

⁴³³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 99. lpp

⁴³⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 96. lpp

⁴³⁵ Turpat,

⁴³⁶ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras aprinča un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 94. lpp

vācot līdzekļus skolas inventāra un bibliotēkas grāmatu papildināšanai.⁴³⁷ Mācību līdzekļu, bibliotēkas un skolas mēbeļu vērtība ir augusi, piemēram, 1922. gadā mācību līdzekļu vērtība 1324 Ls, bibliotēkas grāmatu vērtība bija 1212 Ls (1317 grāmatas), bet mēbeļu vērtība – Ls 1952. 1937. gadā mācību līdzekļu vērtība bija 10103,85 Ls, bibliotēkas grāmatu vērtība bija 11276,48 Ls (7560 grāmatas) un mēbeļu vērtība 4894,50 Ls.⁴³⁸

Pēc 1934. gada tika atlaisti divi skolotāji – K. Sedlenieks un M. Kreiere. K. Sedlenieks bija LSDSP biedrs, kas bija pietiekami liels iemesls, vai viņš tiktu atlaists, papildus pamatojot, ka viņš ir skolai kaitīga persona. Pilsētas dome aicināja Iekšlietu Ministrijas Pašvaldības Departamentu pat neizskatīt Kārļa Sedlenieka lūgumu atjaunot amatā.⁴³⁹

1936. gada 13. oktobrī ģimnāzija iekārtoja kopgaldu, kur gatavoja pusdienas apmēram 25 skolniekiem, lai gan var pusdienas sagatavot līdz 40 skolnieku. Maksa par pusdienām bija ārkārtīgi lēta, ņemot vērā, ka tika pasniegti divi ēdieni - 0,25 Ls.⁴⁴⁰

Jāatzīmē, ka Limbažos nekad nav bijusi internātskola, lai gan par tādas izveidi ir bijušas sarunas.

4.3. Limbažu pilsētas domes atbalsts veselības aprūpei

Par pilsētas aptieku tika spriests ļoti sen. Tā, piemēram, 1919. gada 27. jūnija sēdē tika nolemts, ka nepieciešams pilsētā ierīkot aptieku,⁴⁴¹ bet tikai 1920. gada decembrī tika lemts, ka nepieciešams no Veselības departamenta prasīt aizdevumu 150 tūkstošu Latvijas rubļu apmērā.⁴⁴²

20. gs. 20. – 30. gados Limbažos bija divas aptiekas – “Ērgļa” aptieka un “Lauvas” aptieka. “Ērgļa” aptieka atradās tirgus laukumā, bet pēc 1930. gada pārcēlās uz Burtnieku ielu 1, toties “Lauvas” aptieka atradās Jūras ielā.

⁴³⁷ Turpat,

⁴³⁸ Turpat, 95. lpp

⁴³⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 404. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1934. gadā), 144. lpp

⁴⁴⁰ LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras aprinča un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 96. lpp

⁴⁴¹ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 7. lpp

⁴⁴² Turpat, 54. lpp

Limbažos slimnīca bija uzbūvēta jau 1861. gadā, kur atradās 20 guļvietu.⁴⁴³ Taču, slimnīca tomēr nebija piemērota ārstu darbam un pacientu ārstēšanai, līdz ar to 1919. gada 9. augusta sēdē tika lemts, ka jaunās slimnīcas ēkas celšana ir neatliekama⁴⁴⁴ Lai atvieglotu slimnīcas uzturēšanu, 1920. gada 3. jūlija sēdē tika lemts, ka Apriņķu valdei ir daļēji jāuzņemas slimnīcas uzturēšana, pamatojot, ka slimnīcā lielākā daļa slimnieku ir laucinieki.⁴⁴⁵

Cenšoties risināt slimnīcas jaurājumu, Limbažu dome 1920. gada augustā sazinājās ar Valmieras apriņķu valdi ar mērķi kopīgi aprūpēt “lipīgos” slimniekus Limbažu pilsētā.⁴⁴⁶ Tajā pašā laikā Limbaži apņēmas slimnīcas telpas remontēt, par tām rūpēties, sildīt u.t.t.⁴⁴⁷ Slimnīcas telpu īre 1920. gadā bija 1600 Latvijas rubļi gadā, taču 7000 Latvijas rubļi aizgāja slimnīcas personālam.⁴⁴⁸

1928. gada 1. jūlijā stājās spēkā likums par lauku iedzīvotāju ārstēšanu, kas paredzēja, ka visām pagasta pašvaldībām jādod sava pagasta iedzīvotājiem ārsta palīdzības par pazeminātu samaksu, bet vecmāšu palīdzībai bija jābūt bezmaksas.⁴⁴⁹ Pagasti, kur bija mazāk par 3000 iedzīvotājiem, apvienojās ārstu rajonos, kur ārsts saņem no Tautas Labklājības ministrijas pamatalgu, skatoties pēc iedzīvotāju skaita, bet pats pagasts deva dzīvokli.⁴⁵⁰ Limbažu apkārtnes pagasti tika sadalīti 3 ārstu rajonos, kur Pociema un Katvaru pagasti tika apvienoti. Apvienoti tika arī Vainižu, Umurgas un Rabes pagasti, kā arī Stienes, Lādes un Limbažu pagasti. Visi ārsti atradās Limbažos.⁴⁵¹ Limbažu, Lādes un Stienes ārstu rajonos 1928. gada 31. oktobrī izvēlēja Hermani Ozoliņu par minēto rajona ārstu, bet par vecmāti kļuva Jūlija Deigle.⁴⁵²

Līdz 1929. gadam Limbažu slimnīcu pilsēta uzturēja ar apriņķa valdes pabalstu, kuru paredzēja līdz 1. aprīlim, bet apkārtējām pašvaldībām uzticēja rūpēties par vietējo iedzīvotāju veselību, ko apsprieda 1928. gada 28. decembra sēdē ar pašvaldību pārstāvjiem. Šajā sēdē nāca arī pie slēdziena, ka jānodibina vietējā veselības aizsardzības apvienība, un ievēlēja komisiju, kas

⁴⁴³ Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935., 23531. lpp

⁴⁴⁴ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.), 46. lpp

⁴⁴⁵ Turpat, 49. lpp

⁴⁴⁶ Turpat, 50. lpp

⁴⁴⁷ Turpat, 51. lpp

⁴⁴⁸ Turpat,

⁴⁴⁹ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

⁴⁵⁰ Turpat,

⁴⁵¹ Turpat,

⁴⁵² Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 2. novembris, 2. lapa

sāka darbu pie statūtu izstrādes. Šīs organizācijas mērķis bija domāt par kopējās slimnīcas uzturēšanu Limbažos.⁴⁵³

20. gs. 20 gados Limbažu pilsētas valde sasauca visu apkārtējo pagastu pašvaldību pārstāvjus un apsprieda iespēju būvēt jaunu slimnīcu. Tika panākta vienošanās, ka Limbažos, Ķezberkalnā tiks uzcelta slimnīca ar 53 vietām, kas apmierina Limbažu, Salacgrīvas un 14 pagastu iedzīvotāju vajadzības.⁴⁵⁴ 1933. gada 5. maija sēdē dome vienbalsīgi nolēma iegūt no Rīgas pilsētas pašvaldības Limbažu muižas “Ķezberkalns dzimtnomā par Ls 1 dzimtnomas gadā.” Nākošajā sēdē pilsētas galva ziņoja, ka parakstīts līgums ar Rīgas pilsētas pašvaldību par Limbažu muižas “Ķezberkalns” iegūšanu.⁴⁵⁵ 1935. gadā Limbažu un apkārtnes pašvaldību sadarbības apvienībai veselības aizsardzībai tika nodots pilsētai piederošais Ķezberkalns ar ēkām bez maksas slimnīcas ēkas celšanai. Šī apvienība uzsāka slimnīcas būvi 1936. gadā, kuru pabeidz 1937. gada rudenī, un izmaksāja ap 200000 Ls.⁴⁵⁶

1934. gadā Limbažu pilsētas delegāti lūdza 30000 Ls slimnīcas celšanai.⁴⁵⁷ 1935. gadā Veikti priekšdarbi slimnīcas būvei pilsētā, kur izpalīdzēja 14 apkārtējās pagastu pašvaldības. Slimnīcai tika sagatavoti kokmateriāli.⁴⁵⁸ 1936. gada 21. augustā tika paziņots, ka ir pieņemts, ka Limbažu dome pārdod divus zemes gabalus slimnīcas ēkas attīstībai. Tai Zemnieku kredītbanka uz 28 gadiem ar 5% likmi piešķir aizdevumu 50000 Ls.⁴⁵⁹ Jau pēc mēneša, 25. septembrī, tika likts pamatakmens jaunajai pilsētas slimnīcai. Slimnīcu iesvētīja E. Mačs. Tās pamatos pilsētas galva D. Kessels iemūrēja slimnīcas jaunbūves pamatos vairākus protokolus un naudas vienības.⁴⁶⁰ Slimnīcu paredzēja nodot lietošanā nākamā gada rudenī, kā arī jau izplānoja līdz jaunajai slimnīcai aizvilkt kanalizāciju. Slimnīcas jaunā ēka tika atklāta 1937. gada 11. septembrī (sk. 8. att).⁴⁶¹

⁴⁵³ Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 18. janvāris, Nr. 14.

⁴⁵⁴ Limbažu rajona padome; Limbažu muzejs; Limbažu rajona vēstures skolotāji. Limbažu novada vēsture. Sia “VALMIERAS TIPOGRĀFIJAS LAPA,” 84 - 85 lpp.

⁴⁵⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 403. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1933. gadā), 60. lpp

⁴⁵⁶ Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

⁴⁵⁷ Latvijas Kareivis, 1934. gada 6. marts, Nr. 51.

⁴⁵⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 106. lpp

⁴⁵⁹ Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 21. augusts, Nr. 34.

⁴⁶⁰ Rīts. 1936. Gada 26. Septembris, Nr. 266.

⁴⁶¹ Limbažu Vēstnesis 1936. gada 17. decembris.

1926. gada 4. janvāra Domes sēdē apsprieda jautājumus par nespējnieku pabalstu piešķiršanu un atteikšanu, kā arī lūgumus nodokļu atļaišanai. Viens no jautājumiem, kuru apsprieda un apstiprināja, ir slimnieku dienas maksas noteikšana slimnīcā. Sēdē apstiprināja arī 1926. gada slimnīcas dienas maksu slimo kašu dalībniekiem un valsts ierēdņiem, pārējiem slimniekiem, kā arī slimniekiem ar “lipīgām slimībām.”⁴⁶² Nespējnieku namam 1928. gada 2. novembra sēdē plānoja atļaut tā saimnieku, kurš pār to vada jau 10 gadus (pārbaudīt), ko neizdara.⁴⁶³

1926. gada 6. septembra Domes sēdē Pilsētas valde vēlējās sarīkot veselības nedēļu, bet vietējās organizācijas vāji ir atsaukušās un to pārstāvji uz sēdi ieradušies mazā skaitā, tāpēc ir nodomāts griezties pie skolām un noturēt attiecīgus privāttasījumus. Sakarā ar jautājumu par veselības nedēļas sarīkošanu, domnieks Dūnis ziņoja, ka vietējai apkārtnē veselības ziņā ir kaitīgs Dūņu ezers un tāpēc vajadzīgs kopā ar apkārtējiem pagastiem rūpēties par Dūņu ezera līmeņa pazemināšanu.⁴⁶⁴

1928. gada 5. oktobrī dome nolēma piešķirt uz nākošo gadu no 300 Ls pabalsta paaugstinājumus astoņām speciāli apgadājamām personām.⁴⁶⁵

1930. gada vidū notika balsojums par pilsētas ārsta pieņemšanu. Uz pilsētas ārsta vietu bija pieteikušies divi kandidāti – Dr. R. Eglītis un Dr. H. Ozoliņš. Pēc balsošanas par pilsētas ārstu, pieņēma Dr. R. Eglīti.⁴⁶⁶ 1930. gada 10. janvāra sēdē pirmais punkts ir Pilsētas galvas ziņojums par iepriekšējo lēmumu izpildīšanu un arī par Iekšlietu Ministrijas 1929. gada 29. novembra rakstu Nr. 94713, kurā ir rakstīts, ka pilsētai jāierīko speciālas telpas līķu obdukcijai un uzglabāšanai.

Vietējā veselības aizsardzības savienība bija nākusi ar priekšlikumu atvērt pilsētas aptieku, paredzot no aptiekas skaidrā ienākuma 30% pilsētai par labu, bet 70% nodot savienības fondam.⁴⁶⁷ 1931. gada 14. aprīļa sēdē Dome vienbalsīgi nolēma atļaut valdei vest sarunas ar vietējo veselības aizsardzības savienību aptieku lietā. 1931. gada 2. jūlijā Limbažu domes

⁴⁶² LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 1 – 3. lpp

⁴⁶³ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 9. novembris, Nr. 7.

⁴⁶⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā), 31. lpp

⁴⁶⁵ Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.

⁴⁶⁶ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā), 13. lpp

⁴⁶⁷ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.), 10. lp

ārkārtējā sēdē apsprieda aptiekas jautājumu. Dome, uzklusot pilsētas galvas ziņojumu, vienbalsīgi apstiprināja valdes vienošanos ar vietējo veselības aizsardzības savienību pilsētas aptiekas izmantošanas jautājumā. Tika apspriests un pieņemts lēmums ātrāk atvērt pilsētas aptieku pagaidu telpās. Kārtējā domes sēdē tika atkal pacelts jautājums par aizdevuma piešķiršanu aptiekas nama izbūvei, un vienlaicīgi norāda, ka ir iegādāti visi vajadzīgie materiāli aptiekas izveidošanai pagaidu telpās. Pēc vāciešu izceļošanas, kuras laikā izceļoja arī “Ērgļa” aptiekas īpašnieks Kristaps Jordāns, Limbažu pilsētas valde savā 1939. gada 17. oktobra sēdē lūdza Farmācijas pārvaldi piešķirt koncesiju pilsētas aptiekas atvēršanai. Pēc mēneša, 1939. gada 15. novembrī dome šo ēku ar visu tā inventāru un medikamentiem nopirka par 25000 Ls.⁴⁶⁸ Tā, kā K. Jordanam bija jaunuzcelts nekustamais īpašums Burtienku ielā 1, kurā bija paredzēts pārcelt jauno aptieku, kā arī parādi, kuri sasniedza 8000 Ls, tie tika nocelti uz jaunuzcelto īpašumu.⁴⁶⁹ Jauno aptieku Burtienku ielā 1, ar 1940. gada 15. janvāra Tautas labklājības ministrijas Farmācijas pārvaldes apstiprinājumu, nosauc par “Limbažu pilsētas pašvaldības aptieku.”⁴⁷⁰

Dome izspriež, ka valdei jādara viss, lai Limbažu Pilsmuižas zeme tiktu valsts fondā un lūgt Rīgas, lai tā piešķir Pilsmuižas galveno ēku vietējai veselības aizsardzības savienībai slimnīcas ierīkošanai.⁴⁷¹

Dome nolēma uzdot valdei uzdevumu par kārtības ieviešanu nespējnieku nama saimniecības jautājumos. Sociālā lietu komisijā ienāk ļoti daudz līgumu par naudas pabalstiem: uzturam, ārstēšanai, zāļu iegādei, bērnu pabalstiem. Šādus jautājumus jārisina katrā domes sēdē. Visgrūtākais ir kam dot, bet kam atteikt.⁴⁷² 1928. gada 2. martā domes sēdē pieņēma lēmumu izsniegt katram nespējniekam nespējnieku namā 1 mārciņu cukura mēnesī, sākot ar tā gada 1. martu.⁴⁷³

1932. gadā tika pieņemti lēmumi, kuri bija paredzēti nespējnieku problēmu risināšanā: 1) Ar 1. janvāri izstrādājamas jaunas normas nespējnieku nama iemītniekiem (pārbaudīt ēdiena kvalitāti, aprēķināt normas pēc izmaksām un kalorijām), 2. Uzsākta bezdarbnieku reģistrēšana.

⁴⁶⁸ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 409. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1939-1940. g), 1. lpp

⁴⁶⁹ Turpat, 2. lpp

⁴⁷⁰ Turpat, 16.lpp

⁴⁷¹ LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.), 10. lpp

⁴⁷² Turpat, 11. lpp

⁴⁷³ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 398. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1928. gadā), 22. lpp

Šajā pašā gadā Limbažu pilsētas veselības aizsardzībai atvēlēja 790 Ls, bet nespējnieku ārstēšanai – 2500 Ls, bet pašu nespējnieku uzturēšanai – 7000 Ls.⁴⁷⁴

1934. gadā nespējnieku namā atradās 31 persona, kuras bija pilnīgā pilsētas apgādībā. Ārpus nespējnieku patversmes atradās 101 persona, kuras saņēma pabalstu kopumā 566,81 Ls mēnesī. Pēc 1934. gada 15. maija, pabalsti ārpus nespējnieku nama tika apturēti, līdz ar to visi nespējnieki, kuri bija ārpus nama, nesaņēma atbalstu, bet pārējos pabalstus izniedza tikai naturālijās. Pabalsti tika saņemti pēc divām kategorijām.⁴⁷⁵

1935. gadā naturālijās, tajā skaitā, arī īres naudās, tika izdots 5906,70 Ls, bet ārstēšanai - 2100,46 Ls, kopumā izdeva 8007,16 Ls. Nespējnieki uz 1936. gada 1. janvāri kopā bija 102, no tiem 73 bija nespējnieku namā, bet 29 – nespējnieku patversmē.⁴⁷⁶

Lai atrisinātu nespējnieku nama jautājumu, risinājumu atrod likvidētās Limbažu lauksaimniecības biedrības agrākajā labības un augļu kaltes ēkā, kura tika pakārtota nespējnieku namam. Limbažu lauksaimniecības biedrības īpašumus un Latvijas kredītbankas ieguva 1938. gada 23. jūlijā par 15000 Ls.⁴⁷⁷ Agrāko nespējnieku patversmi atdeva Limbažu un apkārtnes pašvaldību sadarbības apvienībai veselības aizsardzībai par 6000 Ls infekcijas un tuberkulozes nodaļas vajadzībām.⁴⁷⁸

Pēc 1939. gada 21. jūnijā pieņemtā likuma “Pilsētu pašvaldības likums,” tika paredzēts, ka pilsētas pašvaldība pati pārziņ un rūpejas par veselības aizsardzību un labiem sanitāriem apstākļiem (5. punkts), iedzīvotāju nabadzības novēršanu (10. punkts),⁴⁷⁹

Limbažos atradās arī viens pensionāts Rīgas ielā 4.⁴⁸⁰

Izglītība Limbažos uzskatāma par daļēji veiksmīgu, jo, lai gan pamatskolas pilsēta uzturēja, tā tomēr nebija spējīga uzturēt vidusskolu, līdz ar to tā nonāca Valsts pārziņā. Medicīna, lai gan uzskatāma ir par veiksmīgu, tomēr pilsētas slimnīcas būvniecība prasīja laiku. Limbažos biedrības bija daudz, kas liecina, ka iedzīvotāji bija pilsoniski aktīvi.

⁴⁷⁴ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.), 101. lpp.

⁴⁷⁵ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā), 97. lpp

⁴⁷⁶ Turpat,

⁴⁷⁷ Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05 – 06.

⁴⁷⁸ Turpat,

⁴⁷⁹ LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1923. lieta (Laikrakstu izgriezumā par Limbažu pilsētas pašvaldības dzīvi un darbību 1937-1938.g.), 1. lpp.

⁴⁸⁰ Salnais, V. Maldups, A. Pilsētu apraksti (Pēc 1935. gada tautas, sējumu – mājlopu un tirdzniecības – rūpniecības skaitīšanas materiāliem). Pirmā daļa. Valsts Statistiskās Pārvaldes Izdevums. Rīga, 1936. gads, 74. lpp

SECINĀJUMI

Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbība nav bijusi ļoti mainīga, un ir uzskatāma par augošu, it īpaši pēc finansiālo līdzekļu straujas palielināšanās pirmajā desmitgadē, kas ļāva veikt pilsētā arvien vairāk un lielākus darbus. Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbību ietekmēja arī pilsētas zemju atpirkšana, kura, lai gan lielākoties tika atrisināta relatīvi ātri, tomēr bija zemes gabali ap pilsētu, kuri piederēja Rīgai vēl 1939. gadā.

Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldība regulāri izstrādāja jaunus noteikumus, kuri ietekmēja gandrīz visas norises pilsētā. Lai efektīvāk veiktu pašvaldības darbību, tika izveidotas vairākas komisijas. Limbažu budžets, salīdzinot ar Valmieras un Rīgas budžetiem, nebija liels, līdz ar to bija nepieciešama ļoti racionāla resursu izlietošana. Raksturojot finansiālos izdevumus, var teikt, ka resursu izlietošana bija racionāla, ko it īpaši var redzēt pirmajos gados.

Nelielais budžets lielu problēmu sagādāja pilsētas pirmajos gados pēc 1919. gada, kad pilsētai problēmas bija gan skolas uzturēt, gan nodrošināt slimnīcai pienācīgu ēku, gan nodrošināt lopkautuves modernizāciju. Pilsētā budžets bija tik mazs, ka tā ar grūtībām nodrošināja pat malkas apkuri skolās.

Skolu jautājums pilsētai bija smags, it īpaši pirmajos gados pēc 1919. gada, kas atrisinājās ar vidusskolas pāriešanu Valsts rīcībā, kamēr pamatskolas ēkas paturēja pilsēta. Pirmajos gados arī pamatskolu uzturēšana sagādāja problēmas, bet turpmākajos gados, pieaugot pilsētas budžetam, var redzēt, ka šo ēku uzturēšana kļuva vieglāka.

Labiekārtošanas darbos, galvenokārt, dome ieguldīja resursus ielu un trotuāru ierīkošanā, un atjaunošanā, jo ielas lielākoties bija nelīdzenas, daļa bruģētas ar apaļiem laukakmeņiem, kuras apgrūtināja pilsētā esošo transportlīdzekļu kustību. Tāpat pilsēta ieguldīja lielus resursus kanalizācijas būvniecībā, kura pilsētā ilgstoši bija ļoti vāji attīstīta.

Dome labiekārtošanas darbos ieguldīja daudz resursu arī pilsētas elektrifikācijai, cenšoties problēmu atrisināt ar Braslas elektrostacijas izveidi. Pilsētā elektriskais apgaismojums bija ļoti vāji attīstīts, un pārsvarā izmantoja petrolejas lampas.

Laika gaitā visi šie jautājumi sāka atrisināties, it īpaši pēc tam, kad pilsētā sāka pieaugt budžets. Tomēr, daļa no jautājumiem netika atrisināta pilnībā līdz pat 1940. gadam, piemēram, kanalizācija, kura vēl joprojām bija salīdzinoši vāji attīstīta.

Tāpat pilsētā ilgstoši nav bijusi piemērota slimnīcas ēka, kuras izveide kļuva iespējama vien 1930. gadu vidū. Pilsētā bija divas aptiekas, no kurām viena pēc 1939. gada nonāca pilsētas īpašumā.

Limbažos bija acīmredzami augsta nabadzības riska grupa, par ko liecina regulārie lūgumi no domes piešķirt naudu konkrētām personām. Taču bez tā iedzīvotāji arī paši regulāri iesniedza ierosinājumus pilsētas un apriņķu attīstībai, kas parāda, ka Limbažos iedzīvotāji bija arī sabiedriski aktīvi.

Limbažos pastāvēja arī vairākas biedrības, kurās iedzīvotāji varēja iesaistīties un kļūt sabiedriski aktīvi. Viena no tām ir Limbažu Saviesīgā biedrība, kura nodrošināja izklaides pasākumus pilsētā. Limbažu Saviesīgā biedrība spēlēja lielu lomu pilsētas kultūras dzīvē un tās attīstībā. Bija arī citas biedrības, piemēram pilsētas ugunsdzēsēju biedrība, pretalkahola biedrība, mednieku biedrība.

Limbažu domes un apriņķu pašvaldību darbība ir uzskatāma par veiksmīgu, ko izcēla gan domes administrēšana, cenšoties ietaupīt līdzekļus un sadalīt tos vienmērīgi, gan arī regulārā iedzīvotāju labklājības veicināšanā. Taču šo pašvaldību darbību skāra līdzīgas problēmas, kā citas pilsētas un apkārtnes pašvaldības, piemēram, jau iepriekš minētā nabadzība, arī finansiālās problēmas u.t.t.

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

Nepublicētie avoti.

Latvijas Valsts Vēstures Arhīvs

1. LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 37. lieta (Protokoli 1919-1921.g.)
2. LNA LVVA, 406.f. (Limbažu pilsētas valde), 3. apr., 59. lieta (Protokolu grāmata 1931-1934.g.)
3. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 391. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1919-21. g.)
4. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 395. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1925. gadā)
5. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 396. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1926. gadā)
6. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 397. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1927. gadā)
7. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 398. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1928. gadā)
8. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 400 lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1930. gadā)
9. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 402. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1932. gadā)
10. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 403. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1933. gadā)
11. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 404. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1934. gadā)
12. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 406. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1936. gadā)
13. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 407. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1937. gadā)

14. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 409. lieta (Limbažu pilsētas valdes sēžu protokoli 1939-1940. g.)
15. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1923. lieta (Laikrakstu izgriezumi par Limbažu pilsētas pašvaldības dzīvi un darbību 1937-1938.g.)
16. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1961. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu piešķiršanu, robežu noteikšanu, amatpersonu skaitu un budžetu 1919-1931.g.)
17. LNA LVVA, 3727.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1962. lieta (Statistikas ziņas par pilsētu budžetu ieņēmumiem un izdevumiem 1919-1936.g.)
18. LNA LVVA, 3723.f. (Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments), 2. apr., 1964. lieta (Vidzemes apgabala pilsētu valžu ziņojumi par pilsētu administratīvo un saimniecisko darbību 1936. gadā)
19. LNA LVVA, 5563.f. (Apriņķu un pilsētu ģerboņi), 1. apr., 31. lieta
20. LNA LVVA, 6337.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. f, 1. apr., 53. lieta (Vēsturiskas ziņas par Jēkabpils, Bauskas, Valmieras, Alūksnes, J. Cimzes, Rūjienas, Mazsalacas, Limbažu, Cēsu valsts ģimnāziju un Cēsu-Bērzaines valsts vidusskolu (Nedatēts)
21. LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.)

Periodiskā prese

1. Baltijas vēstnesis, 1919. gada 10. novembris, Nr. 140.
2. Brīvā Zeme, 1938. gada 19. decembris, Nr.288.
3. Cīņa, 1940. gada 5. augusts, Nr. 46.
4. Ekonomists, 1921. gada 15. septembris, Nr. 15.
5. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1920. gada 1. novembris, Nr.

11.

6. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1921. gada 1. februāris, Nr 2.
7. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1921. gada 1. aprīlī, Nr. 4.
8. Iekšlietu Ministrijas Vēstnesis, 1929. gada 22. novembris, Nr. 349.
9. Jaunā Balss, 1924. gada 6. septembris, Nr. 36
10. Jaunā Balss, 1924. gada 29. oktobris, Nr. 48.
11. Jaunā Balss, 1927. gada 12. janvāris, Nr. 21-22.
12. Jaunā Balss, 1928. gada 19. janvāris, Nr.1.
13. Jaunākās Ziņas, 1940. gada 17. janvāris, Nr. 13
14. Kopdarbība, 1921. gada 28. marts, Nr. 21.
15. Kopdarbība, 1921. gada 10. decembris, Nr. 49.
16. Kopdarbība, 1923. gada 7. jūnijs, Nr. 27.
17. Latvis, 1931. gada 22. aprīlis, Nr, 2842.
18. Latvijas Kareivis, 1934. gada 16. februāris, Nr. 37.
19. Latvijas Kareivis, 1934. gada 6. marts, Nr. 51.
20. Latvijas Kareivis, 1936. gada 4. janvāris, Nr. 3
21. Latvijas Kareivis, 1940. gada 18. janvāris, Nr. 13.
22. Latvijas Kareivis, 1940. gada 16. jūlijs, Nr. 158.
23. Latvijas Tirgotājs, 1921. gada 1. oktobris, Nr. 10.
24. Latvijas Tirgotājs, 1921. gada 1. novembris, Nr. 11.
25. Latgales Vēstnesis, 1937. gada 5. jūlijs, Nr. 74.
26. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 28. septembris, Nr. 1.
27. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 5. oktobris, Nr. 2.
28. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 12. oktobris, Nr. 3.
29. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 19. oktobris, Nr. 4.
30. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 26. oktobris, Nr. 5.
31. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 9. novembris, Nr. 7.
32. Limbažu Vēstnesis, 1928. gada 16. novembris, Nr. 8.
33. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 18. janvāris, Nr. 14.
34. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 25. janvāris, Nr. 15.
35. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada. 8. februāris, Nr. 17.

36. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 15. februāris, Nr. 18.
37. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 13. oktobris, Nr. 41.
38. Limbažu Vēstnesis, 1929. gada 5. aprīlis, Nr. 25.
39. Limbažu Vēstnesis, 1931. gada 14. aprīlis, Nr. 82.
40. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 14. augusts, Nr. 33.
41. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 11. septembris, Nr. 37.
42. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 21. augusts, Nr. 34.
43. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 6. novembris, Nr. 45.
44. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 25. septembris, Nr. 39.
45. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 9. oktobris, Nr. 41.
46. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. oktobris, Nr. 42.
47. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 4. decembris, Nr. 49.
48. Limbažu Vēstnesis, 1936. gada 17. decembris, Nr. 51.
49. Motors, 1932. gada 1. marts, Nr. 3.
50. Motors, 1935. gada 1. decembris, Nr. 12.
51. Pašvaldības Balss, 1939. gada 1. maijs, Nr. 05. – 06.
52. Pašvaldību Dzīve, 1936. gada 30. oktobris, Nr. 44.
53. Pašvaldību Dzīve, 1937. gada 19. februāris, Nr. 8.
54. Pagaidu likumu noteikumi par pilsētu domnieku vēlēšanām, 1919. gada 27. oktobris, Nr. 10.
55. Rīts, 1935. gada 21. marts, Nr. 80.
56. Rīts. 1936. gada 26. septembris, Nr. 266.
57. Valdības Vēstnesis, 1921. gada 29. janvāris, Nr. 23.
58. Valdības Vēstnesis, 1921. gada 11. jūlijs, Nr. 151.
59. Valdības Vēstnesis, 1921. gada 5. septembris, Nr. 199.
60. Valdības Vēstnesis, 1921. gada 14. decembris, Nr. 283.
61. Valdības Vēstnesis, 1922. gada 2. marts, Nr. 50.
62. Valdības Vēstnesis, 1922. gada 21. aprīlis, Nr. 88.
63. Valdības Vēstnesis, 1922. gada 4. septembris, Nr. 197.
64. Valdības Vēstnesis, 1922. gada 23. septembris, Nr. 214.

Publicētie avoti:

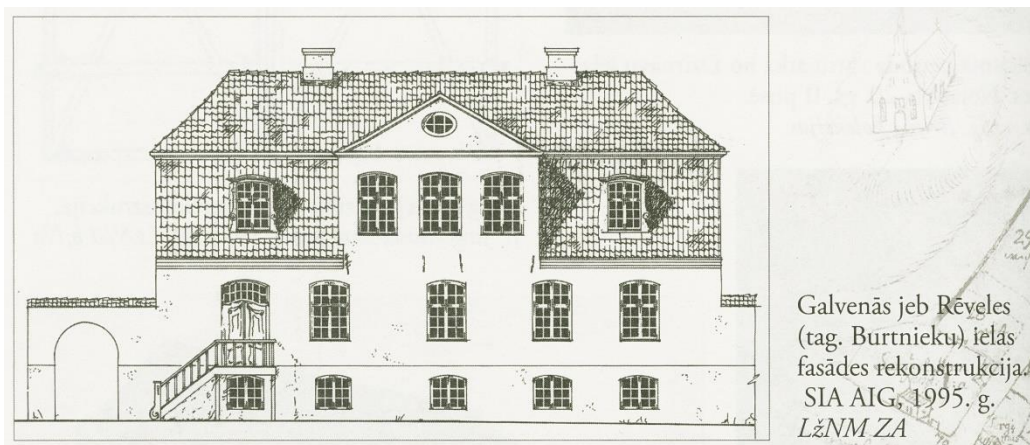
1. Latviešu konversācijas vārdnīca, 12. sējums, A. Gulbja izdevniecība, 1935. gads.
2. Limbažu rajona padome; Limbažu muzejs; Limbažu rajona vēstures skolotāji. Limbažu novada vēsture. SIA "VALMIERAS TIPOGRĀFIJAS LAPA."
3. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanu iznākumi//M.Skujenieka ievads un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1923.gadā
4. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1925.gadā//M.Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1926.gadā
5. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1928. gadā//M. Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīga, 1929. gadā
6. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1931.gadā//M.Skujenieka teksts un redakcija, Valsts statistiskā pārvalde, Rīgā, 1933.gadā
7. Maldups, A. Apriņķu un pagastu apraksti. Valsts Statistiskās pārvaldes izdevums, Rīga
8. Salnais, V. Maldups, A. Pilsētu apraksti (Pēc 1935. gada tautas, sējumu – mājlomu un tirdzniecības – rūpniecības skaitīšanas materiāliem). Pirmā daļa. Valsts Statistiskās Pārvaldes Izdevums. Rīga, 1936. gads
9. Valsts statistikas pārvalde. Otrā tautas skaitīšana 1925. gadā, M. Skujenieka teksts un redakcija, Rīgā, 1925. – 1928. g.
10. Valsts statistikas pārvalde. Pilsētu pašvaldību finanses 1920 – 1930. Sastādījis J. Jurevics, Rediģējis V. Salnais. Rīgā 1931. gadā.
11. Valsts statistikas pārvalde. Trešā Tautas Skaitīšana Latvijā 1930. Gadā. M. Skujenieka teksts un redakcija. Rīgā, 1930. gadā.

Literatūra

1. K. Apinis. *Latvijas pilsētu vēsture*, A. Gulbja izdevniecība, 1931
2. Broce. J. H. *Zīmējumi un apraksti*. 3. Daļa. Rīga: Zinātne, 2002.

3. *Latvijas dzelzceļi 1918 – 1938*. Valsts dzelzceļa izdevniecība. Rīga, 1938. gads.
4. *Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008.

PIELIKUMI

1. att. Burtnieku iela 4. (*Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008.)

2. att. Burtnieku iela 4. (foto K. Sarkangalvis) (*Vecie Limbaži*. Limbažu pilsētas dome, 2008., 88. lpp)

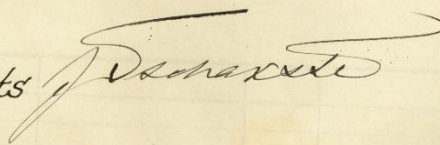

Limbaži.

3. att. Limbažu ģērbonis. (LNA LVVA, 5563.f. (Apriņķu un pilsētu ģerboņi), 1. apr., 31. lieta, 1. lpp)

Apstiprinu.

Valsts Prezidents

1925. g. „31.“ oktobrī.

Rīgā.

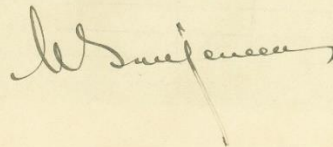

Limbažu

pilsētas ģerboņa apraksts.

Sudraba laukā sarkans pilsētas mūris ar diviem torniem un atvērtiem vārtiem, kuros redzama lauvas galva. Starp torniem Andrejkrusta veidā salikts bīskapa zīzlis un krusts.

Heraldiskās komitejas
priekšsēdētājs

Latv. PSR Centrais Valsts
Fonds Nr. 5563 Apr. Nr. 1
Arch. Nr. 31

4. att. Limbažu ģerboņa apstiprināšanas dokuments. (LNA LVVA, 5563.f. (Aprinķu un pilsētu ģerboņi), 1. apr., 31. lieta, 2. lpp)

Limbažu stacijas ēka.

5. att. Limbažu stacijas ēka. (*Latvijas dzelzceļi 1918 – 1938. Valsts dzelzceļa izdevniecība. Rīga, 1938. gads. 446. lpp.*)

6. att. Limbažu valsts ģimnāzijas ēka Klosteru ielā 4 (foto K. Zariņš) (LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 95. lpp).

7. att. Limbažu Valsts Ģimnāzijas ēka Rīgas ielā A2 (foto K. Zariņš) (LNA LVVA, 6637.f. (Izglītības Ministrijas skolu departaments), 1. apr., 113. lieta (Valmieras apriņķa un Valmieras pilsētas pamatskolu fotouzņēmumi 1937. g.), 96. lpp).

Limbažu pilsētas un apkārtnes veselības aizsardzības savienības slimnīca 1939. gadā.
Foto K. Sarkangalvis. *LžNM 22060*

8. att. Limbažu pilsētas slimnīca, 1939. gads. (foto K. Sarkangalvis) (*Vecie Limbaži*.
Limbažu pilsētas dome, 2008., 112. lpp)

Bakalaura darbs „Limbažu pilsētas un apriņķa pašvaldības darbība (1919.-1940.)” izstrādāts LU Vēstures un filozofijas fakultātē Vēstures un arheoloģijas nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Oskars Freimanis /paraksts/ 04.06.2020.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors Dr. habil. hist., profesors Aivars Stranga

Recenzents: Mg. hist., Dr. studente, Zinātniskā asistente Zane Rozīte

Darbs iesniegts Vēstures un filozofijas fakultātē:

Studiju metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____. prot. Nr. _____, vērtējums _____

Komisijas sekretārs docents Jānis Ķeruss